ពន្លឺប្រាជ្ញា

សទ្ទានុក្រមពាក្យផ្ទុយ

សាស្ត្រាចារ្យ នួច-តឹមស្រ៊ាង
សមាជិកក្រុមប្រឹក្សាជាតិភាសាខ្មែរ

ព. ស. ២៥៥៨ គ. ស. ២០១៥

ពន្លឺប្រាជ្ញា

សទ្ទានុក្រមពាក្យផ្ទុយ

សាស្ត្រាចារ្យ ទូច-គីមស្រ៊ាង
សមាជិកក្រុមប្រឹក្សាជាតិភាសាខ្មែរ

ព. ស. ២៥៥៨ គ. ស. ២០១៥

សទ្ទានុក្រមពាក្យផ្ទុយ

រៀបរៀង : លោក **ទូច-គីមស្រ៊ាង** បរិញ្ញាបត្រជាន់ខ្ពស់អក្សរសាស្ត្រខ្មែរ

ជំនួយការ : លោក **អ៊ុន-សុភា** បរិញ្ញាបត្រអក្សរសាស្ត្រខ្មែរ

ឧត្តមទីប្រឹក្សា : ព្រះតេជព្រះគុណ **យស-ហ៊ុត** ខេមចារោ

: ព្រះតេជព្រះគុណ **លីម-ថេង** សោភណោ

: ឯកឧត្តម នាយឧត្តមសេនីយ៍ **តេង-សាវង្ស**

: ឯកឧត្តម ឧត្តមសេនីយ៍ឯក **ម៉ម-សំ**

: ឯកឧត្តម ឧត្តមសេនីយ៍ទោ **អឿ-សាវ៉ន**

: លោក **អៀង-សុធារ៉ា** ប្រធានមូលនិធិអៀង

ពិនិត្យអក្ខរាវិរុទ្ធ : ព្រះមហា **ង៉ែន-វិបុល** : លោក **អៀង-ពិសី**

: កញ្ញា **ផៃ-សារ៉ែម** : កញ្ញា **ចាន់-នីតា**

: កញ្ញា **ឆិញ-ឆីណា** : លោក **ភោគ-ច័ន្ទវិបុល**

: លោក **វ៉ាន់-ផល្លី** : លោក **ប៊ុត-សុផល**

: លោក **សុខ-ធម្មតាសី** : លោក **ហ៊ិន-ស៊ីនី**

រចនាក្រប : កញ្ញា **នូ-ស៊ីនួន** រោងពុម្ព JSRC Printing House

ISBN-9 789996 370588

រក្សាសិទ្ធិគ្រប់យ៉ាង ©

បោះពុម្ពលើកទី១ : ៤កើត ខែចេត្រ ឆ្នាំមមី ឆស័ក ព.ស.២៥៥៨

: ត្រូវនឹងថ្ងៃចន្ទ ទី២៣ ខែមីនា គ.ស.២០១៥

ឧបត្ថម្ភបោះពុម្ព : **សប្បុរសជន**

អាសយដ្ឋានចែកចាយ : បណ្ណាល័យ សកលវិទ្យាល័យ វិទ្យាល័យ អនុវិទ្យាល័យ...

“**ការថតចម្លងស្នាដៃរៀបរៀងនៃអ្នកនិពន្ធមកធ្វើអាជីវកម្មជាអំពើល្មើសច្បាប់**”

អារម្ភកថា

សៀវភៅ សទ្ទានុក្រមពាក្យផ្ទុយ នេះដែលព្រះតេជព្រះគុណ សម្តេច ទ្រង់ ឯកឧត្តម ឧកញ៉ា លោកជំទាវ លោក លោកស្រី អ្នកនាង កញ្ញា ប្រិយមិត្តកំពុងតែអាន ខ្ញុំបានប្រើពេលវេលាយ៉ាងយូរក្នុងការរៀបរៀងសៀវភៅនេះឡើង ដោយគោលបំណង បំពេញទៅតាមសំណូមពរលោកគ្រូ អ្នកគ្រូ និស្សិត អ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវទាំងឡាយ ដើម្បីយល់ដឹងពីគំនិតល្អៗជាច្រើននៃ សទ្ទានុក្រមពាក្យផ្ទុយ ដែលមនុស្សទូទៅមិន ទាន់បានយល់ដឹងច្បាស់លាស់ទៅលើការប្រើពាក្យពេចន៍មានន័យផ្ទុយគ្នាឱ្យបាន ត្រឹមត្រូវតាមក្បួនខ្នាតអក្សរសាស្ត្រខ្មែរយើងនៅឡើយ។

ការប្រមូលស្នាដៃរបស់អ្នកនិពន្ធទាំងឡាយតាំងពីអតីតកាល មករៀបរៀង ជាសៀវភៅនេះឡើង គឺមានគោលបំណង គោលដៅ វិសាលភាព និយមន័យ បទពិសោធ ទស្សនៈបុរាណ ទស្សនៈថ្មីៗ ដើម្បីចូលរួមចំណែកអភិរក្សនិងអភិវឌ្ឍ វិស័យភាសាខ្មែរយើង។

ក្នុងការសិក្សាកន្លងទៅគេបានកំណត់ថា **ភាសា អក្សរសាស្ត្រ** ជាមែកធាង សំខាន់ជាងគេនៃវប្បធម៌ ជាមេនៃប្រាជ្ញា ជាមេនៃការសិក្សា ជាមេនៃសិល្បៈ ជា អត្តសញ្ញាណជាតិយ៉ាងសំខាន់បំផុត។

ប្រសិនបើមានកំហុសឆ្គងខ្លឹមសារដោយប្រការណាមួយ សូមអ្នកសិក្សា មេត្តាអធ្យាស្រ័យផងចុះ។ ខ្ញុំរង់ចាំទទួលយកកំហុសឆ្គងខ្លឹមសារអក្ខរាវិរុទ្ធដោយ សុច្ឆន្ទៈមនសិការសោមនស្សគំនិតកែលម្អពីសំណាក់លោកអ្នកសិក្សាទាំងឡាយ។

រាជធានីភ្នំពេញ ៤កើត ខែចេត្រ ឆ្នាំមមី ឆស័ក ព.ស.២៥៥៨

ត្រូវនឹងថ្ងៃចន្ទ ទី២៣ ខែមីនា គ.ស.២០១៥

សាស្ត្រាចារ្យ **ទូច-គីមស្រ៊ាង**

កតញ្ញូកតវេទិតាធម៌

កូនសូមក្រាបថ្វាយបង្គំលើកហត្ថាប្រណម្យឧទ្ទិសស្នាដៃនេះ គោរពជូនចំពោះលោកឪពុក **ទ្រី-យ៉េន** និងអ្នកម្តាយ **អ៊ុំ-មាស** ជាទីគោរពសក្ការៈដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់បំផុតនៃជីវិតកូន។

កូនសូមគោរពសម្តែងកតញ្ញូកតវេទិតាធម៌ ជាអនេកប្បការចំពោះលោកមានគុណទាំងទ្វេ ដែលបានផ្តល់កំណើតដល់រូបកូននិងបានចិញ្ចឹមបីបាច់ថែរក្សាការពារអប់រំរូបកូនឱ្យឃ្លាតចាកឆ្ងាយពីអវិជ្ជា។ ព្រះគុណដ៏មហាប្រសើរនេះរូបកូនចងចាំអស់មួយជីវិតហើយមិនអាចរកអ្វីយកមកតបស្នងសងគុណឱ្យស្មើបានឡើយ។

សៀវភៅដែលកូនបានរៀបរៀងនេះគ្រាន់តែជាស្នាដៃតូចមួយប៉ុណ្ណោះ តែវាជាសក្ខីភាពមួយបញ្ជាក់ថា រូបកូនមិនបណ្តោយពេលវេលាឱ្យកន្លងផុតទៅដោយឥតប្រយោជន៍នោះទេ ហើយក៏មិនប្រើពេលវេលាដើម្បីប្រព្រឹត្តអំពើមិនគួរគប្បីណាមួយនោះដែរ។

កូនសូមគោរពសច្ចាប្រណិធានប្រព្រឹត្តតែកុសលកម្មនិងរស់នៅជាពលរដ្ឋល្អក្នុងសង្គមជាតិជារៀងរហូត។

រាជធានីភ្នំពេញ ៤កើត ខែចេត្រ ឆ្នាំមមី ឆស័ក ព.ស.២៥៥៨

ត្រូវនឹងថ្ងៃចន្ទ ទី២៣ ខែមីនា គ.ស.២០១៥

សាស្ត្រាចារ្យ **ឌួច-គីមស្រ៊ាង**

ឧទ្ទិសកថា

សូមឧទ្ទិសស្នាដៃនេះគោរពថ្វាយ ប្រគេន ជូនចំពោះ

❖ បុព្វបុរសខ្មែរស្នេហាជាតិដែលបានធ្វើពលិកម្មគ្រប់យ៉ាងការពារជាតិមាតុភូមិ

❖ អ្នកប្រាជ្ញ បណ្ឌិត កវី អ្នកនិពន្ធខ្មែរគ្រប់ជំនាន់ដែលបានខិតខំថែរក្សា ការពារវប្បធម៌ ភាសា អក្សរសាស្ត្រជាតិឱ្យបានរីកចម្រើនគង់វង្សរហូតមក

❖ សម្តេចព្រះមហាសុមេធាធិបតី **ជួន-ណាត** ជោតញ្ញាណោ ព្រះសង្ឃរាជថ្នាក់ទី១ នៃគណៈមហានិកាយ ដែលព្រះអង្គបានបន្សល់ទុកស្នាព្រះហស្តដ៏ពិសេសសម្រាប់ខ្មែរគ្រប់ជំនាន់គឺ **វចនានុក្រមខ្មែរ**

❖ បុព្វការីជនរបស់ទូលព្រះបង្គំ ខ្ញុំព្រះករុណា ខ្ញុំបាទទាំងអស់

សូមជួយទ្រទ្រង់វិស័យវប្បធម៌ អក្សរសាស្ត្រជាតិឱ្យកាន់តែរីកចម្រើនជានិច្ច។

រាជធានីភ្នំពេញ ៤កើត ខែចេត្រ ឆ្នាំមមី ឆស័ក ព.ស.២៥៥៨

ត្រូវនឹងថ្ងៃចន្ទ ទី២៣ ខែមីនា គ.ស.២០១៥

សាស្ត្រាចារ្យ **ខូច-គីមស្រ៊ាន**

នាមសប្បុរសជនអ្នកមានឧបការគុណក្នុងការងារធម្មទាន
ដែលបានលះបង់សេចក្តីសុខផ្ទាល់ខ្លួនគ្រប់យ៉ាងដើម្បីអត្ថប្រយោជន៍បណ្តុះ
ពូជពន្លឺបញ្ញាបារមីផ្សព្វផ្សាយវប្បធម៌អក្សរសាស្ត្រខ្មែរយើងដល់សង្គមជាតិ
និងដើម្បីដំណើរការសមាគមទ្រទ្រង់អក្សរសាស្ត្រនិងវប្បធម៌ខ្មែរ

❖ មូលនិធិអៀង

❖ មណ្ឌលព័ត៌មានស្ត្រីកម្ពុជា

❖ CAM-PAINT ថ្នាំពណ៌ជាតិ

❖ មជ្ឈមណ្ឌលសហប្រតិបត្តិការកម្ពុជា-ជប៉ុន

❖ សាលារៀនវ៉េស្គឡាញន៍ និង សាលារៀនណាត្សឡាញន៍

❖ មហាឧបាសិកា	សុខ-អ៊ីម	និងបុត្រ	ឆ្វ-ឆែគៀង
❖ ឧបាសក	ដាំ-កុយ	និងឧបាសិកា	សុខ-ពៅ
❖ ឧបាសក	អៀង-អឿន	និងឧបាសិកា	អៀង-សាគីម
❖ ឯកឧត្តម	តេង-សាវង្ស	និងលោកជំទាវ	ស៊ាង-គីម
❖ ឯកឧត្តម	ម៉ម-សំ	និងលោកជំទាវ	អ៊ុត-បុប្ផាផល្គុណា
❖ ឯកឧត្តម	អឿ-សាវ៉ន	និងលោកជំទាវ	ពៅ-សាវឿន
❖ ឯកឧត្តម	ដួង-ហេង	និងលោកជំទាវ	ហេង-ណាន់
❖ ឯកឧត្តម	ប៉ែន-វចិត្រ	និងលោកជំទាវ	ដេន-សុភ័ក្ត្រនារី
❖ ឯកឧត្តម	គាង-ហៀង	និងលោកជំទាវ	លី-គីមមួយ
❖ ឯកឧត្តម	ចាន់-សារ៉េត	និងលោកជំទាវ	ស៊ឹម-ថារី
❖ ឯកឧត្តម	ពេជ-សាវឿន	និងលោកជំទាវ	ឈិម-ស៊ីថន
❖ ឯកឧត្តម	ម៉ម-ឈាង	និងលោកជំទាវ	ឯម-មុំ

- ឯកឧត្តម លី-វណ្ណានី និងលោកជំទាវ ប្រាក់-ចិន្តា
- ឯកឧត្តម ស៊ិន-ច័ណ្ឌី និងលោកជំទាវ ហែន-ស្រីខ្មែន
- ឯកឧត្តម គឹម-រស្មី និងលោកជំទាវ ម៉ែន-ចាន់ណារី
- ឯកឧត្តម ហុង-វណុល និងលោកជំទាវ គួយ-លីនណា
- ឯកឧត្តម ណាង-សុជីវី និងលោកជំទាវ ហ៊ាង-ឆវី
- ឯកឧត្តម ហង្ស-ចិន្តា និងលោកជំទាវ ណាង-ណាថនល័ក្ខណ៍
- លោក សោម-សម្បត្តិ និងលោកស្រី អ៊ុក-ចន្ថា
- លោក ចាន់-សេរី និងលោកស្រី តាំង-មនោ
- លោក ហេង-យាង និងលោកស្រី លី-មុយឡេង
- លោក គីច-សុខា និងលោកស្រី កៀង-សម័យ
- លោក អៀង-ណារិន និងលោកស្រី ប្រាក់-សេដ្ឋាវី
- លោក ពីច-វ៉ាន់ឌី និងលោកស្រី ហ៊ាង-សុជាតា
- លោក អេង-យូលីម និងលោកស្រី ទន់-ហ្គិចហ្គួយ
- លោក អេង-ហ៊ី និងលោកស្រី លឹម-ខេង
- លោក គុយ-វ៉ាត និងលោកស្រី ទុយ-គីន
- លោក អ៊ួង-គឹមសេង និងលោកស្រី ជា-លីណា
- លោក យាង-ច័ន្ទរិទ្ធា និងលោកស្រី លី-ហាក់ហៀង
- លោក យៀង-សុគន្ធា និងលោកស្រី ស៊ូ-សុផាន់ណារី
- លោក ថាច-វណ្ណា និងលោកស្រី ម៉ី-សុខឌី
- លោក នុត-រ៉ានី និងលោកស្រី អ៊ុន-សោភា
- លោក នុត-វុទ្ធី និងលោកស្រី កែន-ប៊ុណ្ណា

❖ លោក ឆ្លួន-សុខា និងលោកស្រី អ៊ុច-វណ្ណាថា

❖ លោក គង់-សត្ថារិន និងលោកស្រី ឌិត្យ-តារា

❖ លោក យិន-សារិទ្ធ និងលោកស្រី ឡឿន-សុគន្ធា

❖ លោក សូវ-ឆាយ និងលោកស្រី ប៊ី-សុធី

❖ លោក ច្រឹក-សុខនឹម និងលោកស្រី ហៀង-ឆវី

❖ លោក ឈរី-ចាន់ឡឿន និងលោកស្រី ផូ-ដាលីស

❖ លោក ឆ្លួន-ហ៊ន និងលោកស្រី ឈឹម-ចន្ទ័កែវ

❖ លោក ចាន់-ឌីតា និងលោកស្រី ជឹម-ស្រីមនោ

❖ លោក សូ៊ាត-គន្ធា និងលោកស្រី ឈឹម-ឡាលីន

❖ លោក គឹម-វីរៈ និងលោកស្រី គូ-ជីនជីន

❖ លោក ដេត-សារិន និងលោកស្រី មាស-សុគន្ធាវី

❖ លោក ហ៊ង-បូរ៉ា និងលោកស្រី អូម-សោភា

❖ លោក ឡុង-ឌិត្យ និងលោកស្រី ពេជ្រ-ឈារី

❖ លោក គឹម-ប៊ុន្នី និងលោកស្រី សុក-ស្រី

សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ

សូមថ្លែងអំណរគុណជាអតិបរមាចំពោះឧត្តមភរិយា **ម៉ែន-សេងយ៉ុង** ហៅ **ស្រីចិន** និងក្រុមគ្រួសារដែលបានឃោគយល់និងចែករំលែកពេលវេលាដើម្បីឱ្យខ្ញុំអាចមានឱកាសសិក្សាស្រាវជ្រាវប្រកបដោយជោគជ័យ។

ជាពិសេសខ្ញុំ សូមគោរពសម្តែងការកោតសរសើរនិងការដឹងគុណដ៏ជ្រាលជ្រៅបំផុតចំពោះ **សប្បុរសជន** ដែលមានសន្តានចិត្តសប្បុរិសធម៌ឧបត្ថម្ភធម្មទានថវិកាបំពេញបញ្ញាបារមីបោះពុម្ពសៀវភៅ សទ្ទានុក្រមពាក្យផ្ទុយ ក្នុងគោលដៅសំខាន់ផ្សព្វផ្សាយអក្សរសាស្ត្រខ្មែរ ដើម្បីឱ្យប្រជាពលរដ្ឋទូទៅបានយល់ដឹងពីផលប្រយោជន៍នៃគុណតម្លៃវប្បធម៌ ភាសា អក្សរសាស្ត្រជាតិ ព្រមទាំងដើម្បីឱ្យដំណើរការ ***សមាគមទ្រទ្រង់អក្សរសាស្ត្រនិងវប្បធម៌ខ្មែរ***។

សូមថ្លែងអំណរគុណឯកឧត្តម លោកជំទាវ សប្បុរសជន លោកអ្នកអានដែលបានជួយលើកស្ទួយគុណតម្លៃស្នាដៃរៀបរៀងសៀវភៅរបស់ខ្ញុំ សូមមេត្តាអធ្យាស្រ័យកំហុសឆ្គងដោយប្រការផ្សេងៗ។ ខ្ញុំនឹងរីករាយទទួលយកការកែលម្អកំហុសដើម្បីឱ្យខ្ញុំបានបម្រើអស់លោកអ្នកអានកាន់តែប្រសើរជាងមុនថែមទៀត។

រាជធានីភ្នំពេញ ៤កើត ខែចេត្រ ឆ្នាំមមី ឆស័ក ព.ស.២៥៥៨

ត្រូវនឹងថ្ងៃចន្ទ ទី២៣ ខែមីនា គ.ស.២០១៥

សាស្ត្រាចារ្យ **ឌួច-គីមស្រ៊ាង**

អក្សរសង្ខេប

ប្រើក្នុងសទ្ទានុក្រមពាក្យផ្ទុយនេះ

កិ.	:	កិរិយាសព្ទ
កិ.វិ.	:	កិរិយាវិសេសនៈ ឬ កិរិយាវិសេសន៍
គ.ស.	:	គ្រិស្តសករាជ
គុ.	:	គុណសព្ទ
ចិ.	:	ចិន (ភាសាចិន)
ន.	:	នាមសព្ទ
និ.	:	និបាតសព្ទ
បា.	:	បាលី
បា.ក្ល.	:	បាលីក្លាយ
បា.សំ.	:	បាលីនិងសំស្ក្រឹតលាយគ្នា
បា.សំ.ក្ល.	:	បាលីនិងសំស្ក្រឹតក្លាយ
ព.ពុ.	:	ពាក្យវិន័យពុទ្ធសាសនា
ព.វ.	:	ពាក្យសម្រាប់ប្រើក្នុងវេយ្យាករណ៍
ព.វិ.ពុ.	:	ពាក្យវិន័យពុទ្ធសាសនា
ព.ស.	:	ពុទ្ធសករាជ
ព.អ.	:	ពាក្យសម្រាប់ប្រើក្នុងព្រះអភិធម្ម
រ.ស.	:	រាជសព្ទ
ស.ស.	:	សមណសព្ទ (ប្រើជា សង្ឃសព្ទ ក៏មាន)
សំ.	:	សំស្ក្រឹត

សំ.ក្ល.	:	សំស្រ្កឹតក្លាយ
អា.និ.	:	អាយតនិបាត
ឧ.	:	ឧទានសព្ទ

សទ្ទានុក្រមពាក្យផ្ទុយ

📖 **កតញ្ញុតា ពាក្យផ្ទុយ អកតញ្ញុតា**

កតញ្ញុតា *ន.* (បា.) ភាពជាអ្នកដឹងឧបការគុណដែលអ្នកដទៃបានធ្វើដល់ខ្លួន :

❖ បុត្រធីតាត្រូវមានកតញ្ញុតាចំពោះមាតាបិតា។

អកតញ្ញុតា *ន.* (បា.) ភាពជាអ្នកមិនដឹងឧបការគុណដែលអ្នកដទៃបានធ្វើចំពោះខ្លួន។

📖 **កតញ្ញូ ពាក្យផ្ទុយ អកតញ្ញូ**

កតញ្ញូ *ន.* (បា.) អ្នកដឹងឧបការគុណដែលអ្នកដទៃបានធ្វើហើយដល់ខ្លួន គឺអ្នកដែលមិនភ្លេចគុណគេ, អ្នកដែលមិនរមិលគុណគេ :

❖ ស្ត្រីកតញ្ញូ

❖ បុរសកតញ្ញូ។

អកតញ្ញូ *ន.* (បា.) អ្នកមិនដឹងឧបការគុណដែលអ្នកដទៃបានធ្វើចំពោះខ្លួន :

❖ មនុស្សអកតញ្ញូ។

📖 **កតវេទិនី ពាក្យផ្ទុយ អកតវេទិនី**

កតវេទិនី *ន.* (បា.) ស្ត្រីអ្នកដែលបានតបឧបការគុណ, ស្ត្រីអ្នកដែលគិតតែនឹងតបស្នងសងគុណដល់អ្នកមានគុណ។

អកតវេទិនី *ន.* (បា.) ស្រ្តីអ្នកដែលមិនតបឧបការគុណគេ, ស្រ្តីអ្នកដែលមិនគិតនឹងតបឧបការគុណគេ។

📖 **កតវេទី** **ពាក្យផ្ទុយ** **អកតវេទី**

កតវេទី *ន.* (បា.) អ្នកដែលបានតបឧបការគុណ, អ្នកដែលគិតតែនឹងតបស្នងសងគុណដល់អ្នកមានគុណ។

អកតវេទី *ន.* (បា.) អ្នកដែលមិនតបឧបការគុណគេ, អ្នកមិនគិតនឹងតបឧបការគុណគេ។

📖 **កត្តុវាចក** **ពាក្យផ្ទុយ** **កម្មវាចក**

កត្តុវាចក *ន.* (បា.) កិរិយាសព្ទរបស់អ្នកធ្វើ។

កម្មវាចក *ន.* (បា.) កិរិយាសព្ទរបស់អំពើដែលគេត្រូវធ្វើ។

📖 **កប្បិយ** **ពាក្យផ្ទុយ** **អកប្បិយ**

កប្បិយ *គុ.* (បា.) ដែលគួរ, ដែលត្រូវទំនង, ដែលសមដល់ការ។

អកប្បិយ *គុ.* (បា.) ដែលមិនគួរ, ដែលមិនត្រូវទំនង, ដែលមិនសមដល់ការ។

📖 **ករណីយ** **ពាក្យផ្ទុយ** **អករណីយ**

ករណីយ *គុ.* (បា.) ដែលគួរធ្វើ, ដែលគប្បីធ្វើ, ដែលត្រូវធ្វើ។

អករណីយ *គុ.* (បា.) ដែលមិនគួរធ្វើ, ដែលមិនគប្បីធ្វើ, ដែលមិនត្រូវធ្វើ។

📖 **ករណីយកិច្ច ពាក្យផ្ទុយ អករណីយកិច្ច**

ករណីយកិច្ច *ន.* (បា.) កិច្ចដែលគួរធ្វើ, ការងារដែលត្រូវតែធ្វើ។

អករណីយកិច្ច *ន.* (បា.) កិច្ចដែលមិនគួរធ្វើ; កិច្ចដែលសមណៈមិនត្រូវធ្វើដោយដាច់ខាត។

📖 **កល្យាណកម្ម ពាក្យផ្ទុយ បាបកម្ម**

កល្យាណកម្ម *ន.* (បា.) អំពើល្អ, កុសលកម្ម។

បាបកម្ម *ន.* (បា.) អំពើអាក្រក់, អកុសលកម្ម។

📖 **កល្យាណមិត្ត ពាក្យផ្ទុយ បាបមិត្ត**

កល្យាណមិត្ត *ន.* (បា.) មិត្តល្អ, មិត្តត្រឹមត្រូវដែលបុគ្គលគួរសេពគប់គួររាប់រកយកជាគ្នា។

បាបមិត្ត *ន.* (បា.) មិត្តអាក្រក់, មិត្តដែលនាំឱ្យខូចខាតប្រយោជន៍, មិត្តដែលនាំឱ្យមានសេចក្តីវិនាសផ្សេងៗ។

📖 **កាច ពាក្យផ្ទុយ ស្លូត**

កាច *គុ.* ដែលទីទៃពីស្លូត, ដែលមានសន្តានចិត្តប្រកបដោយកំហឹង :

❖ មនុស្សកាច។

ស្លូត *គុ.* ដែលទីទៃពីកាច, ដែលមិនកាច, ដែលឥតកាច :

❖ មនុស្សស្លូត។

📖 **កាល** **ពាក្យផ្ទុយ** **អកាល**

កាល *ន.* (បា.សំ.) គ្រា, ពេល, សម័យ :

❖ កាលពីឆ្នាំមុន។

អកាល *គុ.* ឬ *ន.* (បា.សំ.) កាលមិនគួរ, កាលខុសប្រក្រតី; ដែលខុសកាល, ដែលពុំជួកាល :

❖ វេលានេះជាអកាល។

📖 **កាលវិបត្តិ** **ពាក្យផ្ទុយ** **កាលសម្បត្តិ**

កាលវិបត្តិ *ន.* (បា.) ការប្រែប្រួលនៃកាល, ការខូចវេលា, ដំណើរខុសកាល។

កាលសម្បត្តិ *ន.* (បា.) ការសមប្រកបដោយកាល, ការត្រូវទំនងតាមវេលា, ដំណើរដែលត្រូវតាមកាលសម័យ។

📖 **កាឡបក្ខ** **ពាក្យផ្ទុយ** **សុក្កបក្ខ**

កាឡបក្ខ *ន.* (បា.) ចំណែកខាងខ្មៅ, ប៉ែកខាងងងឹត, ប៉ែកខាងរនោច។

សុក្កបក្ខ *ន.* (បា.) ចំណែកខាងស, ប៉ែកខាងភ្លឺ, ប៉ែកខាងខ្នើត។

📖 **កិរិយវាទ** **ពាក្យផ្ទុយ** **អកិរិយវាទ**

កិរិយវាទ *ន.* (បា.) អ្នកពោលថា រឹកម្ម គឺបុគ្គលធ្វើហើយឈ្មោះថា បុគ្គលធ្វើ,

អ្នកមានលទ្ធិជាគ្រឿងពោលថា កម្ម ឈ្មោះថា បុគ្គលធ្វើ។

អកិរិយវាទ *ន.* (បា.) ការពោលពាក្យថាបុណ្យបាបដែលធ្វើមិនមែនហៅថា ធ្វើទេ គឺថាធ្វើបុណ្យធ្វើបាបមិនមែនបានបុណ្យបានបាបទេ, សម្ដីបដិសេធបុណ្យបាបថាធ្វើទៅឥតអំពើ; អ្នកមិនជឿបុណ្យបាប។

📖 **កិរិយវាទិនី ពាក្យផ្ទុយ អកិរិយវាទិនី**

កិរិយវាទិនី *ន.* (បា.) ស្ត្រីអ្នកមិនប្រកាន់និយាយបដិសេធបុណ្យបាបថាធ្វើទៅឥតអំពើ, ស្ត្រីអ្នកប្រកាន់ជឿបុណ្យបាប។

អកិរិយវាទិនី *ន.* (បា.) ស្ត្រីអ្នកប្រកាន់និយាយបដិសេធបុណ្យបាបថាធ្វើទៅឥតអំពើ, ស្ត្រីអ្នកប្រកាន់មិនជឿបុណ្យបាប។

📖 **កិរិយវាទី ពាក្យផ្ទុយ អកិរិយវាទី**

កិរិយវាទី *ន.* (បា.) អ្នកពោលថា កិរិកម្ម គឺបុគ្គលធ្វើហើយឈ្មោះថា គឺ បុគ្គលធ្វើ, អ្នកមានលទ្ធិជាគ្រឿង ពោលថា កម្ម ឈ្មោះថា គឺ បុគ្គលធ្វើ។

អកិរិយវាទី *ន.* (បា.) អ្នកប្រកាន់និយាយបដិសេធបុណ្យបាបថាធ្វើទៅឥតអំពើ, អ្នកប្រកាន់មិនជឿបុណ្យបាប។

📖 **កុសល ពាក្យផ្ទុយ អកុសល**

កុសល *គុ.* (បា.) ដែលល្អប្រពៃ, ដែលជាបុណ្យ។

អកុសល *គុ.* (បា.) ដែលអាក្រក់, ដែលមិនល្អ; ដែលមិនឈ្លាស។

📖 **កុសលកម្ម ពាក្យផ្ទុយ អកុសលកម្ម**

កុសលកម្ម *ន.* (បា.) កម្មល្អ។

អកុសលកម្ម *ន.* (បា.) កម្មអាក្រក់។

📖 **កុសលកម្មបថ ពាក្យផ្ទុយ អកុសលកម្មបថ**

កុសលកម្មបថ *ន.* (បា.) គន្លងនៃអំពើល្អ។

អកុសលកម្មបថ *ន.* (បា.) គន្លងនៃអំពើអាក្រក់។

📖 **កុសលកិរិយា ពាក្យផ្ទុយ អកុសលកិរិយា**

កុសលកិរិយា *ន.* (បា.) កិរិយាល្អ។

អកុសលកិរិយា *ន.* (បា.) កិរិយាអាក្រក់។

📖 **កុសលចរិយា ពាក្យផ្ទុយ អកុសលចរិយា**

កុសលចរិយា *ន.* (បា.) ចរិយាល្អ។

អកុសលចរិយា *ន.* (បា.) ចរិយាអាក្រក់។

📖 **កុសលចិត្ត ពាក្យផ្ទុយ អកុសលចិត្ត**

កុសលចិត្ត *ន.* (បា.) ចិត្តជាកុសល, ចិត្តបុណ្យ។

អកុសលចិត្ត *ន.* (បា.) ចិត្តជាអកុសល, ចិត្តបាប។

📖 **កុសលចេតនា ពាក្យផ្ទុយ អកុសលចេតនា**

កុសលចេតនា *ន.* (បា.) ការតាំងចិត្តជាបុណ្យ, គំនិតបុណ្យ; គំនិតល្អ។

អកុសលចេតនា *ន.* (បា.) ការតាំងចិត្តជាបាប, គំនិតបាប; គំនិតអាក្រក់។

📖 **កុសលចេតសិក ពាក្យផ្ទុយ អកុសលចេតសិក**

កុសលចេតសិក *ន.* (បា.) ចេតសិកជាកុសល គឺអារម្មណ៍ដែលកើតរលត់ព្រមជាមួយនឹងចិត្តជាកុសល។

អកុសលចេតសិក *ន.* (បា.) ចេតសិកជាអកុសល គឺអារម្មណ៍ដែលកើតរលត់ព្រមជាមួយនឹងចិត្តជាអកុសល។

📖 **កុសលធម៌ ពាក្យផ្ទុយ អកុសលធម៌**

កុសលធម៌ *ន.* (សំ.) ធម៌ជាកុសល។

អកុសលធម៌ *ន.* (សំ.) ធម៌ជាអកុសល។

📖 **កុសលធាតុ ពាក្យផ្ទុយ អកុសលធាតុ**

កុសលធាតុ *ន.* (បា.) ធាតុជាកុសល គឺនុយបុណ្យ, ចំណីបុណ្យ។

អកុសលធាតុ *ន.* (បា.) ធាតុជាអកុសល គឺនុយបាប, ចំណីបាប។

📖 **កុសលមូល ពាក្យផ្ទុយ អកុសលមូល**

កុសលមូល *ន.* (បា.) ឫសគល់នៃកុសល, ទីតាំងនៃកុសល។

អកុសលមូល *ន.* (បា.) ឫសគល់នៃអកុសល, ទីតាំងនៃអកុសល។

📖 **កុសលលាភ ពាក្យផ្ទុយ អកុសលលាភ**

កុសលលាភ *ន.* (បា.) ការបានបុណ្យ។

អកុសលលាភ *ន.* (បា.) ការបានបាប។

📖 **កុសលវិតក្ក ពាក្យផ្ទុយ អកុសលវិតក្ក**

កុសលវិតក្ក *ន.* (បា.) ការត្រិះរិះទៅរកអំពើល្អ, តម្រិះល្អ។

អកុសលវិតក្ក *ន.* (បា.) ការត្រិះរិះទៅរកអំពើអាក្រក់, តម្រិះអាក្រក់។

📖 **កុសលវិបាក ពាក្យផ្ទុយ អកុសលវិបាក**

កុសលវិបាក *ន.* (បា.) ស្នាមគំនូសចិត្តជាកុសល, គំនូសបុណ្យ; ផលបុណ្យ។

អកុសលវិបាក *ន.* (បា.) ស្នាមគំនូសចិត្តជាអកុសល, គំនូសបាប; ផលបាប។

📖 **កើត ពាក្យផ្ទុយ រនោច**

កើត *ន.* ឈ្មោះចំណែកថ្ងៃខាងខ្នើត គឺតាំងពីថ្ងៃទី១ទៅដល់ថ្ងៃទី១៥។

រនោច *ន.* ថ្ងៃខាងរនោចនៃខែចន្ទគតិតាំងពីថ្ងៃទី១ដល់ថ្ងៃទី១៤ឬ១៥ គឺថ្ងៃដែលមានពន្លឺព្រះចន្ទថយចុះដូចគេចាប់រោចចេញ។

📖 **ក្នុង ពាក្យផ្ទុយ ក្រៅ**

ក្នុង *អា.និ.* កំលុង, រវាងមានលក្ខខណ្ឌ :

❖ ក្នុងស្រុក។

ក្រៅ *និ.* ទីទៃពីខាងក្នុង :

❖ ក្រៅរបង។

📖 **ក្រាស់** **ពាក្យផ្ទុយ** **ស្តើង**

ក្រាស់ *គុ.* ទីទៃពីស្តើង, ដែលមានកម្រាស់ :

❖ ក្តារក្រាស់

❖ សំពត់ក្រាស់។

ស្តើង *គុ.* ដែលមានកម្រាស់តិច, តិចកម្រាស់ :

❖ ក្តារស្តើង

❖ សំពត់ស្តើង។

📖 **ក្រិស** **ពាក្យផ្ទុយ** **ដំឡោក**

ក្រិស *គុ.* តូច, តូចច្រមិច គឺដែលរៀវក្រិនមិនធំតាមកំណត់កាលដែលត្រូវធំ :

❖ មនុស្សក្រិស។

ដំឡោក *គុ.* ដែលឆាប់ធំមុនកាលកំណត់ :

❖ ក្មេងដំឡោក។

📖 **ក្សួណៈ** **ពាក្យផ្ទុយ** **អក្សួណៈ**

ក្សណៈ *ន.* (**សំ.ភ្ល.**) ពេល, ស្របក់, រំពេច។

អក្សណៈ *ន.* (**សំ.ភ្ល.**) ស្របក់ដែលមិនមែនជាឱកាស, កាលដែលមិនមែនជាឱកាស, វេលាដែលមិនមែនជាឱកាស, វេលាដែលឃ្លាងចាកប្រយោជន៍, វេលាដែលមិនសមប្រកប; វេលាមិនល្អ; ពេលប្រទះលើគ្រោះកាច។

📖 **ខណៈ** **ពាក្យផ្ទុយ** **អក្ខណៈ**

ខណៈ *ន.* (**បា.ភ្ល.**) ស្របក់, រំពេច :

- ខណៈនោះ
- មួយខណៈ។

អក្ខណៈ *ន.* ឬ *គុ.* (**បា.ភ្ល.**) ស្របក់ដែលមិនមែនជាឱកាស, កាលដែលមិនមែនជាឱកាស, វេលាដែលមិនមែនជាឱកាស, វេលាដែលឃ្លាងចាកប្រយោជន៍, វេលាដែលមិនសមប្រកប; វេលាមិនល្អ; ពេលប្រទះលើគ្រោះកាច។

📖 **ខន្តី** **ពាក្យផ្ទុយ** **អក្ខន្តី**

ខន្តី *ន.* (**បា.**) អំណត់អត់ឱន, សេចក្តីអត់ធន់, សេចក្តីអត់ទ្រាំនូវកំហឹងនិងសេចក្តីអត់ទ្រាំនូវទុក្ខកង្វល់ជាដើម។

អក្ខន្តី *ន.* (**បា.**) ការមិនអត់ទ្រាំ, ដំណើរអត់ធន់ពុំបាន, ដំណើរទប់កំហឹងពុំឈ្នះ, ដំណើរអត់ខឹងពុំបាន។

📖 **ខាត** **ពាក្យផ្ទុយ** **ចំណេញ**

ខាត *កិ.* ឬ *កិ.វិ.* ថយពីចំនួនដើម, មិនពេញ, មិនចំណេញ :

❖ រកស៊ីធ្វើការខាត។

ចំណេញ *ន.* កម្រៃដែលចូលច្រើនជាងចំនួនដើម, សេចក្ដីចម្រើន :

❖ ក្នុងឆ្នាំនេះពួកឈ្មួញមានចំណេញគ្រាន់បើ។

📖 **ខុស** **ពាក្យផ្ទុយ** **ត្រូវ**

ខុស *កិ.វិ.* ឬ *គុ.* ទីទៃពីត្រូវ គឺដែលមិនត្រូវ, ដែលកន្លង :

❖ សេចក្ដីខុស។

ត្រូវ *កិ.វិ.* ឬ *គុ.* ទីទៃពីខុស គឺត្រង់, ទីទៃពីខុស គឺចំ :

❖ សេចក្ដីត្រូវ។

📖 **ខូច** **ពាក្យផ្ទុយ** **ជា**

ខូច *គុ.* ដែលមានកិរិយាអាក្រក់, ដែលមានពុតត្បុត។

ជា *គុ.* ស្រួល; ល្អ; សុខ; សប្បាយ; រួចពីឈឺ, ងើបពីឈឺ។

📖 **ខើច** **ពាក្យផ្ទុយ** **ស្រុខ**

ខើច *គុ.* ដែលឥតសម្រុង :

❖ សំពត់ខើច។

ស្រទន *គុ.* ស្ដួយ, ដែលមានសម្រុង :

❖ សំពត់ស្រុង។

📖 **ខ្ចី** **ពាក្យផ្ទុយ** **ចាស់, ទុំ**

ខ្ចី *គុ.* ដែលមិនទាន់ចាស់, ដែលមិនទាន់ទុំ :

❖ ចេកខ្ចី

❖ ស្វាយខ្ចី។

ចាស់ *គុ.* ទីទៃពីក្មេង, ទីទៃពីថ្មី, ទីទៃពីខ្ចី :

❖ មនុស្សចាស់

❖ ផ្លែឈើចាស់។

ទុំ *គុ.* ទីទៃពីខ្ចីពីចាស់ គឺដែលដល់កំណត់ជិតជ្រុះពីមែក, ដែលដល់កំណត់ជិតជ្រុះពីទង :

❖ ផ្លែឈើទុំ

❖ ស្លឹកឈើទុំ។

📖 **ខ្ជិល** **ពាក្យផ្ទុយ** **ឧស្សាហ៍**

ខ្ជិល *គុ.* ដែលមិនចូលចិត្តធ្វើការ, ដែលធុញទ្រាន់ស្អប់ការងារ។

ឧស្សាហ៍ *គុ.* (**បា.ភ្ល.**) ដែលមានព្យាយាម, ដែលជាអ្នកខិហាត, ដែលសង្វាត,

ដែលខំប្រឹង។

📖 **ខ្នើត** **ពាក្យផ្ទុយ** **រនោច**

ខ្នើត *ន.* ពន្លឺដែលកើតតាមលំដាប់ថ្ងៃ គឺចំណែកខែខាងដើមដែលមានពន្លឺព្រះចន្ទមកដល់ថ្ងៃពេញបូណ៌មី គឺតាំងពីថ្ងៃ១កើតមកដល់ថ្ងៃ១៥កើត; ថ្ងៃតពីនេះទៅហៅថា រនោច។

រនោច *ន.* ពន្លឺព្រះចន្ទដែលថយចុះដូចគេចាប់បោចរោចបន្តិចម្តងៗ, កាឡបក្ស គឺចំណែកខាងខ្មៅ (ខាងងងឹត) ជាបក្សទី២នៃខែខាងចន្ទគតិរាប់ពីថ្ងៃ១រោចទៅដល់ថ្ងៃ១៤ឬ១៥រោច :

- រនោចខែមិគសិរមាន១៤ថ្ងៃ
- រនោចខែបុស្សមាន១៥ថ្ងៃ។

📖 **ខ្ពស់** **ពាក្យផ្ទុយ** **ទាប**

ខ្ពស់ *គុ.* ដែលមានជំហរបញ្ឈរវែងច្រើនឡើងលើ។

ទាប *គុ.* ទីទៃពីខ្ពស់ គឺតិចកម្ពស់, តិចជំហរ, ដែលឥតកម្ពស់, ឥតជំហរ។

📖 **ខ្មៅ** **ពាក្យផ្ទុយ** **ស**

ខ្មៅ *គុ.* ដែលមានពណ៌ងងឹត, ដែលមានពណ៌យ៉ាងធ្យូង។

ស *គុ.* ដែលមានសម្បុរដូចសំឡីកប្បាស :

❖ ពណ៌ស

❖ សំពត់ស។

📖 **ខ្លាច** **ពាក្យផ្ទុយ** **ហ៊ាន**

ខ្លាច *កិ.* ដែលមិនហ៊ាន, ដែលមិនអាច :

❖ ខ្លាចខ្លា។

ហ៊ាន *កិ.* ដែលមិនខ្លាច, ដែលអាច :

❖ ហ៊ានទៅម្នាក់ឯងទាំងយប់ស្ងាត់។

📖 **ខ្លី** **ពាក្យផ្ទុយ** **វែង**

ខ្លី *គុ.* ដែលតិចប្រវែង :

❖ ខ្សែខ្លី

❖ សេចក្តីខ្លី។

វែង *គុ.* ទីទៃពីខ្លីគឺមានប្រវែង, មានចំនួនឆ្ងាយ :

❖ ខ្សែវែង

❖ សេចក្តីវែង។

📖 **ខ្លាំង** **ពាក្យផ្ទុយ** **ខ្សោយ**

ខ្លាំង *គុ.* ដែលមានកម្លាំងច្រើន។

ខ្សោយ *គុ.* ដែលមានកម្លាំងតិច។

📖 **ខ្វះ ពាក្យផ្ទុយ គ្រប់**

ខ្វះ *កិ.* ឬ *គុ.* ដែលមិនគ្រប់តាមខ្នាតកម្រិត :

❖ ខ្វះតែ២ទៀតនឹងគ្រប់ជា១០។

គ្រប់ *គុ.* ពេញត្រឹម :

❖ របស់នេះគ្រប់ចំនួនគ្មានខ្វះ។

📖 **ខ្សែលាម ពាក្យផ្ទុយ ខ្សែស្រលៀង**

ខ្សែលាម *ន.* ខ្សែវែងមានតែក្រវិលឥតស្រលៀងសម្រាប់ចងតពីខ្សែបង្គត់មកបន្ទាយឱ្យគោដើរស៊ីស្មៅក្នុងទីវាល។

ខ្សែស្រលៀង *ន.* ខ្សែមានស្រលៀង។

📖 **គតសញ្ញា ពាក្យផ្ទុយ អាគតសញ្ញា**

គតសញ្ញា *ន.* (**ឃ.**) គ្រឿងសម្គាល់មួយបែបមានសណ្ឋានដូច្នេះ “>” មានន័យថា “*ទៅជា* ឬ *កើតទៅជា*” សម្រាប់ប្រើក្នុងការពន្យល់ប្រភពពាក្យជាសមាសនាមជាដើមដែលកាត់បទញែកចេញឱ្យដាច់ដោយឡែកពីគ្នា ហើយរួមបញ្ចូលគ្នាទៅវិញដូចជា :

↳ *ជល + អាសយ > ជលាសយ*។

អាគតសញ្ញា *ន.* (ឃ.) សញ្ញាប្រាប់សេចក្តីថាមកពីមានរូបសណ្ឋានជាធ្នូ (<) នេះ, សម្រាប់ប្រើប្រាប់សេចក្តីឱ្យដឹងថា សព្ទនេះមានប្រភពមកពីសព្ទនោះដូចជា :

↳ ឧស្សាហាការ < ឧស្សាហ + អាការ (ឧស្សាហាការ មកពី ឧស្សាហ និង អាការ) ជាដើម, ជាគូគ្នានឹង គតសញ្ញា (>) នេះដែលត្រូវប្រើជា ឧស្សាហ + អាការ > ឧស្សាហាការ (ឧស្សាហ និង អាការ ទៅជា ឧស្សាហាការ)។

📖 **គរុ** **ពាក្យផ្ទុយ** **លហុ**

គរុ *គុ.* (ឃ.) ធ្ងន់, យូរ។

លហុ *គុ.* (ឃ.) ឆាប់, ភ្លាម, រហ័ស, រប៉ិចរប៉ុ, រាយរង, ស្រាល, ...។

📖 **គរុកាបត្តិ** **ពាក្យផ្ទុយ** **លហុកាបត្តិ**

គរុកាបត្តិ *ន.* (ឃ.) អាបត្តិធ្ងន់ គឺអាបត្តិ២កងតាំងពី បារាជិក ចុះទៅដល់ សង្ឃាទិសេស (ព.វិ.ពុ.)។

លហុកាបត្តិ *ន.* (ឃ.) អាបត្តិស្រាល គឺអាបត្តិ៥កងតាំងពី ថុល្លច្ច័យ ចុះទៅដល់ ទុព្ភាសិត (ព.វិ.ពុ.)។

📖 **គរុភណ្ឌ** **ពាក្យផ្ទុយ** **លហុភណ្ឌ**

គរុភណ្ឌ *ន.* (ឃ.) ទ្រព្យ២៥ឈ្មោះជារបស់សង្ឃ (ព.ពុ.វិ.)។

លហុភណ្ឌ *ន.* (បា.) បរិក្ខាររាយរង, របស់រាយរង; ក្នុងវិន័យពុទ្ធសាសនា សំដៅរបស់រាយរងមានបាត្រនិងចីវរជាដើម។

📖 **គុណ** **ពាក្យផ្ទុយ** **អគុណ**

គុណ *ន.* សេចក្ដីចម្រើន; ថ្នាក់, ជាន់; លក្ខណៈ; ចំណែក; សេចក្ដីល្អ; សភាព; បែបបទ, ...។

អគុណ *ន.* (បា.សំ.) សភាពមិនមែនជាគុណ (ទោស)។

📖 **គុណកថា** **ពាក្យផ្ទុយ** **អគុណកថា**

គុណកថា *ន.* សម្ដីដែលជាគុណ។

អគុណកថា *ន.* សម្ដីដែលជាទោស។

📖 **គុណវាទ** **ពាក្យផ្ទុយ** **អគុណវាទ**

គុណវាទ *ន.* សម្ដីដែលជាគុណ។

អគុណវាទ *ន.* សម្ដីដែលជាទោស។

📖 **គុណភាព** **ពាក្យផ្ទុយ** **អគុណភាព**

គុណភាព *ន.* ភាវៈជាគុណ, ដំណើរជាគុណ។

អគុណភាព *ន.* ភាវៈជាទោស, ដំណើរជាទោស។

📖 **គោចរ** **ពាក្យផ្ទុយ** **អគោចរ**

គោចរ *ន.* (បា.សំ.) វិស័យ, ដំណើរនៃឥន្ទ្រិយគឺ រូប, សំឡេង, ក្លិន, រស, សម្ផស្ស។ ដំណើរឃាត្រាទៅរកអាហារចំណី, ទីដែលមានអាហារចំណី, ទីដែលសមណៈគួរត្រាច់ចរទៅបានតាមពុទ្ធានុញ្ញាត។

អគោចរ *ន.* (បា.សំ.) ទីដែលមិនគួរទៅ; ទីដែលបព្វជិតពុំគួរទៅ :

- ❖ លំនៅពេស្យា
- ❖ លំនៅស្ត្រីមេម៉ាយ
- ❖ លំនៅក្រមុំចាស់
- ❖ លំនៅភិក្ខុនី
- ❖ លំនៅបណ្ឌក
- ❖ ទីប្រជុំផឹកសុរាឬរោងលក់សុរា។

☆ ទាំង៦កន្លែងនេះជា អគោចរ, បព្វជិតពុទ្ធសាសនិកពុំគួរទៅឡើយ។

📖 **គោចរដ្ឋាន ពាក្យផ្ទុយ អគោចរដ្ឋាន**

គោចរដ្ឋាន *ន.* (បា.) ឋានជាគោចរ, ដោយបរិយាយ, តាមតែទីណាៗក៏ដោយដែលយល់ថាគួរត្រាច់ចរទៅក៏សុទ្ធតែជាគោចរដ្ឋានទាំងអស់។

អគោចរដ្ឋាន *ន.* (បា.) ឋានជាអគោចរ, ដោយបរិយាយ, តាមតែទីណាៗក៏ដោយដែលយល់ថាពុំគួរត្រាច់ចរទៅក៏សុទ្ធតែជាអគោចរដ្ឋានទាំងអស់។

📖 **តំនួស** **ពាក្យផ្ទុយ** **ឃ្នួស**

តំនួស *ន.* ស្នាមគូស :

❖ ធ្វើតាមគំនូសស្រាប់។

ឃ្នួស *ន.* ប្រដាប់សម្រាប់គូស :

❖ បន្ទាត់ជាឃ្នួសគូសឱ្យមានស្នាមជាខ្សែត្រង់។

📖 **គ្មាន** **ពាក្យផ្ទុយ** **មាន**

គ្មាន *ន.* ពាក្យបដិសេធប្រាប់សេចក្ដីថា មិនមាន, ឥត។

មាន *កិ.* បាន, កប, ប្រកបដោយ, កើត, បរិបូរដោយ, គង់នៅ, ឋិតនៅ។

📖 **គ្មានកូន** **ពាក្យផ្ទុយ** **មានកូន**

គ្មានកូន *គិ.* មិនបានកូន។

មានកូន *កិ.* បានកូន។

📖 **គ្មានកំណើត** **ពាក្យផ្ទុយ** **មានកំណើត**

គ្មានកំណើត *គុ.* ដែលធ្វើអ្វីៗចេះតែខូចប្រយោជន៍, មិនមានសំណាង :

❖ មនុស្សគ្មានកំណើត។

មានកំណើត *គុ.* ដែលធ្វើអ្វីៗចេះតែកបកើតប្រយោជន៍, មានសំណាង :

❖ មនុស្សមានកំណើត។

📖 **គ្មានខ្មាស ពាក្យផ្ទុយ មានខ្មាស**

គ្មានខ្មាស *គុ.* បរិបូរដោយសេចក្ដីមិនខ្មាស :

❖ មនុស្សគ្មានខ្មាស។

មានខ្មាស *គុ.* បរិបូរដោយសេចក្ដីខ្មាស :

❖ មនុស្សមានខ្មាស។

📖 **គ្មានគំនិត ពាក្យផ្ទុយ មានគំនិត**

គ្មានគំនិត *គុ.* ដែលគ្មានការគិតច្រើន, គ្មានមារយាទ។

មានគំនិត *គុ.* ដែលមានការគិតច្រើន, មានមារយាទ។

📖 **គ្មានចិត្ត ពាក្យផ្ទុយ មានចិត្ត**

គ្មានចិត្ត *គុ.* ដែលគ្មានសេចក្ដីប្រឹងប្រែង, ដែលច្រអូស, ដែលទម្រន់, ដែលមើលបំណាំ។

មានចិត្ត *គុ.* ដែលបរិបូរដោយសេចក្ដីប្រឹងប្រែង, ដែលមិនច្រអូស, ដែលមិនទម្រន់, ដែលមិនមើលបំណាំ។

📖 **គ្មានចិត្តគ្មានថ្លើម ពាក្យផ្ទុយ មានចិត្តមានថ្លើម**

គ្មានចិត្តគ្មានថ្លើម *គុ.* ដែលគ្មានសេចក្ដីប្រឹងប្រែង, ដែលច្រអូស, ដែលទម្រន់, ដែលមើលបំណាំ។

មានចិត្តមានថ្លើម *គុ.* ដែលបរិបូរដោយសេចក្ដីប្រឹងប្រែង, ដែលមិនច្រអូស, ដែលមិនទម្រន់, ដែលមិនមើលបំណាំ។

📖 **គ្មានចំណេះ ពាក្យផ្ទុយ មានចំណេះ**

គ្មានចំណេះ *គុ.* គ្មានការចេះដឹង, គ្មានវិជ្ជា :

❖ មនុស្សគ្មានចំណេះ។

មានចំណេះ *គុ.* បរិបូរដោយការចេះដឹង, មានវិជ្ជា :

❖ មនុស្សមានចំណេះ។

📖 **គ្មានច្បាប់ ពាក្យផ្ទុយ មានច្បាប់**

គ្មានច្បាប់ *គុ.* ដែលមិនកាន់ត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់, ដែលមិនប្រកាន់តាមច្បាប់, ដែលមិនសុភាពរាបសា, ដែលមិនចេះគួរសមឆ្គង។

មានច្បាប់ *គុ.* ដែលកាន់ត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់, ដែលប្រកាន់តែតាមច្បាប់, ដែលមានសុភាពរាបសាចេះគួរចេះសមមិនឆ្គង។

📖 **គ្មានជីវិត ពាក្យផ្ទុយ មានជីវិត**

គ្មានជីវិត *កិ.* ឥតជីវិតនៅ, គ្មានជីវិតរស់នៅ។

មានជីវិត *កិ.* គង់ជីវិតនៅ, រស់នៅ។

📖 **គ្មានតម្រិះ ពាក្យផ្ទុយ មានតម្រិះ**

គ្មានតម្រិះ *កិ.* មានតែខាងការត្រិះរិះខុស, ត្រិះរិះអាក្រក់។

មានតម្រិះ *កិ.* ឬ *គុ.* ដែលចេះត្រិះរិះត្រូវ; និយាយឱ្យពេញថាមានតម្រិះត្រូវ, មានតម្រិះល្អ។

📖 **គ្មានត្រកូល ពាក្យផ្ទុយ មានត្រកូល**

គ្មានត្រកូល *គុ.* ដែលមិនកើតក្នុងត្រកូលខ្ពស់, ដែលមិនកើតក្នុងត្រកូលមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះ។

មានត្រកូល *គុ.* ដែលកើតក្នុងត្រកូលខ្ពស់, ដែលកើតក្នុងត្រកូលមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះ។

📖 **គ្មានទ្រព្យ ពាក្យផ្ទុយ មានទ្រព្យ**

គ្មានទ្រព្យ *គុ.* ខ្សត់ទ្រព្យ, ទ័ល, ដែលមិនសូវមានទ្រព្យសម្បត្តិ។

មានទ្រព្យ *គុ.* ដែលបរិបូរដោយទ្រព្យសម្បត្តិ។

📖 **គ្មានធម៌សប្បុរស ពាក្យផ្ទុយ មានធម៌សប្បុរស**

គ្មានធម៌សប្បុរស *គុ.* ដែលមិនប្រព្រឹត្តដោយមេត្តាករុណា, ដែលមិនប្រកាន់សុចរិតដោយមេត្តាករុណា, ដែលមិនមានចិត្តប្រកបដោយមេត្តាករុណា។

មានធម៌សប្បុរស *គុ.* ដែលប្រព្រឹត្តដោយមេត្តាករុណា, ដែលប្រកាន់សុចរិតដោយមេត្តាករុណា, ដែលមានចិត្តប្រកបដោយមេត្តាករុណា។

📖 **គ្មានបុណ្យ ពាក្យផ្ទុយ មានបុណ្យ**

គ្មានបុណ្យ *កិ.* គ្មានភព្វ, មិនមានសំណាងខ្ពស់, មិនមានយសសក្តិ។

មានបុណ្យ *កិ.* មានភព្វ, មានសំណាងខ្ពស់, មានយសសក្តិ។

📖 **គ្មានដៅ ពាក្យផ្ទុយ មានដៅ**

គ្មានដៅ *គុ.* ដែលមិនកើតក្នុងត្រកូលខ្ពស់, ដែលមិនកើតក្នុងត្រកូលមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះ។

មានដៅ *គុ.* ដែលកើតក្នុងត្រកូលខ្ពស់, ដែលកើតក្នុងត្រកូលមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះ។

📖 **គ្មានពូជ ពាក្យផ្ទុយ មានពូជ**

គ្មានពូជ *គុ.* ដែលមិនកើតក្នុងត្រកូលខ្ពស់, ដែលមិនកើតក្នុងត្រកូលមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះ។

មានពូជ *គុ.* ដែលកើតក្នុងត្រកូលខ្ពស់, ដែលកើតក្នុងត្រកូលមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះ។

📖 **គ្មានព្រេង ពាក្យផ្ទុយ មានព្រេង**

គ្មានព្រេង *កិ.* គ្មានអំពើកសាងមកពីព្រេងនាយ។

មានព្រេង *កិ.* មានអំពើកសាងមកពីព្រេងនាយ។

📖 **គ្មានភព្វ ពាក្យផ្ទុយ មានភព្វ**

គ្មានភព្វ *កិ.* គ្មានសំណាងគួរដល់សេចក្តីសុខចម្រើន, គ្មានសំណាងពុំគួរឱ្យអ្នកធំសង្គ្រោះបាន :

❖ មនុស្សគ្មានភព្វ។

មានភព្វ *កិ.* មានសំណាងគួរដល់សេចក្ដីសុខចម្រើន, មានសំណាងគួរឱ្យអ្នកធំសង្គ្រោះបាន :

❖ មនុស្សមានភព្វ។

🕮 **គ្មានមារយាទ ពាក្យផ្ទុយ មានមារយាទ**

គ្មានមារយាទ *គុ.* ដែលគ្មានមារយាទល្អ, ដែលគ្មានឫកពាទឹងធឹង, ដែលមិនស្លូតបូត។

មានមារយាទ *គុ.* ដែលមានមារយាទល្អ, ដែលមានឫកពាទឹងធឹង, ដែលស្លូតបូត។

🕮 **គ្មានសម្បត្តិ ពាក្យផ្ទុយ មានសម្បត្តិ**

គ្មានសម្បត្តិ *គុ.* ខ្សត់សម្បត្តិ, ទ័លសម្បត្តិ, ដែលមិនសូវមានទ្រព្យសម្បត្តិ។

មានសម្បត្តិ *គុ.* ដែលបរិបូរដោយទ្រព្យសម្បត្តិ។

🕮 **គ្មានសំណាង ពាក្យផ្ទុយ មានសំណាង**

គ្មានសំណាង *កិ.* គ្មានអំពើកសាងមកពីព្រេងនាយ។

មានសំណាង *កិ.* មានអំពើកសាងមកពីព្រេងនាយ។

🕮 **គ្មានអម្បូរ ពាក្យផ្ទុយ មានអម្បូរ**

គ្មានអម្បូរ *គុ.* ដែលមិនកើតក្នុងត្រកូលខ្ពស់, ដែលមិនកើតក្នុងត្រកូលមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះ។

មានអម្បូរ *គុ.* ដែលកើតក្នុងត្រកូលខ្ពស់, ដែលកើតក្នុងត្រកូលមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះ។

📖 **គ្មានអំពើ** **ពាក្យផ្ទុយ** **មានអំពើ**

គ្មានអំពើ *កិ.* ឬ *គុ.* គ្មានប្រយោជន៍; ដែលគ្មានការធ្វើ។

មានអំពើ *កិ.* ឬ *គុ.* មានប្រយោជន៍; ដែលមានការធ្វើ។

📖 **គ្រហស្ថ** **ពាក្យផ្ទុយ** **បព្វជិត**

គ្រហស្ថ *ន.* (សំ.ភ្ល.) អ្នកមានផ្ទះ, អ្នកគ្រប់គ្រងផ្ទះ គឺអ្នកមានគ្រួសារ។

បព្វជិត *ន.* (បា.) អ្នកបួស។

📖 **ឃោស** **ពាក្យផ្ទុយ** **អឃោស**

ឃោស *ន.* (បា.) សូរសំឡេងគឹកកង, ឈ្មោះព្យញ្ជនៈដែលមានសំឡេងគឹកកងមាន២១តួគឺ គឃង, ជឈញ, ឌឍណ, ទធន, ពភម, យរលវហឡ; និងស្រៈពេញតួទាំងអស់ក៏រាប់បញ្ចូលក្នុងពួកអក្សរឃោសដែរ។

អឃោស *គុ.* (បា.) ដែលមិនគឹកកង, ដែលមានសូរសព្ទមិនកងរំពង។

ន. អក្សរដែលមានសំឡេងមិនគឹកកង, មាន១១តួគឺ កខ, ចឆ, ដឋ, តថ, បផ; ស, បើរាប់ ត, ម តាមសំស្រ្កឹតផ្សំផងជា១៣តួ (ព.វ.)។

📖 **ខ្ចិត** **ពាក្យផ្ទុយ** **ភ្លឺ**

ខ្ចិត *គុ.* ទីទៃពីភ្លឺ, ដែលឥតមានពន្លឺ :

❖ ខែងងឹត។

ភ្លឺ *កិ.* បញ្ចេញពន្លឺ, ឱ្យពន្លឺ; យល់ច្បាស់ :

❖ ខែភ្លឺ។

📖 **ចងបត់ចន្ទាស** **ពាក្យផ្ទុយ** **ចងសម្លាប់មុខ**

ចងបត់ចន្ទាស *កិ.* ក្បួចចំណងមួយបែបផ្ទុយពីចងសម្លាប់មុខ គឺទាញកន្ទុយខ្សែចំណងម្ខាងមិនឱ្យផុតស្រលះពីរង្វង់ចំណង។

ចងសម្លាប់មុខ *កិ.* ក្បួចចំណងមួយបែបផ្ទុយពីចងបត់ចន្ទាស គឺទាញកន្ទុយខ្សែចំណងម្ខាងឱ្យផុតស្រលះពីរង្វង់ចំណង។

📖 **ចង្អៀត** **ពាក្យផ្ទុយ** **រលុង**

ចង្អៀត *កិ.* ឬ *គុ.* ទីទៃពីទូលាយ :

❖ ផ្ទះចង្អៀត

❖ ចង្អៀតចិត្ត។

រលុង *គុ.* ដែលមិនចង្អៀត, ដែលមិនក្តំ :

❖ ដងចបរលុង

❖ ផ្លែអម្ពិលទុំរលុងសំបក។

📖 **ចតុក្កោណ** **ពាក្យផ្ទុយ** **ត្រយង្ស**

ចតុក្កោណ *គុ.* ដែលមានជ្រុង៤។

ត្រយង្ស *គុ.* ដែលមានជ្រុង៣។

📖 **ចន្ទគត** **ពាក្យផ្ទុយ** **សុរិយគត**

ចន្ទគត *ន.* (បា.) ដំណើរព្រះចន្ទ :

❖ ខែចន្ទគតិ។

សុរិយគត *ន.* (បា.) ដំណើរព្រះអាទិត្យ :

❖ ខែសុរិយគតិ។

📖 **ចម្អាប** **ពាក្យផ្ទុយ** **បង្អែម**

ចម្អាប *ន.* អាហារដែលមានរសទីទៃពីផ្អែម គឺដែលមានឱជារសដោយលាយឆ្អាប (ធ្វើឱ្យដោយត្រីនិងសាច់ជាដើម)។

បង្អែម *ន.* ចំណីផ្អែម។

📖 **ចាក** **ពាក្យផ្ទុយ** **ពី, អំពី**

ចាក *អ.និ.* ពាក្យប្រាប់ដំណើរចៀសស្រលះ, វៀរលែងស្រលះ, លែងប្រព្រឹត្ត, លែងធ្វើវិញទៀត, ចេញទៅហើយមិនមកវិញទេ, ចេញទៅហើយ

មិនមានបំណងថានឹងបានមកទៀត ៖

❖ វៀរចាកទុច្ចរិត។

ពី ***និ.; អា.និ.*** អំពី; ខាង, ឯ ៖

❖ សម្ដីចេញពីមាត់។

អំពី ***អា.និ.*** ពី; ឯ, ខាង ៖

❖ ភ័យអំពីមរណៈ។

📖 **ចុត** **ពាក្យផ្ទុយ** **បដិសន្ធិ**

ចុត ***ន.*** (បា.) ដំណើរដែលឃ្លាតចាកជីវិត គឺសេចក្ដីស្លាប់។

បដិសន្ធិ ***ន.*** (បា.) តំណកំណើតសត្វ ៖

❖ ចាប់បដិសន្ធិក្នុងផ្ទៃមាតា។

📖 **ចូល** **ពាក្យផ្ទុយ** **ចេញ**

ចូល ***កិ.*** ទីទៃពីចេញ គឺទៅពីខាងក្រៅទៅកាន់ខាងក្នុង ៖

❖ ចូលក្នុងបន្ទប់។

ចេញ ***កិ.*** ឃ្លាតពីទីមួយទៅកាន់ទីមួយ ៖

❖ ចេញពីផ្ទះទៅសាលារៀន។

📖 **ចេស្ដា** **ពាក្យផ្ទុយ** **អចេស្ដា**

ចេស្ដា *ន.* (សំ.) សេចក្ដីខ្មីឃ្មាត, សេចក្ដីសង្វាត, សេចក្ដីប្រឹងប្រែង; ដំណើរតាំងចិត្តប្រុងនឹងធ្វើ; ដំណើរកម្រើកអវយវៈតូចធំមានលើដៃជើង វាសដៃជើងឬងាកបែរជាដើម។

អចេស្ដា *ន.* (សំ.) ដំណើរឥតចេស្ដា គឺដំណើរទន់ខ្សោយ, ដំណើរអស់កម្លាំង, ដំណើរអស់ការប្រឹងប្រែង; ដំណើរកម្រើកអវយវៈមិនកើត។

📖 **ចៃដន់ ឬ ចៃដន្យ ពាក្យផ្ទុយ អចៃដន្យ ឬ អចៃតន្យ**

ចៃដន់ ឬ ចៃដន្យ *កិ.* ឬ *ន.* (សំ. **ចៃតន្យ** *ន.* "អាត្មន, អាត្មា, ព្រលឹង, ចិត្ត; ទេវតាដែលជាអ្នកនាំបណ្ដាលចិត្ត, ទេវតាដែលជាអ្នកបញ្ឆលចិត្ត..."។

☞ បណ្ដាលឱ្យគិត, បណ្ដាលឱ្យនឹកភ្នកឃើញ; ដំណើរដែលបណ្ដាលឱ្យកើតមានឡើងហាក់ដូចជាមានទេវតានាំបណ្ដាល :

❖ ការណ៍ហ្នឹងវាជាចៃដន្យ។

អចៃដន្យ ឬ អចៃតន្យ *ន.* (សំ. **អចៃតន្យ**) ដំណើរមិនបណ្ដាលឱ្យគិតឃើញ, ការបាំងគំនិត, ការនាំឱ្យបាំងគំនិត :

❖ ដំណើរនុះជាអចៃដន្យ។

📖 **ចំណាញ់ ពាក្យផ្ទុយ ជម្លះ**

ចំណាញ់ *ន.* ការចាញ់ :

❖ ចំណាញ់កលរបស់គេនាំឱ្យអាប់កិត្តិយស។

ជម្នះ *ន.* ការឈ្នះ, សេចក្ដីឈ្នះ, ដំណើរដែលឈ្នះ :

❖ ចាំមើលរឿងនេះជម្នះនឹងបានទៅខាងណា?

📖 **ចំអាម** **ពាក្យផ្ទុយ** **ទោម**

ចំអាម *ន.* រង្វាស់វែងប្រវែងពីត្រឹមចុងមេដៃទៅចុងម្រាមកណ្ដាលញែកតឹងពីគ្នា (ប្រវែង១២ធ្នាប់)។

ទោម *ន.* រង្វាស់វែងប្រវែងពីត្រឹមចុងមេដៃទៅចុងចង្អុលដៃដែលញែកឱ្យតឹងកន្លែកពីគ្នា (ប្រវែង១ទោម)។

📖 **ចាំ** **ពាក្យផ្ទុយ** **ភ្លេច**

ចាំ *កិ.* នឹកឃើញ, មិនភ្លេច, កត់ជាប់នៅក្នុងស្មារតី, កត់ជាប់ក្នុងការនឹកឃើញមិនភ្លេចភ្លាំង :

❖ ចាំមេរៀន។

ភ្លេច *កិ.* ចាំមិនបាន, នឹកមិនឃើញ :

❖ ភ្លេចអក្សរ។

📖 **ចេះ** **ពាក្យផ្ទុយ** **ល្ងង់**

ចេះ *កិ.* ដឹងជាក់, យល់ជាក់ :

❖ ចេះអក្សរ។

ល្ងង់ ***កិ.*** មិនចេះ, មិនយល់ :

❖ ខ្ញុំល្ងង់គិតមិនលេច។

📖 **ច្រើន ពាក្យផ្ទុយ តិច**

ច្រើន ***គុ.*** ដែលចំនួនមិនតិច, ដែលក្រាស់ក្រែល, តាំងពីចំនួនពីរឡើងទៅ។

តិច ***គុ.*** ទីទៃពីច្រើន គឺដែលមានចំនួនថយចុះទុកជាបរិបូណ៌ពុំបាន។

📖 **ឆាប់ ពាក្យផ្ទុយ យឺត, យូរ**

ឆាប់ ***កិ.១.*** ដែលប្រញាប់, ដែលរួសរាន់, ដែលវៃៗ :

❖ ដើរឆាប់

❖ ទៅឆាប់ៗ។

យឺត ***កិ.១.*** ឬ ***គុ.*** ដែលមិនរហ័ស, ដែលមិនរួសរាន់ :

❖ ធ្វើការយឺត

❖ ដំណើរយឺត។

យូរ ***កិ.១.*** ឬ ***គុ.*** ដែលមិនឆាប់, ដែលយឺត, ដែលអង្វែង :

❖ កាលយូរ

❖ ប្រើបានយូរ។

📖 **ឆ្អែង** **ពាក្យផ្ទុយ** **ស្ទាត់**

ឆ្អែង *គុ.* ដែលមិនកប (ច្រើននិយាយតែក្នុងការនេសាទ) :

❖ ថ្ងៃនេះឆ្អែងណាស់រកត្រីមិនបានសោះ។

ស្ទាត់ *គុ.* ដែលចេះតែសមប្រកបនឹងការស្វែង, ដែលចេះតែជួបប្រទះលាភ, ដែលចេះតែងាយប្រទះ, ដែលងាយបាន :

❖ មនុស្សស្ទាក់លាភ។

📖 **ជ័យ** **ពាក្យផ្ទុយ** **បរាជ័យ**

ជ័យ *ន.* (បា.ភ្ល.) ជម្នះ, ការឈ្នះ :

❖ មានជ័យ

❖ ហៃយកជ័យ។

បរាជ័យ *ន.* (បា.សំ.ភ្ល.) ការចាញ់គេ, ដំណើរចាញ់គេ។

📖 **ជលបថ** **ពាក្យផ្ទុយ** **ថលបថ**

ជលបថ *ន.* (បា.) ផ្លូវទឹក, ជើងទឹក។

ថលបថ *ន.* (បា.) ផ្លូវគោក, ជើងគោក។

📖 **ជលយាត្រា** **ពាក្យផ្ទុយ** **ថលយាត្រា**

ជលយាត្រា *ន.* (បា.សំ.) ការដើរតាមផ្លូវទឹក, ដំណើរខាងផ្លូវទឹក, ដំណើរ

ជើងទឹក។

ថលយាត្រា *ន.* (បា.សំ.) ការដើរផ្លូវគោក, ដំណើរផ្លូវគោក, ដំណើរជើងគោក; ការចិញ្ចឹមជីវិតដោយបរផ្លូវគោក។

📖 **ជលយាន ពាក្យផ្ទុយ ថលយាន**

ជលយាន *ន.* (បា.) យានជំនិះខាងផ្លូវទឹក, គ្រឿងដឹកនាំទៅមកខាងជើងទឹក។

ថលយាន *ន.* (បា.) យានសម្រាប់ផ្លូវគោក (មានរទេះជាដើម)។

📖 **ជាតលិង្គ ពាក្យផ្ទុយ សម្មតលិង្គ**

ជាតលិង្គ *ន.* (បា.) លិង្គតាមជាតិគឺ ប្រុស, ស្រី, ឈ្មោល, ញី, ខ្ទើយ ដែលមានភេទស្រេចស្រាប់ពីកំណើតមកហើយ។

សម្មតលិង្គ *ន.* (បា.) លិង្គដោយសន្មតិសម្រាប់ប្រើក្នុងតន្តិភាសាទាំងពួងមានភាសាសំស្ក្រឹតនិងភាសាបាលីជាដើម; សំស្ក្រឹតនិងបាលីកំណត់យកការន្តគឺស្រះជាទីបំផុតនៃនាមសព្ទជាគោលឱ្យដឹងថា ជាបុំលិង្គ, ជាឥត្ថីលិង្គ, ជានបុំសកលិង្គ ដូចជា ទារ (ទារោ) "ប្រពន្ធ", មាតុគ្រាម ឬ មាតុគ្គាម (មាតុគ្គាមោ) "ស្ត្រី" នេះតាមរូបសេចក្ដីគួរតែជាឥត្ថីលិង្គ, ប៉ុន្តែរូបសព្ទជាអការន្ត-បុំលិង្គក៏ត្រលប់ជាបុំលិង្គទៅវិញ; បញ្ញា, សាលា ដែលពុំមែនជាប្រុសជាស្រីសោះទេ, តាមរូបសព្ទជា អាការន្ត-ឥត្ថីលិង្គ ក៏ត្រលប់ជាឥត្ថីលិង្គទៅវិញ; លិង្គយ៉ាង

នេះហៅថា សម្មតលិង្គ គឺលិង្គមានឈ្មោះដោយសន្មតិ (ព.វ.)។ ភាសាខ្មែរ
យើងគ្មានសម្មតិលិង្គនេះទេ។

📖 **ជានបទ** **ពាក្យផ្ទុយ** **នគរជន**

ជានបទ *គុ.* ឬ *ន.* (បា.សំ.) ដែលនៅក្នុងជនបទ, អ្នកជនបទ។

នគរជន *ន.* (បា.សំ.) ជនអ្នកនៅក្នុងក្រុង (អ្នកក្រុង)។ ប្រើឱ្យត្រឹមត្រូវ តាមបែបបាលីជា នារគជន។

📖 **ជាមាតា** **ពាក្យផ្ទុយ** **សុណិសា ឬ សុណ្ហា**

ជាមាតា *ន.* កូនប្រសាប្រុស។

សុណិសា ឬ **សុណ្ហា** *ន.* (បា.) កូនប្រសាស្រី។

📖 **ជោរ** **ពាក្យផ្ទុយ** **នាច**

ជោរ *កិ.* ពោរឡើង :

- ❖ ទឹកជោរ។

នាច *កិ.* ស្រក, ថយចុះហើយនិងមានជោរឡើងវិញ (ទឹក) :

- ❖ ទឹកនាច។

📖 **ជំនោរ** **ពាក្យផ្ទុយ** **ឈំនាច**

ជំនោរ *ន.* ការដែលជោរ; ដំណើរដែលជោរ។ ឈ្មោះខ្យល់នាំទឹកឱ្យជោរ :

❖ ត្រូវជំនោរ

❖ ធ្លាក់ជំនោរ។

លំនាច *ន.* ការនាចនៃទឹក :

❖ លំនាចសមុទ្រ។

📖 **ជ្រៅ ពាក្យផ្ទុយ រាក់**

ជ្រៅ *គុ.* ទីទៃពីរាក់ គឺដែលមានជម្រៅ :

❖ ទឹកជ្រៅ

❖ អណ្ដូងជ្រៅ។

រាក់ *គុ.* ទីទៃពីជ្រៅ គឺដែលមានជម្រៅតិច :

❖ ទឹករាក់

❖ រណ្ដៅរាក់។

📖 **ញាតិ, សាច់ញាតិ ពាក្យផ្ទុយ អញ្ញាតកជន, អ្នកកន្ទ្បែត**

ញាតិ *ន.* (បា.) អ្នកដែលរួមខ្សែលោហិតនឹងគ្នាខាងមាតាឬខាងបិតា; ដែលហៅថាញាតិ៧សន្ដានឬញាតិ៧ជួរនោះ តាមន័យក្នុងគម្ពីរពុទ្ធសាសនាលោកឱ្យរាប់ថ្នាក់ខាងលើ៣ជាន់ :

❖ ថ្នាក់មាតាបិតា១

❖ ថ្នាក់ជីដូនជីតា១

❖ ថ្នាក់យាយទួតតាទួត១

☞ ថ្នាក់ខាងក្រោមខ្លួន៣ជាន់ទៀត :

❖ ថ្នាក់កូន១

❖ ថ្នាក់ចៅ១

❖ ថ្នាក់ចៅទួត១

☞ រួមជា៦ថ្នាក់, ជា៧ថ្នាក់នឹងខ្លួនយើង; មនុស្សទាំងប៉ុណ្ណេះហៅថា ញាតិ៧សន្តាន។

សាច់ញាតិ *ន.* អ្នកដែលជាប់ជាញាតិនឹងគ្នា, អ្នកដែលជាប់ជាក្រសែញាតិ។

អញ្ញាតកជន *ន.* (បា.) ជនដែលមិនមែនជាញាតិ; អ្នកដទៃ, អ្នកកន្ទៀត។

អ្នកកន្ទៀត *ន.* ជនឯទៀតក្រៅពីញាតិ គឺជនដែលមិនមែនជាសាច់ញាតិ។

📖 **ញាតិវិវាទ** **ពាក្យផ្ទុយ** **ញាតិសាមគ្គី**

ញាតិវិវាទ *ន.* (បា.) សេចក្តីទាស់ទែងនៃញាតិ, ជម្លោះនៃពួកញាតិ។

ញាតិសាមគ្គី *ន.* (បា.) សេចក្តីព្រមព្រៀងរបស់ញាតិ។

📖 **ញាប់** **ពាក្យផ្ទុយ** **រវើល**

ញាប់ *កិ.វិ.* ឬ *គុ.* បន្ទាន់ៗ ញឹកៗ, រន្ទាន់ :

❖ ដើរញាប់ជើង

❖ និយាយញាប់។

រងើល *កិ.វិ.* ឬ *គុ.* ដែលមិនញឹក, ដែលមិនញាប់ គឺល្បោះៗ, ច្បោលៗ, មួយៗ :

❖ ស្ទូងរងើលៗ

❖ និយាយរងើលៗ។

📖 **ញ៉ាម** **ពាក្យផ្ទុយ** **ទ្រាន់**

ញ៉ាម *កិ.* ជាប់ចិត្ត, ញៀនចិត្ត :

❖ ធ្លាប់បានស៊ីឆ្ងាញ់ម្ដងហើយវាចេះតែញ៉ាមតទៅទៀត។

ទ្រាន់ *កិ.* ធុញណាយនឹងអាហារចំណីដែលៗមិនចង់បរិភោគឬដោយធ្វើអ្វីៗហួសកម្លាំងនាំឱ្យមានចិត្តមិនចង់ធ្វើតទៅទៀត :

❖ កុំស្លម្ជូរដដែលៗខ្ញុំទ្រាន់ណាស់ទទួលទានមិនកើតទេ។

📖 **ញី** **ពាក្យផ្ទុយ** **ឈ្មោល**

ញី *គុ.* ដែលមានភេទជាស្រី; ប្រើចំពោះតែសត្វតិរច្ឆាននិងដើមឈើខ្លះ :

❖ គោញី

❖ ត្នោតញី។

ឈ្មោល *គុ.* ដែលមានភេទជាប្រុស; ដែលនិយាយតែពីសត្វតិរច្ឆាននិងដើម

ឈើខ្លះ :

❖ គោឈ្មោល

❖ ត្នោតឈ្មោល។

📖 **ដាក់បាត្រ ពាក្យផ្ទុយ រាប់បាត្រ**

ដាក់បាត្រ កិ. ប្រមូលអាហារឱ្យជាដុំដាក់ក្នុងបាត្រ គឺចង្ហាន់ដាក់ក្នុងបាត្រ។

រាប់បាត្រ *កិ.* ដាក់បាយក្នុងបាត្រដូចគេរាប់ គឺដួសបាយនឹងវែកដាក់ក្នុងបាត្រភិក្ខុសង្ឃដែលដាក់រៀបដង្ហែគ្នា, ដោយគ្មេរបាយឱ្យល្មមគ្រប់គ្រាន់តាមចំនួនបាត្រ។

📖 **ដុំ ពាក្យផ្ទុយ រាយ**

ដុំ *ន.* កំណាត់, បំណែក, កង់; ភាគដែលជាប់មូលគ្នា, ដែលរួមគ្នា :

❖ ដុំឥដ្ឋ

❖ ស្ករ១ដុំ។

រាយ *កិ.* ដាក់អ្វីៗពីសពាសមិនមូលគ្នា, ដាក់អ្វីៗពីសពាសឥតសណ្ដាប់ធ្នាប់ :

❖ រាយអីវ៉ាន់ពេញផ្ទះ

❖ ក្មេងរាយសំរាមកញ្ចៅមុខផ្ទះ។

📖 **តចសារជាតិ ពាក្យផ្ទុយ អន្លោសារជាតិ**

តចសារជាត *ន.* (ឆា.) ជាតិឈើដែលមានសំបកជាខ្លឹមឬមានខ្លឹមនៅត្រង់សំបក ដូចយ៉ាង ឫស្សី, ត្នោត, ដូង ជាដើម។

អន្តោសារជាត *ន.* (ឆា.) ឈើដែលមានខ្លឹមខាងក្នុង (ឈើខ្លឹម)។

📖 **តាជី** **ពាក្យផ្ទុយ** **ដូនជី**

តាជី *ន.* បុរសដែលកោរសក់ស្លៀកដណ្ដប់សំពត់សឬសំពត់លឿងកាន់សីល១០តែមិនមែនបួសជាសាមណេរទេ។ សូម្បីបុរសជាចាស់ព្រឹទ្ធាចារ្យឯទៀតក្រៅពីនោះពាក្យបុរាណក៏ហៅដោយគោរពថា តាជី បានដែរ។

ដូនជី *ន.* យាយជី គឺឧបាសិកាដែលកោរសក់ស្លៀកដណ្ដប់សំពត់សឬសំពត់លឿងកាន់សីល១០ជានិច្ច (ច្រើនតែស្ត្រីចាស់ៗ, តែទោះបីស្ត្រីនៅក្មេងក៏ដោយបើប្រព្រឹត្តកាន់វត្តប្រតិបត្តិដូច្នេះក៏ហៅ ដូនជី ដែរ)។

📖 **តាវកាលិក** **ពាក្យផ្ទុយ** **យាវកាលិក**

តាវកាលិក *ន.* (ឆា.) វត្ថុដែលប្រព្រឹត្តទៅបានតែក្នុងកាលប៉ុណ្ណោះ, របស់ដែលកើតឡើង, របស់ដែលប្រើប្រាស់បានក្នុងកាលដ៏ខ្លី, របស់ដែលប្រើប្រាស់បានក្នុងកាលមានកម្រិត; របស់ខ្ចីគេ។

យាវកាលិក *គុ.* ឬ *ន.* (ឆា.) ដែលគួរប្រកបការបានតែត្រឹមពីព្រឹកទល់នឹងថ្ងៃត្រង់; ភោជនដែលពួកបព្វជិតឬឧបាសកអ្នកសមាទានឧបោសថសីល

ត្រូវបរិភោគបានតែត្រឹមពីព្រឹកទៅទល់នឹងថ្ងៃត្រង់ (ព.វិ.ពុ.)។

📖 **តឹង** **ពាក្យផ្ទុយ** **ធូរ**

តឹង *គុ.* ដែលចង្អៀត, ដែលណែន, ដែលសន្ធឹងរឹងត្រង់, ដែលទីទៃពីធូរ។

ធូរ *គុ.* ទីទៃពីតឹង គឺងាយ, ទូលាយ។

📖 **តុករង្វាន់** **ពាក្យផ្ទុយ** **រង្វាន់ចាំបាច់, រង្វាន់ប្រចាំឆ្នាំ**

តុករង្វាន់ *ន.* រង្វាន់ដែលរាជការឬឯកជនប្រគល់ជាពិសេសដល់ជនដែលមានគុណវុឌ្ឍិគួរគេពេញចិត្តចង់ឱ្យ, ពុំមែនជារង្វាន់ចាំបាច់ដោយខានពុំបានទេ :

❖ សិស្ស១០នាក់បានទទួលតុករង្វាន់អំពីក្រសួងអប់រំជាតិ។

រង្វាន់ចាំបាច់ *ន.* រង្វាន់ដែលរាជការឬឯកជនប្រគល់ជាពិសេសដល់ជនដែលគ្មានគុណវុឌ្ឍិគួរគេពេញចិត្តចង់ឱ្យ។

រង្វាន់ប្រចាំឆ្នាំ *ន.* រង្វាន់ដែលរាជការឬឯកជនប្រគល់ជាពិសេសដល់ជនដែលគ្មានគុណវុឌ្ឍិគួរគេពេញចិត្តចង់ឱ្យ, ពុំមែនជាតុករង្វាន់។

📖 **ត្រង់** **ពាក្យផ្ទុយ** **វៀច**

ត្រង់ *គុ.* ទីទៃពីវៀច។ ដែលឃ្លាតចាកពីទី១ទៅកាន់ទី១ឥតងាកឥតបែរទៅខាងណាទាល់តែដល់ទៅទីនោះ, ដែលមានចុងមានគល់រត់ល្បត់ដូចវាយបន្ទាត់ :

❖ ផ្លូវត្រង់

❖ ចិត្តត្រង់។

វៀច *គុ.* ទីទៃពីត្រង់ គឺដែលមានរំពត់, មានរបត់, កោង, រមួល :

❖ ផ្លូវវៀច

❖ ចិត្តវៀច។

📖 **ត្រីកោណ** **ពាក្យផ្ទុយ** **ពហុកោណ**

ត្រីកោណ *គុ.* ដែលមានជ្រុង៣។

ពហុកោណ *គុ.* ដែលមានជ្រុងច្រើន។

📖 **ថេរវាទ** **ពាក្យផ្ទុយ** **អាចរិយវាទ**

ថេរវាទ *ន.* (បា.) ពាក្យរបស់ព្រះថេរៈ, ពាក្យដែលព្រះថេរៈនិយាយ។

អាចរិយវាទ *ន.* (បា.) ពាក្យរបស់អាចារ្យ, ពាក្យដែលអាចារ្យនិយាយ។

📖 **ថេរវាទី** **ពាក្យផ្ទុយ** **អាចរិយវាទី**

ថេរវាទី *ន.* (បា.) អ្នកដែលនិយាយតាមព្រះថេរៈ; ពួកថេរវាទ។

អាចរិយវាទី *ន.* (បា.) អ្នកដែលច្រើនតែពោលអាងពាក្យសម្ដីរបស់គ្រូ។

📖 **ថោក** **ពាក្យផ្ទុយ** **ថ្លៃ**

ថោក *គុ.* (បា.) ដែលមានតម្លៃតិច :

❖ ស្រូវថោក

❖ មនុស្សឫកថោក។

ថ្លៃ *កិ.វិ.* ឬ *គុ.* ដែលមានតម្លៃ :

❖ លក់ថ្លៃណាស់។

📖 **ឧក្ខិណនិកាយ ពាក្យផ្ទុយ ឧត្តរនិកាយ**

ឧក្ខិណនិកាយ *ន.* (បា.) ពួកខាងត្បូង គឺពួកពុទ្ធសាសនិកជនប៉ែកខាងត្បូង មានអ្នកលង្កាទ្វីប, ភូមា, មនជាដើមរៀងមកដល់កម្ពុជរដ្ឋយើងនេះដែលពួកឧត្តរនិកាយកំណត់ហៅ ដើម្បីឱ្យដាច់ពួកដោយឡែកពីគ្នាក្នុងកាលដែលកើតអធិករណ៍ជាធំតបន្ទាប់អំពីកាលនៃទុតិយសង្គាយនាមក។

ឧត្តរនិកាយ *ន.* (បា.សំ.) ពួកខាងជើង គឺពួកពុទ្ធសាសនិកខាងលទ្ធិមហាយាន។

📖 **ឧក្ខិណាពត៌ ពាក្យផ្ទុយ ឧត្តរាពត៌**

ឧក្ខិណាពត៌ *ន.* (បា. និង សំ.) ដំណើរដែលដើរវិលជាទក្សិណក្នុងឱកាសនៃកិច្ចការណាមួយមានការមង្គលជាដើម។

ឧត្តរាពត៌ *ន.* (បា. និង សំ.) ដំណើរវិលទៅខាងឆ្វេងដើរជាឧត្តរាពត៌ដើរវិលទៅខាងឆ្វេងជុំវិញទីណាមួយ។

📖 **ឧក្ខិណាវដ្ដ ពាក្យផ្ទុយ ឧត្តរាវដ្ដ**

ឧក្ខិណាវដ្ដ *ន.* (បា.) ដំណើរដែលដើរវិលជាទក្សិណក្នុងឱកាសនៃកិច្ចការ

ណាមួយមានការមង្គលជាដើម។

ឧត្តរាវដ្ត *ន.* (បា.) ដំណើរវិលទៅខាងឆ្វេងដើរជាឧត្តរាវដ្តដើរវិលទៅខាងឆ្វេងជុំវិញទីណាមួយ។

📖 **ទឡ្ហមិត្ត** **ពាក្យផ្ទុយ** **សិថិលមិត្ត**

ទឡ្ហមិត្ត *ន.* (បា.) មិត្តខ្ជាប់ខ្ជួន គឺអ្នកដែលរាប់អានគ្នាដោយទុកចិត្ត។

សិថិលមិត្ត *ន.* (បា.) មិត្តដែលរាប់អានគ្នាបន្តិចបន្តួច។

📖 **ទឡ្ហមិត្រ** **ពាក្យផ្ទុយ** **សិថិលមិត្រ**

ទឡ្ហមិត្រ *ន.* (បា. និង សំ.) មិត្រខ្ជាប់ខ្ជួន គឺអ្នកដែលរាប់អានគ្នាដោយទុកចិត្ត។

សិថិលមិត្រ *ន.* (បា. និង សំ.) មិត្រដែលរាប់អានគ្នាបន្តិចបន្តួច។

📖 **ទាយក** **ពាក្យផ្ទុយ** **បដិគ្គាហក**

ទាយក *ន.* (បា.សំ.) បុរសអ្នកឱ្យទាន។

បដិគ្គាហក *ន.* (បា.) អ្នកទទួលយកទាន (ស្ងួម)។

📖 **ទាយិកា** **ពាក្យផ្ទុយ** **បដិគ្គាហិកា**

ទាយិកា *ន.* (បា.សំ.) ស្ត្រីអ្នកឱ្យទាន។

បដិគ្គាហិកា *ន.* (បា.) ស្ត្រីអ្នកទទួលយកទាន (ស្ងួម)។

📖 **ទារុណ** **ពាក្យផ្ទុយ** **អទារុណ**

ទារុណ *គុ.* (បា.សំ.) កាច, កាចអាក្រក់, អាក្រក់។

អទារុណ *គុ.* (បា.សំ.) ដែលមិនកាច (ស្លូត)។

📖 **ទារុណកម្ម** **ពាក្យផ្ទុយ** **អទារុណកម្ម**

ទារុណកម្ម *ន.* (បា.) អំពើកាច, អំពើអាក្រក់, អំពើសាហាវយង់ឃ្នង។

អទារុណកម្ម *ន.* (បា.) អំពើស្លូត; អំពើល្អ។

📖 **ទារុណភាព** **ពាក្យផ្ទុយ** **អទារុណភាព**

ទារុណភាព *ន.* (បា.សំ.ភ្ល.) ភាវៈជាអ្នកកាច, ភាពជាអ្នកកាច; ភាវៈអាក្រក់, ដំណើរអាក្រក់, ការឃោរឃៅ។

អទារុណភាព *ន.* (បា.សំ.ភ្ល.) ភាវៈស្លូត។

📖 **ទាល** **ពាក្យផ្ទុយ** **ស្រួច**

ទាល *គុ.* ទីទៃពីស្រួច, ដែលមានចុងគ្រមែល :

- ចុងកាំបិតទាល
- មុខពូថៅទាល។

ស្រួច *គុ.* ដែលកើតដោយសម្រួច; ដែលរៀវតូចខាងចុង; ដែលមានមុខតូចរៀវមុត :

- កំពូលស្រួច

❖ ស្រួចដូចម្ជុល។

📖 **ទិដ្ឋិវិបត្តិ** **ពាក្យផ្ទុយ** **ទិដ្ឋិសម្បត្តិ**

ទិដ្ឋិវិបត្តិ *ន.* (បា.) ការខូចដំណើរយល់ឃើញ គឺការភ្លាត់គំនិតយល់ឆ្វេងខុសពីផ្លូវត្រូវ, ការភ្លាត់គំនិតយល់ខុសពីផ្លូវធម៌វិន័យ។

ទិដ្ឋិសម្បត្តិ *ន.* (បា.) ការបរិបូណ៌ដោយដំណើរយល់ឃើញគឺការបរិបូណ៌ដោយដំណើរយល់ឃើញត្រូវតាមច្បាប់ឬតាមធម៌វិន័យ។

📖 **ទិនិកជន** **ពាក្យផ្ទុយ** **មាសិកជន**

ទិនិកជន *ន.* (សំ.) មនុស្សអ្នកស៊ីឈ្នួលថ្ងៃ គឺអ្នកធ្វើការយកឈ្នួលតាមកំណត់ថ្ងៃដែលបានធ្វើការ។

មាសិកជន *ន.* (បា.សំ.) មនុស្សអ្នកធ្វើការយកឈ្នួលខែ, អ្នកស៊ីឈ្នួលខែ; អ្នកស៊ីប្រាក់ខែ។

📖 **ទិនិកា** **ពាក្យផ្ទុយ** **មាសិកា**

ទិនិកា *ន.* (សំ.) ថ្លៃឈ្នួលដែលអ្នកជួលឱ្យដល់អ្នកស៊ីឈ្នួលតាមកំណត់ថ្ងៃដែលបានធ្វើការ (ឈ្នួលថ្ងៃ, ប្រាក់ប្រចាំថ្ងៃ)។

មាសិកា *ន.* (សំ.) ថ្លៃឈ្នួលខែ; ប្រាក់ខែ។

📖 **ទិវសភាគ** **ពាក្យផ្ទុយ** **រត្តិភាគ**

ទិវសភាគ *ន.* (បា.) ចំណែកនៃថ្ងៃ គឺពេញមួយថ្ងៃតាំងពីព្រឹកទាល់ល្ងាច។

រត្តិភាគ *ន.* (បា.) ចំណែកនៃរាត្រី គឺពេលយប់ទាំងមូល, វេលាពេញមួយយប់។

📖 **ទិវាករ** **ពាក្យផ្ទុយ** **និសាករ**

ទិវាករ *ន.* (បា.សំ.) អ្នកធ្វើនូវថ្ងៃ (ព្រះអាទិត្យ)។

និសាករ *ន.* (បា.) អ្នកធ្វើនូវយប់ (ព្រះចន្ទ)។

📖 **ទិវាចរ** **ពាក្យផ្ទុយ** **និសាចរ**

ទិវាចរ *គុ.* ឬ *ន.* (បា.សំ.) ដែលចរតែក្នុងវេលាថ្ងៃ, ដែលចេញរកស៊ីតែក្នុងវេលាថ្ងៃ; សត្វដែលចេញរកស៊ីតែក្នុងវេលាថ្ងៃវេលាយប់ឈប់ដេក :

- ❖ សេក
- ❖ លលក។

និសាចរ *ន.* (បា.) អ្នកត្រាច់ទៅមកក្នុងវេលាយប់។ ព្រាយអាកាស, បិសាចដើរយប់, ...។

គុ. ដែលត្រាច់ទៅមក, រកស៊ីក្នុងវេលាយប់ :

- ❖ មៀម
- ❖ ខ្លែងស្រាក។

📖 **ទីឃះ** **ពាក្យផ្ទុយ** **រស្សៈ**

ទីឃៈ ***គុ.*** **(បា.សំ.)** វែង, អង្វែង, ដែលស្ថិតនៅបានយូរ។

ន. ស្រះមានសំឡេងវែង, សម្រាប់ប្រើខាងភាសាបាលីមាន៥តួ គឺ អា, ឦ, ឩ, ឯ, ឱ; សម្រាប់ប្រើខាងភាសាសំស្ក្រឹតមាន៩តួ គឺ អា, ឦ, ឩ, ឬ, ឮ, ឯ, ឰ, ឱ, ឳ; សម្រាប់ប្រើខាងភាសាខ្មែរមាន១៣តួ គឺ អា, អី, អឺ, អូ, អួ, អើ, អឿ, អៀ, អេ, អែ, អៃ, អោ, អៅ; ស្រះទាំងប៉ុណ្ណោះហៅថា ស្រះទីឃៈ ឬ ទីឃសរៈ។

រស្សៈ ***គុ.*** **(បា.សំ.)** ដែលខ្លី; ដែលមានរូបរាងខ្លី; ដែលតឿ; ដែលទាបកន្ទិល, ដែលកន្ទុញ។

ន. ស្រះមានសំឡេងខ្លី; សម្រាប់ប្រើក្នុងភាសាបាលីមាន៣តួ គឺ អ, ឥ, ឧ; ខាងភាសាសំស្ក្រឹតមាន៦តួ គឺ អ, ឥ, ឧ, ឫ, ឭ, អះ; ខាងភាសាខ្មែរមាន៤តួគឺ អិ, អឹ, អុ, អះ (សម្រាប់ភាសាខ្មែរ, ស្រះ អ នេះមិនទៀង គឺច្ចួនកាលជា រស្សៈ ច្ចួនកាលជា ទីឃៈ តាមសូរសំឡេងជា អៈខ្លី និង អវែង, ដូចជា : ប៉ប្រក, ប៉ប្រង, ទទ្រម, ពពក, ពភល *អ.ថ.* ប៉ះប្រក, ប៉ះប្រង, ទះទ្រម, ពះពក, ពះភល; ប៉ះ, ទះ, ពះ ជា រស្សៈ; ប្រក, ប្រង, ទ្រម, ពក, ភល ជា ទីឃៈ ឬជា គរុ; ស្រះទាំងប៉ុណ្ណោះហៅថា ស្រះរស្សៈ ឬ រស្សសរៈ។

📖 **ទីឃកាល** **ពាក្យផ្ទុយ** **រស្សកាល**

ទីឃកាល *ន.* (បា.) កាលវែង, កាលអង្វែង។

រស្សកាល *ន.* (បា.) កាលខ្លី, កាលពុំយូរ។

📖 **ទីឃជាតិ** **ពាក្យផ្ទុយ** **រស្សជាតិ**

ទីឃជាតិ *ន.* (បា.) សត្វមានដងខ្លួនវែង (ពស់); ពួកសត្វគោកក្តីទឹកក្តី ដែលមានដងខ្លួនវែងឥតជើង ជាសត្វលូនទាំងប៉ុន្មានហៅដោយរួបរួមថា ទីឃជាតិ ដូចគ្នា។

រស្សជាតិ *ន.* (បា.) សត្វដែលមានខ្លួនខ្លី, សត្វដែលមានរូបត្រមុលហៅថា រស្សកជាតិ ឬ រស្សកសត្ត, រស្សកសត្វ ក៏បាន)។

📖 **ទីឃទស្សិនី** **ពាក្យផ្ទុយ** **រស្សទស្សិនី**

ទីឃទស្សិនី *គុ.* ឬ *ន.* (បា.) ស្ត្រីអ្នកឃើញហេតុវែង, ស្ត្រីអ្នកឃើញកាលវែង គឺស្ត្រីអ្នកដែលមានញាណដ៏វិសេសអាចឃើញហេតុ, ឃើញដំណើរដែលនឹងមានក្នុងអនាគត។

រស្សទស្សិនី *ន.* (បា.) ស្ត្រីអ្នកឃើញកាលខ្លី, ស្ត្រីអ្នកឃើញហេតុខ្លី គឺស្ត្រីអ្នកដែលមានគំនិតយល់ខ្លីៗមិនស្គាល់ការគួរនិងពុំគួរ មិនស្គាល់ហេតុល្អអាក្រក់វែងឆ្ងាយ។

📖 **ទីឃទស្សី** **ពាក្យផ្ទុយ** **រស្សទស្សី**

ទីឃទស្សី *គុ.* ឬ *ន.* (បា.) អ្នកឃើញហេតុវែង, អ្នកឃើញកាលវែង គឺអ្នកដែលមានញាណដ៏វិសេសអាចឃើញហេតុ, អ្នកដែលមានញាណដ៏វិសេសឃើញដំណើរដែលនឹងមានក្នុងអនាគត។

រស្សទស្សី *ន.* (បា.) អ្នកឃើញកាលខ្លី, អ្នកឃើញហេតុខ្លី គឺអ្នកដែលមានគំនិតយល់ខ្លីៗមិនស្គាល់ការគួរនិងពុំគួរ មិនស្គាល់ហេតុល្អអាក្រក់វែងឆ្ងាយ។

📖 **ទីឃសព្ទ** **ពាក្យផ្ទុយ** **រស្សសព្ទ**

ទីឃសព្ទ *ន.* (បា. និង សំ.) សំឡេងវែង, សូរព្យវែង។

រស្សសព្ទ *ន.* (បា. និង សំ.) សំឡេងខ្លី, សូរព្យខ្លី។

📖 **ទីឃសរ** **ពាក្យផ្ទុយ** **រស្សសរ**

ទីឃសរ *ន.* (បា.) ស្រៈមានសំឡេងវែង។

រស្សសរ *ន.* (បា.) ស្រៈមានសំឡេងខ្លី។

📖 **ទីឃាវុធ** **ពាក្យផ្ទុយ** **រស្សាវុធ**

ទីឃាវុធ *ន.* (បា.) អាវុធវែង, អាវុធមានថ្ពៃវែង (ដាវ)។

រស្សាវុធ *ន.* (បា.) អាវុធខ្លី, ដូចយ៉ាងដំបងខ្លីជាដើម។

📖 **ទឹកស្រក** **ពាក្យផ្ទុយ** **ទឹកឡើង**

ទឹកស្រក *ន.* ទឹកថយចុះទាប, ទឹកថយចុះរាក់។

ទឹកឡើង *ន.* ទឹកជន់ឡើងខ្ពស់, ទឹកជន់ឡើងជ្រៅ។

📖 **ទុក្ខ** **ពាក្យផ្ទុយ** **សុខ**

ទុក្ខ *ន.* (បា.) សេចក្ដីព្រួយ, សេចក្ដីលំបាក (កាយនិងចិត្ត) :

❖ កើតទុក្ខ

❖ មានទុក្ខ។

សុខ *ន.* (បា.) សេចក្ដីសប្បាយ; ដំណើរងាយ; ដំណើរស្រួល; ដំណើរស្រណុក; សេចក្ដីសម្រាន្ត :

❖ មានសុខ

❖ បានសុខ។

📖 **ទុគ្គតិ** **ពាក្យផ្ទុយ** **សុគតិ**

ទុគ្គតិ *ន.* (បា.) ដំណើរទៅអាក្រក់; ផ្លូវជាទីទៅកាន់កំណើតអាក្រក់, កំណើតអាក្រក់; បានខាងកំណើតក្នុងអបាយភូមិ៤ គឺ នរក, ប្រេត, អសុរកាយ, តិរច្ឆាន។

សុគតិ *ន.* (បា.) ដំណើរទៅល្អ, ការទៅដោយល្អ (ចំពោះការស្លាប់កើត); ការប្រព្រឹត្តត្រូវផ្លូវ, ការត្រូវគន្លងធម៌; គន្លងយុត្តិធម៌, លំអានយុត្តិធម៌។

📖 **ទុគ្គតគាមិនី** **ពាក្យផ្ទុយ** **សុគតគាមិនី**

ទុគ្គតគាមិនី *ន.* (បា.) ស្ត្រីអ្នកដែលទៅកាន់ទុគ្គតិ, ស្ត្រីអ្នកដែលបម្រុងនឹង

ទៅកាន់ទុគ្គតិឬអកុសលធម៌ដែលនាំសត្វទៅកាន់ទុគ្គតិ។

សុគតគាមិនី *ន.* (បា.) ស្ត្រីអ្នកដែលទៅកាន់សុគតិ, ស្ត្រីអ្នកដែលបម្រុងនឹងទៅកាន់សុគតិឬកុសលធម៌ដែលនាំសត្វទៅកាន់សុគតិ។

📖 **ទុគ្គតគាមី ពាក្យផ្ទុយ សុគតគាមី**

ទុគ្គតគាមី *ន.* (បា.) អ្នកដែលទៅកាន់ទុគ្គតិ, អ្នកដែលបម្រុងនឹងទៅកាន់ទុគ្គតិឬអកុសលធម៌ដែលនាំសត្វទៅកាន់ទុគ្គតិ។

សុគតគាមី *ន.* (បា.) អ្នកដែលទៅកាន់សុគតិ, អ្នកដែលបម្រុងនឹងទៅកាន់សុគតិឬកុសលធម៌ដែលនាំសត្វទៅកាន់សុគតិ។

📖 **ទុគ្គតភព ពាក្យផ្ទុយ សុគតភព**

ទុគ្គតភព *ន.* (បា.ស្ក.) ទីកន្លែងកើតរបស់សត្វលោកដែលមានគតិអាក្រក់ គឺអបាយភូមិ៤ :

- ❖ អំពើអាក្រក់តែងនាំសត្វឱ្យទៅកើតក្នុងទុគ្គតិភព។

សុគតភព *ន.* (បា.ស្ក.) ឋានសួគ៌, ស្រុកសួគ៌។

📖 **ទុច្ចរិត ពាក្យផ្ទុយ សុចរិត**

ទុច្ចរិត *ន.* (បា.) ដំណើរប្រព្រឹត្តអាក្រក់ដោយកាយវាចាចិត្ត :

- ❖ ទុច្ចរិតជាអំពើដែលបណ្ឌិតត្រូវតែចៀសវាង។

សុចរិត *ន.* (**បា.សំ.**) ការប្រព្រឹត្តល្អ :

❖ កាន់សុចរិត។

📖 **ទុច្ឆន្ទ** **ពាក្យផ្ទុយ** **សុច្ឆន្ទ**

ទុច្ឆន្ទ *ន.* (**បា.**) ឆន្ទៈអាក្រក់, បំណងអាក្រក់, គំនិតអាក្រក់ :

❖ មនុស្សមានទុច្ឆន្ទ។

សុច្ឆន្ទ *ន.* (**បា.សំ.**) ឆន្ទៈល្អ, បំណងប្រពៃ; បំណងត្រឹមត្រង់, បំណងត្រឹមត្រូវ គឺបំណងដែលត្រឹមត្រង់តាមគតិធម៌ និងគតិច្បាប់អាចញុំាងសេចក្ដីសុខចម្រើនឱ្យកើតមាន :

❖ សុច្ឆន្ទរបស់វីរបុរស។

📖 **ទុច្ឆន្ទៈ** **ពាក្យផ្ទុយ** **សុច្ឆន្ទៈ**

ទុច្ឆន្ទៈ *ន.* (**បា.ភ្ល.**) ឆន្ទៈអាក្រក់, បំណងអាក្រក់, គំនិតអាក្រក់ :

❖ មនុស្សមានទុច្ឆន្ទៈ។

សុច្ឆន្ទៈ *ន.* (**បា.សំ.ភ្ល.**) ឆន្ទៈល្អ, បំណងប្រពៃ; បំណងត្រឹមត្រង់, បំណងត្រឹមត្រូវ គឺបំណងដែលត្រឹមត្រង់តាមគតិធម៌និងគតិច្បាប់ញុំាងសេចក្ដីសុខចម្រើនឱ្យកើតមាន :

❖ សុច្ឆន្ទៈរបស់វីរបុរស។

📖 **ទុទ្ទិដ្ឋិ** **ពាក្យផ្ទុយ** **សុទិដ្ឋិ**

ទុទ្ទិដ្ឋិ *ន.* (បា.) ទិដ្ឋិអាក្រក់, ការយល់ឃើញខុសចាកសេចក្ដីពិត, សេចក្ដីយល់ឃើញខុសឃ្លាងពីគន្លងធម៌ (មិច្ឆាទិដ្ឋិ)។

សុទិដ្ឋិ *ន.* (បា.) ទិដ្ឋិល្អ, ការយល់ឃើញត្រូវតាមសេចក្ដីពិត, សេចក្ដីយល់ឃើញត្រូវតាមគន្លងធម៌ (សម្មាទិដ្ឋិ)។

📖 **ទុទ្ទិដ្ឋិនិយម** **ពាក្យផ្ទុយ** **សុទិដ្ឋិនិយម**

ទុទ្ទិដ្ឋិនិយម *ន.* (បា.) និយមចំពោះទុទ្ទិដ្ឋិ, សេចក្ដីចូលចិត្តក្នុងទ្រឹស្ដីថាអាក្រក់, សេចក្ដីប្រកាន់ខ្ជាប់ក្នុងទ្រឹស្ដីថាលំបាក, ការយល់ឃើញថារបស់អ្វីទាំងអស់ក្នុងលោកសុទ្ធតែមិនល្អ, សុទ្ធតែប្រកបដោយទុក្ខលំបាក :

❖ មនុស្សប្រកាន់ទុទ្ទិដ្ឋិនិយម។

សុទិដ្ឋិនិយម *ន.* (បា.) ការនិយមចំពោះសុទិដ្ឋិ, ការនិយមដោយទិដ្ឋិត្រូវ; ការចូលចិត្តឬការយល់ឃើញថារបស់អ្វីក្នុងលោកសុទ្ធតែល្អ, សុទ្ធតែប្រសើរសុខស្រួល :

❖ បុគ្គលប្រកបដោយសុទិដ្ឋិនិយម។

📖 **ទុប្ផល** **ពាក្យផ្ទុយ** **សុផល**

ទុប្ផល *ន.* (បា.) ផលមិនល្អ, ផ្លែមិនល្អ។

សុផល *ន.* (បា.សំ.) ផលល្អ, ផ្លែល្អ។

📖 **ទុព្វចៈ ពាក្យផ្ទុយ សុពចៈ**

ទុព្វចៈ *គុ.* (បា.ក្ល.) ដែលស្ដីប្រដៅដោយកម្រ, ដែលពិបាកស្ដីប្រដៅ; ដែលមិនងាយយកពាក្យ :

❖ មនុស្សទុព្វចៈ។

សុពចៈ *គុ.* (បា.ក្ល.) ដែលស្ដីប្រដៅងាយ, ដែលស្រណុកស្ដីប្រដៅ; ដែលងាយយកពាក្យ :

❖ មនុស្សសុពចៈ។

📖 **ទុព្វចជាតកៈ ពាក្យផ្ទុយ សុពចជាតកៈ**

ទុព្វចជាតកៈ *ន.* (បា.ក្ល.) អ្នកដែលគេពិបាកស្ដីប្រដៅ។

សុពចជាតកៈ *ន.* (បា.ក្ល.) អ្នកដែលគេងាយស្ដីប្រដៅ។

📖 **ទុព្វចជាតកា ពាក្យផ្ទុយ សុពចជាតកា**

ទុព្វចជាតកា *ន.* (បា.) ស្ត្រីអ្នកដែលគេពិបាកស្ដីប្រដៅ។

សុពចជាតកា *ន.* (បា.) ស្ត្រីអ្នកដែលគេងាយស្ដីប្រដៅ។

📖 **ទុព្វចមិត្ត ពាក្យផ្ទុយ សុពចមិត្ត**

ទុព្វចមិត្ត *ន.* (បា.) មិត្តដែលស្ដីថាឱ្យទៅមិនស្ដាប់ពាក្យ, មិត្តមិនងាយស្ដី

ប្រដៅ។

សុពចមិត្ត *ន.* (បា.) មិត្តដែលស្ដីថាឱ្យទៅស្ដាប់ពាក្យ, មិត្តងាយស្ដីប្រដៅ។

📖 **ទុព្វចមិត្រ** **ពាក្យផ្ទុយ** **សុពចមិត្រ**

ទុព្វចមិត្រ *ន.* (សំ.) មិត្រដែលស្ដីថាឱ្យទៅមិនស្ដាប់ពាក្យ, មិត្រមិនងាយស្ដីប្រដៅ។

សុពចមិត្រ *ន.* (សំ.) មិត្រដែលស្ដីថាឱ្យទៅស្ដាប់ពាក្យ, មិត្រងាយស្ដីប្រដៅ។

📖 **ទុព្វិជ្ជា** **ពាក្យផ្ទុយ** **សុខជ្ជា**

ទុព្វិជ្ជា *ន.* (បា.) វិជ្ជាអាក្រក់ គឺវិជ្ជាដែលញ៉ាំងអ្នកចេះឱ្យហិនហោច, ឱ្យវិនាសទាំងឱ្យមានវិប្បដិសារៈនឹកតូចចិត្តស្ដាយក្រោយទៀតផង, ជាវិជ្ជារាប់បញ្ចូលក្នុងអកុសលកម្មពុំគួរមនុស្សត្រូវការរៀនឡើយ។

សុខជ្ជា *ន.* (បា.) វិជ្ជាល្អ, ចំណេះដែលយោងអាត្មាឱ្យបានទ្រព្យធនបុណ្យសក្តិសុខចម្រើន។

📖 **ទុព្ភាសិត** **ពាក្យផ្ទុយ** **សុភាសិត**

ទុព្ភាសិត *ន.* (បា.) សម្ដីអាក្រក់, ពាក្យគំរោះគំរើយ។

សុភាសិត *ន.* (បា.) ពាក្យពីរោះ, ពាក្យត្រូវ, ឱវាទត្រឹមត្រូវ។

📖 **ទុត្តិក្ខ** **ពាក្យផ្ទុយ** **សុតិក្ខ**

ទុព្ភិក្ខ *ន.* (បា.) ដំណើរក្របាយ, ដំណើរអត់បាយ, ដំណើរអត់ឃ្លាន :

❖ ស្រុកកើតទុព្ភិក្ខ។

សុភិក្ខ *ន.* (បា.) ដែលមានបាយងាយ គឺដែលសម្បូណ៍ភោជនាហារ :

❖ ស្រុកមានសុភិក្ខ។

📖 **ទុព្ភិក្ខកាល ពាក្យផ្ទុយ សុភិក្ខកាល**

ទុព្ភិក្ខកាល *ន.* (បា.) គ្រាក្របាយ, គ្រាអត់បាយ, គ្រាអំណត់។

សុភិក្ខកាល *ន.* (បា.) កាលសម្បូណ៍ភោជនាហារ, គ្រាសម្បូណ៍ស្រូវអង្ករ។

📖 **ទុព្ភិក្ខសម័យ ពាក្យផ្ទុយ សុភិក្ខសម័យ**

ទុព្ភិក្ខសម័យ *ន.* (បា.ក្ល.) គ្រាក្របាយ, គ្រាអត់បាយ, គ្រាអំណត់។

សុភិក្ខសម័យ *ន.* (បា.ក្ល.) សម័យសម្បូណ៍ភោជនាហារ, គ្រាសម្បូណ៍ស្រូវអង្ករ។

📖 **ទុរាគមន៍ ពាក្យផ្ទុយ ស្វាគមន៍**

ទុរាគមន៍ *ន.* (បា.សំ.ក្ល.) ការមកដល់មិនស្រួល, ដំណើរមកដល់ប្រកបដោយទុក្ខលំបាក។

ស្វាគមន៍ *ន.* (បា.សំ.ក្ល.) ដំណើរមកដល់ដោយប្រពៃ, ការមកដល់ដែលធ្វើឱ្យកើតសេចក្ដីរីករាយសប្បាយ។

📖 **ទុជ៌ន** **ពាក្យផ្ទុយ** **សុជន**

ទុជ៌ន *ន.* (សំ.) ជនអាក្រក់, ជនចិត្តអាក្រក់, មនុស្សចិត្តអាក្រក់។

សុជន *ន.* (បា.សំ.) ជនល្អ, មនុស្សអ្នកប្រព្រឹត្តល្អ, មនុស្សចិត្តល្អ។

📖 **ទុរ្ភិក្ស** **ពាក្យផ្ទុយ** **សុភិក្ស**

ទុរ្ភិក្ស *ន.* (សំ.) ដំណើរក្របាយ, ដំណើរអត់បាយ, ដំណើរអត់ឃ្លាន :

❖ ស្រុកកើតទុរ្ភិក្ស។

សុភិក្ស *គុ.* (សំ.) ដែលមានបាយងាយ គឺដែលសម្បូណ៌ភោជនាហារ :

❖ ស្រុកមានសុភិក្ស។

📖 **ទុវ៌ិទ្យា** **ពាក្យផ្ទុយ** **សុវិទ្យា**

ទុវ៌ិទ្យា *ន.* (សំ.) វិទ្យាអាក្រក់ គឺវិទ្យាដែលញ៉ាំងអ្នកចេះឱ្យហិនហោចទាំងឱ្យមានវិប្បដិសារៈនឹកតូចចិត្តស្ដាយក្រោយទៀតផង។

សុវិទ្យា *ន.* (សំ.) វិទ្យាល្អ, ចំណេះដែលយោងអាត្មាឱ្យបានទ្រព្យធនបុណ្យសក្តិសុខចម្រើន។

📖 **ទុល្លភ** **ពាក្យផ្ទុយ** **សុលភ**

ទុល្លភ *គុ.* (បា.សំ.) ដែលកម្របាន, ដែលកម្ររកបាន, ដែលក្រប្រទះ។

សុលភ *គុ.* (បា.សំ.) ដែលបានដោយងាយ, ដែលងាយបាន។

📖 **ទុល្លភទ្រព្យ ពាក្យផ្ទុយ សុលភទ្រព្យ**

ទុល្លភទ្រព្យ *ន.* (បា.សំ. និង សំ.ក្លា.) ទ្រព្យដែលរកបានដោយកម្រ។

សុលភទ្រព្យ *ន.* (បា.សំ. និង សំ.ក្លា.) ទ្រព្យដែលរកបានដោយងាយ។

📖 **ទុល្លភធន ពាក្យផ្ទុយ សុលភធន**

ទុល្លភធន *ន.* (បា.សំ.) ទ្រព្យដែលរកបានដោយកម្រ។

សុលភធន *ន.* (បា.សំ.) ទ្រព្យដែលរកបានដោយងាយ។

📖 **ទុល្លភភណ្ឌ ពាក្យផ្ទុយ សុលភភណ្ឌ**

ទុល្លភភណ្ឌ *ន.* (បា.) របស់ដែលកម្របាន, អីវ៉ាន់ដែលកម្របាន។

សុលភភណ្ឌ *ន.* (បា.) របស់ដែលងាយបាន, អីវ៉ាន់ដែលងាយបាន។

📖 **ទុល្លភវត្ថុ ពាក្យផ្ទុយ សុលភវត្ថុ**

ទុល្លភវត្ថុ *ន.* (បា.) វត្ថុដែលរកបានដោយកម្រ, វត្ថុដែលក្ររកបាន។

សុលភវត្ថុ *ន.* (បា.) វត្ថុដែលរកបានដោយងាយ, អ្វីៗដែលបានដោយងាយ។

📖 **ទុល្លភសម្បត្តិ ពាក្យផ្ទុយ សុលភសម្បត្តិ**

ទុល្លភសម្បត្តិ *ន.* (បា.សំ.) សម្បត្តិដែលមិនងាយបាន។

សុលភសម្បត្តិ *ន.* (បា.សំ.) សម្បត្តិដែលងាយបាន។

📖 **ទោមនស្ស ពាក្យផ្ទុយ សោមនស្ស**

ទោមនស្ស *ន.* (បា.) សេចក្ដីតូចចិត្ត, សេចក្ដីអាក់អន់ចិត្ត :

❖ មានទោមនស្ស។

សោមនស្ស *ន.* (បា.) សេចក្ដីសប្បាយចិត្ត, សេចក្ដីរីករាយសប្បាយ; អំណរ :

❖ មានសោមនស្ស។

📖 **ទោមនស្សវេទនា ពាក្យផ្ទុយ សោមនស្សវេទនា**

ទោមនស្សវេទនា *ន.* (បា.) ដំណើរទទួលអារម្មណ៍ជាទោមនស្ស។

សោមនស្សវេទនា *ន.* (បា.) ដំណើរទទួលអារម្មណ៍ជាសោមនស្ស។

📖 **ទោល ពាក្យផ្ទុយ បន្ទារ**

ទោល *ន.* កម្រាស់បញ្ឈរ គឺកម្រាស់ដែលទីទៃពីបន្ទារ។

បន្ទារ *ន.* ប៉ែកទទឹងបន្ទះក្ដារ, ប៉ែកទទឹងបន្ទះឈើ, ប៉ែកទទឹងបន្ទះអ្វីៗ :

❖ បន្ទារពីរតឹកទោលពីរហ៊ុនកន្លះ។

📖 **ទៅ ពាក្យផ្ទុយ មក**

ទៅ *កិ.* ឃ្លាតចាកទីដោយដើរ, ឃ្លាតចាកទីដោយយានជំនិះ :

❖ ទៅសាលារៀន។

មក *កិ.* ឃ្លាតពីទីខាងនាយមកកាន់ទីខាងអាយ, ឃ្លាតពីទីនោះចូលដល់ទីនេះ, វិលត្រលប់វិញ :

❖ មកពីផ្សារ។

🕮 **ធម្មកម្ម** **ពាក្យផ្ទុយ** **អធម្មកម្ម**

ធម្មកម្ម *ន.* (បា.) អំពើដែលប្រកបដោយធម៌, កិច្ចការដែលប្រកបដោយធម៌, កិច្ចការដែលត្រូវតាមធម៌។

អធម្មកម្ម *ន.* (បា.) កម្មអាក្រក់, អំពើពុំប្រសើរ។

🕮 **ធរមាន** **ពាក្យផ្ទុយ** **អធរមាន**

ធរមាន *ន.* (បា.) ដែលកំពុងទ្រទ្រង់នៅ, ដែលមានជីវិតរស់នៅ :

❖ កាលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់ធរមាននៅឡើយ។

អធរមាន *គុ.* (បា.) ដែលកំពុងតែគ្មាន, ដែលឥតមានសោះឡើយ។

🕮 **ធាត់** **ពាក្យផ្ទុយ** **ស្គម**

ធាត់ *គុ.* ទីទៃពីស្គម គឺមានសាច់ច្រើន :

❖ មនុស្សធាត់។

ស្គម *គុ.* ដែលចុះសាច់, តិចសាច់ :

❖ ស្គមកំព្រឹង។

🕮 **ធ្ងន់** **ពាក្យផ្ទុយ** **ស្រាល**

ធ្ងន់ *គុ.* ទីទៃពីស្រាល គឺមានទម្ងន់ :

❖ អង្ករមួយបាវនេះធ្ងន់ណាស់ខ្ញុំលីមិនរួចទេ។

ស្រាល *គុ.* ដែលមានទម្ងន់តិច, ដែលតិចទម្ងន់, ដែលឥតទម្ងន់ :

❖ របស់ស្រាល

❖ ទោសស្រាល។

📖 **នត្ថិភាព ពាក្យផ្ទុយ អត្ថិភាព**

នត្ថិភាព *ន.* (**បា.ក្ល.**) ភាវៈគ្មាន, ភាពនៃអ្វីៗដែលមិនមាន, ការឥតមាន :

❖ ពីដើមគាត់គ្រាន់រួចខ្លួន ប៉ុន្តែឥឡូវនេះគាត់ធ្លាក់ចុះក្នុងនត្ថិភាពសាបរលាបណាស់ទៅហើយ។

អត្ថិភាព *ន.* (**បា.ក្ល.**) ភាវៈមាន, ភាពនៃអ្វីៗដែលមាន, ការមាន :

❖ កាលពីដើមគាត់ធ្លាក់ចុះក្នុងនត្ថិភាព ប៉ុន្តែឥឡូវនេះគាត់បានចូលក្នុងអត្ថិភាពហើយ។

📖 **នាយ ពាក្យផ្ទុយ អាយ**

នាយ *សព្វ.* ខាងម្ខាងទីទៃពីខាងអាយ, ឯណោះ :

❖ ខាងនាយ

❖ ខ្ញុំនៅឯនាយ។

អាយ *សព្វ.* ដែលទីទៃពីពាក្យថានាយឬខាងនាយគឺខាងនេះ, ខាងឯណេះ :

❖ ត្រើយអាយ

❖ ស្រុកអាយ។

🕮 **និច្ច** **ពាក្យផ្ទុយ** **អនិច្ច**

និច្ច ***កិ.វិ.*** ឬ ***គុ.*** (បា.) ទៀង, ពិត, មែន; រឿយៗ, មិនដែលដាច់។

អនិច្ច ***គុ.*** (បា.) ដែលមិនទៀង, ដែលមិនឋិតថេរ, ដែលពុំប្រាកដ; ដែលតែងតែប្រែប្រួលតាមធម្មតា។

🕮 **និច្ចកាល** **ពាក្យផ្ទុយ** **អនិច្ចកាល**

និច្ចកាល ***កិ.វិ.*** (បា.) រាល់កាល, រាល់វេលា។

អនិច្ចកាល ***កិ.វិ.*** (បា.) កាលមិនទៀង; មិនមែនរាល់កាល។

🕮 **និត្យ** **ពាក្យផ្ទុយ** **អនិត្យ**

និត្យ ***កិ.វិ.*** (សំ.) ទៀង, ពិត, មែន, រឿយៗ, មិនដែលដាច់។

អនិត្យ ***គុ.*** (សំ.) ដែលមិនទៀង, ដែលមិនឋិតថេរ, ដែលពុំប្រាកដ; ដែលតែងតែប្រែប្រួលតាមធម្មតា។

🕮 **និន្ទា** **ពាក្យផ្ទុយ** **បសំសា**

និន្ទា ***ន.*** (បា.សំ.) ដំណើរតិះដៀល, ការរិះគន់, ដំណៀល។

បសំសា ***ន.*** (បា.) សេចក្ដីសរសើរ, ពាក្យសរសើរ។

📖 **និប្បរិយាយ** **ពាក្យផ្ទុយ** **បរិយាយ**

និប្បរិយាយ *ន.* (បា.) សេចក្ដីអធិប្បាយដោយត្រង់មិនផ្សៃផ្សំ, សេចក្ដីពន្យល់ត្រឹមត្រូវគ្រប់គ្រាន់។

បរិយាយ *ន.* (បា.) សេចក្ដីអធិប្បាយផ្សៃផ្សំ, ការអធិប្បាយសម្រួលសេចក្ដី :

❖ ពោលដោយបរិយាយ។

📖 **និយម** **ពាក្យផ្ទុយ** **អនិយម**

និយម *ន.* (បា.សំ.) សេចក្ដីកំណត់, សេចក្ដីធម្មតា, ធម្មជាតិ។

អនិយម *ន.* (បា.សំ.) ការមិននិយម, សេចក្ដីមិនទៀង។

📖 **និរគុណ** **ពាក្យផ្ទុយ** **សគុណ**

និរគុណ *គុ.* (សំ.ភ្ជ.) ដែលឥតគុណ, ដែលឥតប្រយោជន៍ :

❖ មនុស្សនិរគុណ

❖ របស់និរគុណ។

សគុណ *គុ.* (បា.) ដែលប្រកបដោយគុណ, ដែលមានគុណ, ដែលមានបំណាច់ :

❖ របស់សគុណ

❖ មនុស្សសគុណ។

📖 **និស្សយមុត្តក** **ពាក្យផ្ទុយ** **អនិស្សយមុត្តក**

និស្សយមុត្តក *ន.* (បា.) ភិក្ខុដែលមានវស្សាតាំងពី៥ឡើងទៅហើយចេះវិន័យមានសេចក្តីអៀនខ្មាសគ្រប់គ្រាន់ អាចផុតចាកនិស្ស័យរបស់ឧបជ្ឈាយ៍ឬអាចារ្យបានគឺអាចនៅតាមទំនើងខ្លួនបាន (ព.វិ.ពុ.)។

អនិស្សយមុត្តក *ន.* (បា.) អ្នកដែលមិនទាន់រួចផុតអំពីនិស្ស័យ គឺអ្នកដែលនៅក្នុងបន្ទុកឬក្នុងអំណាចគេទូន្មានប្រៀនប្រដៅស្តីថា :

- ❖ បុត្រប្រុសស្រីដែលនៅក្នុងបន្ទុកមាតាបិតាជាអនិស្សយមុត្តក
- ❖ ភិក្ខុខ្ចីវស្សាឬភិក្ខុចាស់សូម្បីបួសបាន៦០វស្សាហើយបើល្ងង់ខ្លៅពុំស្គាល់កិច្ចខុសត្រូវក្នុងវិន័យទេជាអនិស្សយមុត្តក។

📖 **និស្សយមុត្តិកា ពាក្យផ្ទុយ អនិស្សយមុត្តិកា**

និស្សយមុត្តិកា *ន.* (បា.) ភិក្ខុនីដែលមានវស្សាតាំងពី៥ឡើងទៅហើយចេះវិន័យមានសេចក្តីអៀនខ្មាសគ្រប់គ្រាន់ អាចផុតចាកនិស្ស័យរបស់ឧបជ្ឈាយ៍ឬអាចារ្យបានគឺអាចនៅតាមទំនើងខ្លួនបាន (ព.វិ.ពុ.)។

អនិស្សយមុត្តិកា *ន.* (បា.) ស្ត្រីអ្នកដែលមិនទាន់រួចផុតអំពីនិស្ស័យ គឺស្ត្រីអ្នកដែលនៅក្នុងបន្ទុកឬក្នុងអំណាចគេទូន្មានប្រៀនប្រដៅស្តីថា :

- ❖ បុត្រប្រុសស្រីដែលនៅក្នុងបន្ទុកមាតាបិតាជាអនិស្សយមុត្តិកា

❖ ភិក្ខុនីខ្ចីវស្សាឬភិក្ខុនីចាស់សូម្បីបួសបាន៦០វស្សាហើយបើល្ងង់ខ្លៅពុំស្គាល់កិច្ចខុសត្រូវក្នុងវិន័យទេជាអនិស្សយមុត្តិកា។

📖 **និហារ័ណ ពាក្យផ្ទុយ អាហារ័ណ**

និហារ័ណ *ន.* (**បា.ក្ល.**) ជំនួញនាំចេញ, ជំនួញខាងដឹកនាំទំនិញចេញពីប្រទេសរបស់ខ្លួនទៅលក់ឯប្រទេសក្រៅ, មុខរបរពាណិជ្ជកម្មខាងដឹកនាំវត្ថុផ្សេងៗទៅលក់ឯបរទេស :

❖ ខ្ញុំប្រកបមុខរបរខាងនីហារ័ណ។

អាហារ័ណ *ន.* (**បា.ក្ល.**) មុខរបរខាងទទួលទំនិញ, មុខរបរខាងទទួលផលិតផលផ្សេងៗពីប្រទេសក្រៅនាំចូលមកក្នុងប្រទេស :

❖ ប្រកបមុខរបរខាងអាហារ័ណ។

📖 **នេះ ពាក្យផ្ទុយ នោះ**

នេះ *សព្វ.* ពាក្យសម្រាប់បង្ហាញ, ពាក្យសម្រាប់ចង្អុលអ្វីៗដែលនៅខាងខ្លួនឱ្យឃើញជាក់ច្បាស់ :

❖ សំបុត្រនេះ

❖ សេចក្ដីនេះ។

នោះ *ន.ស.* ពាក្យសម្រាប់បង្ហាញ, ពាក្យសម្រាប់ចង្អុលអ្វីៗដែលនៅឆ្ងាយ

តែប្រាកដ; ជាពាក្យមានសូរសំឡេងស្មើនឹង នុះ ប៉ុន្តែទាបជាង នុ៎ះ, ដូចជា :

❖ សេចក្ដីនោះ

❖ ផ្ទុះនោះជាដើម។

📖 **បង្រួញ, អង្គុញ ពាក្យផ្ទុយ សណ្ដូក**

បង្រួញ *កិ.* ធ្វើឱ្យរួញ, ធ្វើឱ្យខ្លីទៅវិញ :

❖ បង្រួញសេចក្ដីឱ្យខ្លី។

អង្គុញ *កិ.* បង្រួញជើងចូល, បង្រួញដៃចូល :

❖ អង្គុញជើង។

សណ្ដូក *កិ.* លាតលាត្រង់ស្ដូក :

❖ សណ្ដូកជើង។

📖 **បច្ចុគ្គមនៈ ពាក្យផ្ទុយ អនុគ្គមនៈ**

បច្ចុគ្គមនៈ *ន.* (បា.ភ្ល.) ការក្រោកទទួល។

អនុគ្គមនៈ *ន.* (បា.ភ្ល.) ការក្រោកជូន, ការតាមជូនដំណើរ :

❖ ធ្វើអនុគ្គមនៈ។

📖 **បច្ចុគ្គមន៍ ពាក្យផ្ទុយ អនុគ្គមន៍**

បច្ចុគ្គមន៍ *ន.* (បា.ភ្ល.) ការក្រោកទទួល។

អនុគ្គមន៍ *ន.* (បា.ភ្ន.) ការក្រោកជូន, ការតាមជូនដំណើរ :

❖ ធ្វើអនុគ្គមន៍។

📖 **បច្ចុគ្គមនាការ ពាក្យផ្ទុយ អនុគ្គមនាការ**

បច្ចុគ្គមនាការ *ន.* (បា.) អាការៈនៃការក្រោកទទួល។

អនុគ្គមនាការ *ន.* (បា.) អាការៈនៃការក្រោកជូន :

❖ ធ្វើអនុគ្គមនាការ។

📖 **បច្ឆាចារ្យ ពាក្យផ្ទុយ បុព្វាចារ្យ**

បច្ឆាចារ្យ *ន.* (បា. និង **សំ.ភ្ន.**) អាចារ្យក្រោយ, គ្រូខាងក្រោយ :

❖ គ្រូបង្រៀនជាបច្ឆាចារ្យនៃបុត្រធីតាទាំងឡាយ។

បុព្វាចារ្យ *ន.* (បា. និង **សំ.ភ្ន.**) អាចារ្យមុន, គ្រូដើម គឺមាតាបិតា។ មាតាបិតាបានជាហៅថាបុព្វាចារ្យ ព្រោះជាគ្រូបង្ហាត់បង្រៀនកូនឱ្យចេះនិយាយស្ដីនិងសណ្ដាប់ធ្នាប់របៀបរបប ព្រមទាំងកិច្ចការទាំងពួងផងជាមុនជាងគ្រូទាំងអស់ដែលកូនត្រូវរៀនចំណេះវិជ្ជាផ្សេងៗ។

📖 **បច្ឆាភត្ត ពាក្យផ្ទុយ បុរេភត្ត**

បច្ឆាភត្ត *ន.* (បា.) វេលាខាងក្រោយភត្តគឺវេលាដែលបរិភោគភោជនាហារថ្ងៃត្រង់រួចហើយតាំងពីរសៀលទៅ :

❖ វេលាបច្ឆាភត្ត

❖ សម្រាកកាយក្នុងបច្ឆាភត្ត។

បុរេភត្ត *ន.* (បា.) វេលាមុនភត្ត គឺពេលមុនបរិភោគបាយថ្ងៃត្រង់។

📖 **បច្ឆាភត្តកាល ពាក្យផ្ទុយ បុរេភត្តកាល**

បច្ឆាភត្តកាល *ន.* (បា.) វេលាខាងក្រោយភត្ត គឺវេលាដែលបរិភោគភោជនាហារថ្ងៃត្រង់រួចហើយតាំងពីរសៀលទៅ :

❖ វេលាបច្ឆាភត្តកាល

❖ សម្រាកកាយក្នុងបច្ឆាភត្តកាល។

បុរេភត្តកាល *ន.* (បា.) វេលាមុនភត្ត គឺពេលមុនបរិភោគបាយថ្ងៃត្រង់។

📖 **បច្ឆាភត្តកិច្ច ពាក្យផ្ទុយ បុរេភត្តកិច្ច**

បច្ឆាភត្តកិច្ច *ន.* (បា.) ពេលខាងក្រោយនៃភត្តកិច្ច, វេលាខាងក្រោយបន្ទាប់ពីពេលបាយថ្ងៃត្រង់។

បុរេភត្តកិច្ច *ន.* (បា.) ពេលមុននៃភត្តកិច្ច, ពេលមុនបរិភោគបាយថ្ងៃត្រង់។

📖 **បច្ឆិមភាគ ពាក្យផ្ទុយ បុព្វភាគ**

បច្ឆិមភាគ *ន.* (បា.) ភាគខាងចុង។

បុព្វភាគ *ន.* (បា.) ចំណែកខាងដើម, ប៉ែកខាងដើម។

📖 **បញ្ញត្ត** **ពាក្យផ្ទុយ** **អនុញ្ញាត**

បញ្ញត្ត *កិ.* ឬ *គុ.* (បា.) ហាមប្រាមហើយ; តែងតាំងហើយ, តាំងទុកហើយ, រៀបចំហើយ; ដែលគេហាមប្រាមហើយ :

❖ រាជការបញ្ញត្តមិនឱ្យប្រជាជនលេងល្បែងភ្នាល់ផ្សេងៗ។

អនុញ្ញាត *កិ.* (បា.) យល់ព្រម, បើកឱកាសឱ្យ; បានយល់ព្រមហើយ :

❖ រដ្ឋាភិបាលបានអនុញ្ញាតឱ្យធ្វើការនោះហើយ។

📖 **បញ្ញត្តិ** **ពាក្យផ្ទុយ** **អនុញ្ញាត**

បញ្ញត្តិ *ន.* (បា.) សេចក្ដីហាមប្រាម, បម្រាម, សេចក្ដីដែលគេតែងតាំង, សេចក្ដីដែលគេរៀបចំ; ពាក្យដែលគេកំណត់ហៅ :

❖ មានបញ្ញត្តិ

❖ ធ្វើខុសនឹងបញ្ញត្តិ។

អនុញ្ញាត *កិ.* (បា.) យល់ព្រម, បើកឱកាសឱ្យ; បានយល់ព្រមហើយ :

❖ រដ្ឋាភិបាលបានអនុញ្ញាតឱ្យធ្វើការនោះហើយ។

📖 **បដិលោម** **ពាក្យផ្ទុយ** **អនុលោម**

បដិលោម *គុ.* ឬ *ន.* (បា.) ដែលច្រាសឡើងវិញ; ដំណើរច្រាសមកវិញ, ដំណើរទទឹងទាស់ :

❖ រំពឹងជាអនុលោមនិងបដិលោម។

អនុលោម *កិ.* (បា.) តាមរោមគឺបណ្ដោយ; បណ្ដោយតាម, យល់ព្រមតាម, មិនទទឹងទាស់, មិនយល់ទាស់ :

❖ អនុលោមរកគ្នា។

📖 **បណ្ឌិត ពាក្យផ្ទុយ ពាល**

បណ្ឌិត *ន.* (បា.) ជនអ្នកមានប្រាជ្ញាឈ្មោះបណ្ឌា, ជនអ្នកប្រព្រឹត្តល្អ គឺអ្នកកាន់សុចរិត១០ប្រការដោយពិស្ដារ, កាន់សុចរិត៤០ប្រការដោយខ្ជាប់ខ្ជួនហ្មត់ចត់ជានិច្ច; អ្នកប្រាជ្ញខាងផ្លូវសុចរិតយុត្តិធម៌ (ព.ពុ.)។

ពាល *គុ.* (បា.សំ.) ទន់; ដែលនៅក្មេង; ល្ងង់, ខ្លៅ, មិនឈ្លាស; កាច, សាហាវ; អាក្រក់។

📖 **បណ្ឌិតមានិនី ពាក្យផ្ទុយ ពាលមានិនី**

បណ្ឌិតមានិនី *ន.* (បា.) ស្ត្រីអ្នកមានមានះថាខ្លួនជាបណ្ឌិត; មានអត្ថន័យថា ស្ត្រីអ្នកមានចំណេះវិជ្ជាប្រកាន់ថា គ្មានអ្នកណាមានចំណេះស្មើនឹងខ្លួន (ស្ត្រីអ្នកនេះស្ដាប់ចំណេះត្រឹមតែប៉ុណ្ណឹង); ស្ត្រីអ្នកមានចំណេះព្រួលៗប្រកាន់ថា ឥតមានអ្នកណាចេះជាងខ្លួន (ស្ត្រីអ្នកនេះអស់មានផ្លូវចេះតទៅទៀត គឺមានតែរេចរិលចំណេះនោះទៅវិញ)។

ពាលមានិនី *ន.* (ឃ.) ស្រ្ដីអ្នកដឹងខ្លួន, ស្រ្ដីអ្នកសម្គាល់ខ្លួនថាជាពាលឬថាល្ងង់ គឺបុគ្គលណាពាលល្ងង់ក៏ភ្ញាក់ខ្លួនថា ខ្លួនល្ងង់ពិតមែន, បុគ្គលនោះអាចនឹងប្រែគំនិតខំប្រឹងរៀន ខំប្រឹងស្ដាប់ ក៏ត្រលប់ជាស្រ្ដីអ្នកចេះដឹងស្គាល់ខុសត្រូវបានពុំខាន។

📖 **បណ្ឌិតមានី ពាក្យផ្ទុយ ពាលមានី**

បណ្ឌិតមានី *ន.* (ឃ.) អ្នកមានមានះថាខ្លួនជាបណ្ឌិត; មានអត្ថន័យថា អ្នកមានចំណេះវិជ្ជាប្រកាន់ថា គ្មានអ្នកណាមានចំណេះស្មើនឹងខ្លួន (អ្នកនេះស្ដាប់ចំណេះត្រឹមតែប៉ុណ្ណឹង); អ្នកមានចំណេះព្រួលៗប្រកាន់ថា ឥតមានអ្នកណាចេះជាងខ្លួន (អ្នកនេះអស់មានផ្លូវចេះតទៅទៀត គឺមានតែរេចរិលចំណេះនោះទៅវិញ)។

ពាលមានី *ន.* (ឃ.) អ្នកដឹងខ្លួន, អ្នកសម្គាល់ខ្លួនថាជាពាលឬថាល្ងង់គឺបុគ្គលណាពាលល្ងង់ក៏ភ្ញាក់ខ្លួនថាខ្លួនល្ងង់ពិតមែន, បុគ្គលនោះអាចនឹងប្រែគំនិតខំប្រឹងរៀន ខំប្រឹងស្ដាប់ ក៏ត្រលប់ជាអ្នកចេះដឹងស្គាល់ខុសត្រូវបានពុំខាន។

📖 **បន្តឹង ពាក្យផ្ទុយ បន្ធូរ**

បន្តឹង *កិ.* ធ្វើឱ្យតឹង, ទាញឱ្យតឹង, តឿនតឹងរ៉ឹងរឿយៗ :

- ❖ សុំកុំបន្តឹងខ្លាំងពេក។

បន្ទូរ *កិ.* ធ្វើឱ្យធូរគឺធ្វើមិនឱ្យតឹងមិនឱ្យចង្អៀតពេក :

❖ បន្ធូរខ្សែក្រវាត់។

📖 **បន្ទាប់ ពាក្យផ្ទុយ មុន**

បន្ទាប់ *កិ.វិ.* ឬ *គុ.* ដែលផ្ទាប់ជិតគ្នា, ដែលរងលំដាប់ពីគ្នា, ដែលឋិតនៅក្បែរគ្នា។

មុន *កិ.វិ.* ឬ *គុ.* ដែលកើត, ផ្ដើម, ស្ថិតនៅជាដំបូង, ស្ថិតនៅជាដើមគេ។

📖 **បមាទ ពាក្យផ្ទុយ អប្បមាទ**

បមាទ *ន.* (បា.) ការភ្លេចស្មារតី, ការធ្វេសស្មារតី, សេចក្ដីប្រហែស, ការធ្វេសប្រហែស។

អប្បមាទ *ន.* (បា.) សេចក្ដីមិនធ្វេស, សេចក្ដីមិនប្រហែស, សេចក្ដីមិនធ្វេសប្រហែស; ការមិនធ្វេសស្មារតី; ការប្រុងប្រយត្នជានិច្ច, ការប្រុងមិនឱ្យភ្លាំងភ្លាត់; ការប្រយត្នមិនធ្វើអំពើអាក្រក់។

📖 **បរលោក ពាក្យផ្ទុយ ឥធលោក**

បរលោក *ន.* (បា.) លោកឯមុខ :

❖ ធ្វើមរណកាលទៅកាន់លោកឯខាងមុខ។

ឥធលោក *ន.* (បា.) លោកនេះ, ដលោក :

❖ ប្រយោជន៍ក្នុងឥធលោកនិងបរលោក។

📖 **បរលោកត្តភាព ពាក្យផ្ទុយ ឥធលោកត្តភាព**

បរលោកត្តភាព *ន.* (បា.ភ្ន.) ជាតិខាងមុខ។

ឥធលោកត្តភាព *ន.* (បា.ភ្ន.) អត្តភាពក្នុងលោកនេះ គឺជាតិនេះ។

📖 **បរលោកសុខ ពាក្យផ្ទុយ ឥធលោកសុខ**

បរលោកសុខ *ន.* (បា.) សុខសម្រាប់ជាតិខាងមុខ។

ឥធលោកសុខ *ន.* (បា.) សុខក្នុងលោកនេះ គឺសុខសម្រាប់ជាតិនេះ។

📖 **បរត្ថបទ ពាក្យផ្ទុយ អត្តនោបទ**

បរស្សបទ *ន.* (បា.) បទដើម្បីអ្នកដទៃ។

អត្តនោបទ *ន.* (បា.) បទដើម្បីខ្លួន។

📖 **បរាធីន ពាក្យផ្ទុយ អត្តាធីន**

បរាធីន *ន.* (បា.) អ្នកដែលលុះនៅក្នុងអំណាចអ្នកដទៃ, អ្នកដែលលុះនៅក្នុងបង្គាប់នៃអ្នកដទៃ។

អត្តាធីន *ន.* (បា.) អ្នកដែលមិនលុះនៅក្នុងអំណាចអ្នកដទៃ, អ្នកដែលមិនលុះនៅក្នុងបង្គាប់នៃអ្នកដទៃ។

📖 **បាតរាស ពាក្យផ្ទុយ សាយមាស**

បាតរាស *ន.* (បា.សំ.) អាហារពេលព្រឹក, អាហារព្រឹក, អាហារស្រស់ស្រូប :

❖ ធ្វើបាតរាស

❖ ពេលបាតរាស។

សាយមាស *ន.* (បា.សំ.) ភោជនដែលត្រូវបរិភោគវេលាល្ងាច, ភោជនល្ងាច :

❖ បរិភោគសាយមាស

❖ ពេលសាយមាស (ហៅ សាយភោជន ក៏បាន)។

📖 **បាត់ខ្លួន ពាក្យផ្ទុយ មានខ្លួន**

បាត់ខ្លួន *កិ.* គ្មានរូបនៅជាអាង។

មានខ្លួន *កិ.* មានរូបនៅជាអាង។

📖 **បាបកម្ម ពាក្យផ្ទុយ បុញ្ញកម្ម**

បាបកម្ម *ន.* (បា.) អំពើអាក្រក់។

បុញ្ញកម្ម *ន.* (បា.) អំពើដែលជាបុណ្យ។

📖 **បាបគ្រោះ ពាក្យផ្ទុយ សោមគ្រោះ**

បាបគ្រោះ *ន.* (សំ.ភ្ល.) គ្រោះអាក្រក់, គ្រោះកាច។

សោមគ្រោះ *ន.* (សំ.ភ្ល.) គ្រោះល្អ, គ្រោះជា។

📖 **បុគ្គលបរិភោគ ពាក្យផ្ទុយ សង្ឃបរិភោគ**

បុគ្គលបរិភោគ *ន.* (បា.) ការប្រើប្រាស់របស់ក្នុងអំណាចបុគ្គល។

សង្ឃបរិភោគ *ន.* (បា.) ការប្រើប្រាស់របស់ក្នុងអំណាចសង្ឃ។

📖 **បុគ្គលិក ពាក្យផ្ទុយ សង្ឃិក**

បុគ្គលិក *គុ.* (បា.) ដែលចំពោះបុគ្គល, ដែលសម្រាប់បុគ្គលម្នាក់ៗមិនមែនជាសាធារណៈទូទៅ :

❖ របស់បុគ្គលិក។

សង្ឃិក *គុ.* (បា.) ដែលជារបស់សង្ឃ។

📖 **បុគ្គលិកទាន ពាក្យផ្ទុយ សង្ឃគតទាន, សង្ឃទាន**

បុគ្គលិកទាន *ន.* (បា.) ទានដែលទាយកឱ្យចំពោះបុគ្គល គឺឱ្យសំដៅរូបបុគ្គលតាមស្មគ្រស្រលាញ់គាប់ចិត្តបុគ្គលណាឱ្យសំដៅបុគ្គលនោះ។

សង្ឃគតទាន *ន.* (បា.សំ.) ទានដែលបង្អោនទៅចំពោះសង្ឃ គឺទានដែលទាយកប្រគេនចំពោះសង្ឃ។

សង្ឃទាន *ន.* (បា.សំ.) ទានដែលទាយកប្រគេនចំពោះសង្ឃ។

📖 **បុគ្គលិកបរិភោគ ពាក្យផ្ទុយ សង្ឃិកបរិភោគ**

បុគ្គលិកបរិភោគ *ន.* (បា.) ការប្រើប្រាស់របស់បុគ្គលក្នុងកិច្ចការ, ការប្រើប្រាស់របស់បុគ្គលក្នុងអំណាចបុគ្គល។

សង្ឃិកបរិភោគ *ន.* (បា.) ការប្រើប្រាស់របស់សង្ឃក្នុងកិច្ចការ, ការប្រើប្រាស់របស់សង្ឃក្នុងអំណាចសង្ឃ (ព.វិ.)។

📖 **បុនប្បុនក្កម្ម** **ពាក្យផ្ទុយ** **អបុនប្បុនក្កម្ម**

បុនប្បុនក្កម្ម *ន.* (បា.) កម្មដដែលៗ គឺអំពើដដែលៗ, កិច្ចការដដែលៗ, ការរវល់ដដែលៗរបស់សត្វលោក។

អបុនប្បុនក្កម្ម *ន.* (បា.) ខន្ធនិព្វានដែលឥតកម្មដដែលៗ។

📖 **បុប្ផព្រឹក្ស** **ពាក្យផ្ទុយ** **ផលព្រឹក្ស**

បុប្ផព្រឹក្ស *ន.* (បា. និង សំ.ក្ល.) បុស្បព្រឹក្ស, ឈើដែលមានផ្កា។

ផលព្រឹក្ស *ន.* (បា. និង សំ.ក្ល.) ឈើដែលមានផ្លែ គឺឈើដែលបញ្ចេញផ្កាហើយកកើតជាផ្លែផង។

📖 **បុព្វណ្ហៈ** **ពាក្យផ្ទុយ** **សាយណ្ហៈ**

បុព្វណ្ហៈ *ន.* (បា.ក្ល.) សម័យជាខាងដើមនៃថ្ងៃ (ក្រោយបន្ទាប់បច្ចូសសម័យ) គឺវេលាព្រះអាទិត្យរះ (ពេលថ្ងៃរះ)។

សាយណ្ហៈ *ន.* (បា.ក្ល.) វេលារសៀល, ពេលល្ងាច :

❖ វេលាសាយណ្ហៈ។

📖 **បុព្វណ្ហ** **ពាក្យផ្ទុយ** **សាយណ្ហ**

បុព្វណ្ហ *ន.* (បា.) សម័យជាខាងដើមនៃថ្ងៃ (ក្រោយបន្ទាប់បច្ចូសសម័យ) គឺ វេលាព្រះអាទិត្យរះ (ពេលថ្ងៃរះ)។

សាយណ្ហ *ន.* (បា.) វេលារសៀល, ពេលល្ងាច :

❖ វេលាសាយណ្ហ។

📖 **បុព្វណ្ហកាល ពាក្យផ្ទុយ សាយណ្ហកាល**

បុព្វណ្ហកាល *ន.* (បា.) សម័យជាខាងដើមនៃថ្ងៃ (ក្រោយបន្ទាប់បច្ចូសសម័យ) គឺវេលាព្រះអាទិត្យរះ (ពេលថ្ងៃរះ)។

សាយណ្ហកាល *ន.* (បា.) វេលារសៀល, ពេលល្ងាច :

❖ វេលាសាយណ្ហកាល។

📖 **បុព្វណ្ហសម័យ ពាក្យផ្ទុយ សាយណ្ហសម័យ**

បុព្វណ្ហសម័យ *ន.* (បា.ភ្ល.) សម័យជាខាងដើមនៃថ្ងៃ (ក្រោយបន្ទាប់បច្ចូសសម័យ) គឺវេលាព្រះអាទិត្យរះ (ពេលថ្ងៃរះ)។

សាយណ្ហសម័យ *ន.* (បា.ភ្ល.) វេលារសៀល, ពេលល្ងាច :

❖ វេលាសាយណ្ហសម័យ។

📖 **បំព្រៃប្រទេស ពាក្យផ្ទុយ បំភ្លឺប្រទេស**

បំព្រៃប្រទេស *កិ.* ធ្វើប្រទេសរបស់ខ្លួនឱ្យប្រហែលដូចជាព្រៃ។

បំភ្លឺប្រទេស *កិ.* ធ្វើប្រទេសរបស់ខ្លួនឱ្យភ្លឺល្វូតលាស់ចម្រើន, ធ្វើប្រទេសរបស់ខ្លួនឱ្យរុងរឿង, ធ្វើប្រទេសរបស់ខ្លួនឱ្យថ្កើងថ្កាន។

📖 **បំព្រៃលោក ពាក្យផ្ទុយ បំភ្លឺលោក**

បំព្រៃលោក *កិ.* ញ៉ាំងលោកឱ្យប្រហែលដូចជាព្រៃ :

❖ ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ប្រទានព្រះឱវាទថា ន សិយា លោកវឌ្ឍនោ "កុំធ្វើខ្លួនឱ្យជាមនុស្សបំព្រៃលោក", មានអត្ថន័យថា កុំប្រព្រឹត្តអាក្រក់ហួសហេតុឱ្យមានខ្លួនប្រហែលដូចជាព្រៃទ្រុបទ្រុលឬប្រហែល ដូចជាចម្រូងចម្រឹង, ប្រហែលដូចជាដង្គត់ក្នុងលោកឱ្យគេទើសមុខទើសក្រោយ ឱ្យគេពិបាកចិត្តគំនិតអាប់អួចំបែងរាល់គ្នា។

បំភ្លឺលោក *កិ.* ញ៉ាំងលោកឱ្យភ្លឺ, ញ៉ាំងលោកឱ្យរុងរឿង, ញ៉ាំងលោកឱ្យប្រកបដោយសុចរិតយុត្តិធម៌, ញ៉ាំងលោកឱ្យបានសុខស្ងប់ :

❖ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយជាមនុស្សបំភ្លឺលោក; ព្រះពុទ្ធនិងព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ជាអ្នកបំភ្លឺលោកខាងការពន្យល់ឱ្យសត្វលោករាវរកធម៌ដើម្បីរំលត់ទុក្ខឃើញ។

📖 **ប្រមាថ ពាក្យផ្ទុយ អប្រមាថ**

ប្រមាថ *ន.* (សំ.) ការបៀតបៀនគេ, ការញាំញីគេ, ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញឱ្យ

គេលំបាក; ការមើលងាយគេ។

អប្រមាថ *ន.* (សំ.) ការមិនបៀតបៀន; ការមិនធ្វើទុក្ខបុកម្នេញអ្នកដទៃ។

📖 **ប្រមាទ ពាក្យផ្ទុយ អប្បមាទ**

ប្រមាទ *ន.* (សំ.) ការភ្លេចស្មារតី, ការធ្វេសស្មារតី, សេចក្ដីប្រហែស, ការធ្វេសប្រហែស។

អប្រមាទ *ន.* (សំ.) ការមិនភ្លេចស្មារតី, ការមិនធ្វេសស្មារតី, សេចក្ដីមិនប្រហែស, ការមិនធ្វេសប្រហែស។

📖 **ប្រយោគវិបត្តិ ពាក្យផ្ទុយ ប្រយោគសម្បត្តិ**

ប្រយោគវិបត្តិ *ន.* (សំ.) ការមិនបរិបូរដោយកាយប្រយោគនិងវចីប្រយោគ គឺសភាពនៃបុគ្គលដែលអ្នកធំស្អប់, សភាពនៃបុគ្គលដែលអ្នកធំមិនស្គាល់ក៏ឃ្លាងចាកការឧបត្ថម្ភនៃអ្នកធំ :

❖ ប្រយោគវិបត្តិជាភាពរាំងបាំងមុខកុសលមិនឱ្យចេញមុខផ្ដល់ផលដល់បុគ្គលអ្នកបំពេញការកសាងបានឡើយ។

ប្រយោគសម្បត្តិ *ន.* (សំ.) ការបរិបូណ៌ដោយកាយប្រយោគនិងវចីប្រយោគ គឺសភាពនៃបុគ្គលដែលមានអ្នកធំស្រលាញ់រាប់អានកាន់ទ្រង់ក៏អាចញុំាងសេចក្ដីចម្រើនឱ្យលូតលាស់កើតកើនបាន :

❖ ប្រយោគសម្បត្តិអាចរារាំងបាំងមុខបាបតិចតួចស្ដួចស្ដើងឱ្យងាស់គាំងចេញមុខឱ្យផលពុំកើត។

🕮 **ប្រាក់ដុំ** **ពាក្យផ្ទុយ** **ប្រាក់រាយ**

ប្រាក់ដុំ *ន.* ប្រាក់ដុំដែលមិនរំលែកចែកដោយឡែក។

ប្រាក់រាយ *ន.* ប្រាក់រាយរងដែលរំលែកចេញដោយឡែក។

🕮 **ប្រែរៀងសេចក្ដី** **ពាក្យផ្ទុយ** **ប្រែលោតប្រយោគ**

ប្រែរៀងសេចក្ដី *កិ.* ប្រែពីភាសាមួយមកជាភាសាមួយ ដូចជាប្រែពីបាលីមកជាខ្មែរជាដើម, ក្នុងប្រយោគនីមួយៗមួយសង្កាត់ៗបណ្ដោយពីខាងដើមរៀងទៅតាមដំណើរសេចក្ដីមកជាខ្មែរ។

ប្រែលោតប្រយោគ *កិ.* ប្រែពីបាលីឬពីសំស្រ្កឹតក្នុងប្រយោគមួយៗមកជាខ្មែរដោយលោតផ្លោះតាមដំណើរសេចក្ដីខ្មែរ។

🕮 **ផាសុក** **ពាក្យផ្ទុយ** **អផាសុក**

ផាសុក *ន.* (បា.) សេចក្ដីសុខ, សេចក្ដីសម្រាន្ត, សេចក្ដីសប្បាយ :

❖ នៅតាមផាសុក។

អផាសុក *ន.* (បា.) សេចក្ដីមិនសប្បាយ; សេចក្ដីអផ្សុក; សេចក្ដីព្រួយចិត្ត; ដំណើរមិនស្រួលចិត្ត; ដំណើរមិនសូវបានសុខ, ការប្រដាក់ប្រទុក្ខ (ដោយ

ហេតុមានជំងឺតម្កាត់ជាដើម)។

📖 **ផ្កាប់** **ពាក្យផ្ទុយ** **ផ្ងារ**

ផ្កាប់ ***កិ.*** ដាក់ត្រលប់យកមុខឬបាតចុះក្រោម, ដាក់ត្រលប់យកពោះចុះក្រោម :

❖ ផ្កាប់មុខ។

ផ្ងារ ***កិ.*** ឬ ***កិ.វិ.*** ប្រែយកពោះមកខាងលើយកខ្នងទៅខាងក្រោមឬយកមុខមកខាងលើយកក្រោយទៅខាងក្រោម :

❖ ផ្ងារប្រអប់។

📖 **ផ្ទុយ** **ពាក្យផ្ទុយ** **ស្រប**

ផ្ទុយ ***កិ.វិ.*** ឬ ***គុ.*** ដែលច្រាសត្រលប់, ដែលមិនស្របគ្នា, ដែលជាទំនាស់នឹងគ្នា :

❖ ពាក្យផ្ទុយ។

ស្រប ***កិ.វិ.*** ឬ ***គុ.*** ដែលបណ្ដោយតាមគ្នា; ដែលមានសូរសម្ផស្សចុងចួនត្រូវគ្នា :

❖ ពាក្យស្របគ្នា។

📖 **ផ្លាខ** **ពាក្យផ្ទុយ** **សាំខ, ស៊ាំ**

ផ្លាខ ***គុ.*** ដែលនៅផ្អើលភ្ញាក់មិនទាន់សាំង, ដែលមិនទាន់ស៊ាំ :

❖ គោផ្លាង។

សាំង *គុ.* ដែលមិនផ្លាង, ដែលមិនផ្អើល, ដែលងាយឱ្យចាប់ឱ្យកាន់ (ចំពោះតែសត្វ) :

❖ មាន់សាំង។

ស៊ាំ *គុ.* ថ្នឹក :

❖ ចិត្តស៊ាំ។

📖 **ពទ្ធសីមា ពាក្យផ្ទុយ អពទ្ធសីមា**

ពទ្ធសីមា *ន.* (**បា.**) ឈ្មោះសីមាមួយប្រភេទដែលសង្ឃសូត្រចងតាមលក្ខណៈច្បាប់វិន័យព្រះពុទ្ធសាសនាកំណត់ជាព្រំដែនសម្រាប់ធ្វើសង្ឃកិច្ចផ្សេងៗ :

❖ ពទ្ធសីមាវត្ត (ព.វិ.ពុ.)។

អពទ្ធសីមា *ន.* (**បា.**) សីមាដែលសង្ឃមិនបាច់សូត្រចង។ មាន៣យ៉ាង :

១- **គាមសីមា** : ព្រំដែនស្រុក។

២- **ឧទកុក្ខេបសីមា** : ព្រំដែនដែលសាចទឹកក្នុងទឹកនឹងថ្កល់មិនហូរ។

៣- **អព្ភន្តរសីមា** : ព្រំដែនក្នុងព្រៃស្ងាត់ដែលវាស់ប្រវែង៧អព្ភន្តរគឺ៤៩ព្យាមឬ១៩៦ហត្ថជុំវិញវៀងខ្លួន (ព.វិ.ពុ.)។

📖 **ពហុព្យាទ្ត ពាក្យផ្ទុយ ឯកព្យាទ្ត**

ពហុព្យាង្គ *គុ.* ឬ *ន.* (បា.) សព្ទដែលមានព្យាង្គច្រើន គឺសព្ទឬសម្ដីដែលមានសូរច្រើនម៉ាត់តាំងពីបីម៉ាត់ឡើងទៅ :

❖ កន្ទាទូក

❖ កន្ទក់កន្ទេញ។

ឯកព្យាង្គ *ន.* (បា.) ពាក្យមួយព្យាង្គដូចជា កត់, កប, កាត់, គង, ទំ, នំ ជាដើម ។

📖 **ពហុវចនៈ** **ពាក្យផ្ទុយ** **ឯកវចនៈ**

ពហុវចនៈ *ន.* (បា.ភ្ល.) ពាក្យសម្រាប់ប្រើក្នុងវេយ្យាករណ៍ប្រាប់ចំនួនច្រើន។

ឯកវចនៈ (បា.ភ្ល.) ពាក្យប្រាប់ចំនួនតែមួយឬតែម្នាក់, ដូចជា គោមួយ, សៀវភៅមួយ, ក្មេងម្នាក់ ជាដើម (ព.វ.)។

📖 **ពាហិរត្ថ** **ពាក្យផ្ទុយ** **អព្ភន្តរត្ថ**

ពាហិរត្ថ *ន.* (បា.) រូបសេចក្ដីដែលនៅក្នុងពាហិរសញ្ញា (លេខក្រៅ)។

អព្ភន្តរត្ថ *ន.* (បា.) រូបសេចក្ដីដែលនៅក្នុងអព្ភន្តរសញ្ញា (លេខក្នុង), ដូចជាកាលព្រះសក្យមុនីសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់ជិតចូលបរិនិព្វានទ្រង់ត្រាស់ផ្ដាំថា :

❖ អ្នកទាំងឡាយចូរកុំប្រមាទ!។

📖 **ពិរោធ** **ពាក្យផ្ទុយ** **អពិរោធ**

ពិរោធ *ន.* (បា.សំ.ភ្ល.) កំហឹង; កំហុស; សេចក្ដីស្អប់; ជម្លោះ; សត្រូវ។

អពិរោធ *ន.* (បា.សំ.ភ្ជ.) សេចក្តីមិនពិរោធ; ដំណើរឥតកំហុស, ដំណើរឥតសេចក្តីស្អប់; អ្នកដែលឥតពិរោធ, អ្នកដែលឥតកំហុស។

📖 **ពិស្តារ** **ពាក្យផ្ទុយ** **សង្ខេប**

ពិស្តារ *ន.* (សំ.ភ្ជ.) សេចក្តីទូលាយ, សេចក្តីវែង; ដំណើរយឺតយូរ :

❖ និយាយដោយពិស្តារ។

សង្ខេប *ន.* (បា.) សេចក្តីបំប្រួញ, សេចក្តីយ៉ :

❖ និយាយដោយសង្ខេប។

📖 **ពុទ្ធប្បញ្ញត្តិ** **ពាក្យផ្ទុយ** **ពុទ្ធានុញ្ញាត**

ពុទ្ធប្បញ្ញត្តិ *ន.* (បា.) បម្រាមព្រះពុទ្ធ គឺវិន័យដែលព្រះពុទ្ធទ្រង់ត្រាស់ហាមមិនឱ្យពួកបព្វជិតប្រព្រឹត្តកន្លងព្រោះទ្រង់យល់ថាជាទោសដែលអ្នកបួសត្រូវវៀរ។

ពុទ្ធានុញ្ញាត *កុ.* ឬ *ន.* (បា.) វិន័យដែលព្រះពុទ្ធទ្រង់អនុញ្ញាត គឺដែលទ្រង់យល់ព្រមឱ្យធ្វើ, ដែលទ្រង់យល់ព្រមឱ្យប្រព្រឹត្ត, ដែលទ្រង់យល់ព្រមឱ្យប្រតិបត្តិព្រោះទ្រង់យល់ឃើញថាមានប្រយោជន៍ :

❖ វិន័យនេះជាពុទ្ធានុញ្ញាត, នុ៎ះជាពុទ្ធប្បញ្ញត្តិ (ព.វិ.ពុ.)។

📖 **ពុទ្ធិ** **ពាក្យផ្ទុយ** **អពុទ្ធិ**

ពុទ្ធិ *ន.* (បា.សំ.) ប្រាជ្ញា, ការយល់ :

❖ មនុស្សមានពុទ្ធិ។

អពុទ្ធិ *ន.* (បា.សំ.) សេចក្ដីល្ងង់; ដំណើរមមិងមមាំង, ការមិនដឹងង៉េះង៉ោះ; ការមិនយល់អ្វីសោះ :

❖ មនុស្សអពុទ្ធិ។

📖 **ពុំស្ងួចមានព្រះអង្គ ពាក្យផ្ទុយ មានព្រះអង្គ**

ពុំស្ងួចមានព្រះអង្គ *កុ.* (រ.ស. ឬ ស.ស.) ស្គម។

មានព្រះអង្គ *កុ.* (រ.ស. ឬ ស.ស.) ធាត់។

📖 **ពោះដំឡើង ពាក្យផ្ទុយ ពោះសម្រក**

ពោះដំឡើង *ន.* ផ្ទៃទឹកដែលឡើង, ផ្ទៃទឹកដែលកំពុងឡើង :

❖ ពោះដំឡើងទន្លេ

❖ ពោះដំឡើងស្ទឹង។

ពោះសម្រក *ន.* ផ្ទៃទឹកដែលស្រក, ផ្ទៃទឹកដែលកំពុងស្រក :

❖ ពោះសម្រកទន្លេ

❖ ពោះសម្រកស្ទឹង។

📖 **ព្យញ្ជនៈ ពាក្យផ្ទុយ ស្វរៈ**

ព្យញ្ជនៈ *ន.* (**បា.ភ្ន.**) ម្ហូបក្រៅពីសម្លទឹក :

❖ ម្ហូបខាប់

❖ ម្ហូបគោក

❖ ម្ហូបក្រៀម។

សូបៈ *ន.* (**បា.ភ្ន.**) សម្លទឹក, ម្ហូបមានទឹក។

📖 **ព្យត្ត** **ពាក្យផ្ទុយ** **អព្យត្ត**

ព្យត្ត *គុ.* (**បា.**) ដែលឈ្លាស, ដែលប៉ិន, ដែលវាងវៃ :

❖ មនុស្សព្យត្ត។

អព្យត្ត *គុ.* (**បា.**) ដែលមិនឈ្លាស, ដែលមិនប៉ិន, ដែលមិនវាងវៃ :

❖ មនុស្សអព្យត្ត។

📖 **ព្យាបាទ** **ពាក្យផ្ទុយ** **អព្យាបាទ**

ព្យាបាទ *ន.* (**បា.**) ដំណើរចងចិត្តនឹងធ្វើអ្នកដទៃឱ្យវិនាស, សេចក្ដីគុំកួន។

អព្យាបាទ *ន.* (**បា.**) ការមិនព្យាបាទ គឺការមិនចងគំនុំ, ការមិនគុំកួន។

📖 **ព្រហ្មចរិយ** **ពាក្យផ្ទុយ** **អព្រហ្មចរិយ**

ព្រហ្មចរិយ *ន* (**បា**) បែបបទរបស់ព្រហ្មចរិយ, សណ្ដាប់ធ្នាប់របស់ព្រហ្មចរិយ; ការប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ។ (ហៅ ព្រហ្មចរិយធម៌ ក៏បាន)។

អព្រហ្មចរិយ *ន.* (បា.) ការមិនប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយ (ហៅ អព្រហ្មចរិយធម៌ ក៏បាន)។

📖 **ព្រហ្មចារិនី ពាក្យផ្ទុយ អព្រហ្មចារិនី**

ព្រហ្មចារិនី *ន.* (បា.) ស្ត្រីអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ។

អព្រហ្មចារិនី *ន.* (បា.) ស្ត្រីអ្នកដែលមិនមែនជាព្រហ្មចារិនី។

📖 **ព្រហ្មចារី ពាក្យផ្ទុយ អព្រហ្មចារី**

ព្រហ្មចារី *ន.* (បា.) អ្នកប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារ្យ។ ពាក្យនេះតាមលទ្ធិព្រាហ្មណ៍ សំដៅយកអ្នកដែលកំពុងហាត់រៀនវេទ ឬអ្នកដែលកំពុងសិក្សាលទ្ធិសាសនា សំដៅយកអ្នកដែលកំពុងហាត់រៀនវេទ ឬសំដៅចំពោះតែអ្នកដែលរៀរ មេថុនធម្មដោយដាច់ខាតយ៉ាងដូចបព្វជិតមានភិក្ខុសាមណេរជាដើម។ តាមលទ្ធិបុរាណសំដៅយកកុមារឬកុមារីដែលនៅលីវសុទ្ធសាធ; ខាងលទ្ធិខ្មែរ ដែលប្រើតាមទម្លាប់ច្រើនតែសំដៅយកកុមារីជំទង់ហៅថា ស្ត្រីព្រហ្មចារី; តែបើតាមបែបត្រឹមត្រូវ :

✍ ព្រហ្មចារិនី សម្រាប់ហៅស្ត្រី។

✍ ព្រហ្មចារី សម្រាប់ហៅបុរស។

អព្រហ្មចារី *ន.* (បា.) អ្នកដែលមិនមែនជាព្រហ្មចារី។

📖 **ព្រហ្មចារ្យ ពាក្យផ្ទុយ អព្រហ្មចារ្យ**

ព្រហ្មចារ្យ *ន.* (**សំ.ភ្ន.**) បែបបទរបស់ព្រហ្មចារីឬព្រហ្មចារិនី, សណ្ដាប់ធ្នាប់របស់ព្រហ្មចារីឬព្រហ្មចារិនី; ការប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ។ តាមន័យខាងពុទ្ធសាសនាថា ការឱ្យទាន, ការខ្វល់ខ្វាយ, ការខ្នះខ្នែងចំពោះអំពើជាកុសល, ការរក្សាសីល៥, ការចម្រើនព្រហ្មវិហារ៤ ការសម្ដែងធម៌ឬណែនាំពន្យល់ឱ្យអ្នកដទៃកាន់អំពើសុចរិត, ការវៀរចាកមេថុនធម្ម, សេចក្ដីសន្ដោសចំពោះភរិយារបស់ខ្លួន, សេចក្ដីព្យាយាមដ៏ខ្ជាប់ខ្ជួនក្នុងការកុសល, ការរក្សាឧបោសថសីលតាមកាលកំណត់, អរិយមគ្គ, ព្រះពុទ្ធសាសនាទាំងមូល, អធ្យាស្រ័យ (ទាំង១២យ៉ាងនេះ) ហៅថា ព្រហ្មចារ្យ (ហៅថា ព្រហ្មចរិយធម៌ ក៏បាន)។

អព្រហ្មចារ្យ *ន.* (**ឆ.**) ការមិនប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារ្យ (ហៅ **អព្រហ្មចរិយធម៌** ក៏បាន)។

📖 **ព្រឹក** **ពាក្យផ្ទុយ** **ល្ងាច**

ព្រឹក *ន.* វេលាចាប់តាំងពីព្រះអាទិត្យបំព្រាងដល់ថ្ងៃពេញពន្លឺធំ; ដរាបដល់ថ្ងៃត្រង់ក៏នៅហៅ ព្រឹក បានដែរ។

ល្ងាច *ន.* វេលាដែលព្រះអាទិត្យទោរទាបចុះ :

- ធ្វើការតាំងពីព្រឹកដល់ល្ងាច។

📖 **ព្រៃខាង** **ពាក្យផ្ទុយ** **ស្រុកខាង**

ព្រៃខារ *ន.* ជនជាតិវេស្សៈឬវៃស្យៈ (ក្នុងកម្ពុជប្រទេសមានតែក្នុងរជ្ជកាលអំពីដើម)។

រ្នួកខារ *ន.* អ្នកធ្វើការងារមានកម្រិតតាមរាជប្បញ្ញត្តិ គឺជនដែលត្រូវទោសរបឹបជាដើមហើយធ្លាក់ខ្លួនទៅជាមនុស្សថ្នាក់ទី៤ (ស្ទូទ្រៈ) ជាប់ជាពូជវង្សតរៀងទៅឬជនដែលកើតក្នុងពូជវង្សនោះ :

- ❖ ពួកអ្នកងារ
- ❖ ពូជអ្នកងារ។

☞ ក្នុងកម្ពុជរដ្ឋលើកលែងមិនឱ្យមានអ្នកងារពីក្នុងឆ្នាំរោង ចត្វាស័ក ព.ស.២៤៣៦ គ.ស.១៨៩២; តាំងពីនោះមកពាក្យថា រ្នួកខារ ថា ព្រៃខារ ក៏បាត់បន្តិចម្តងៗដរាបមកដល់សម័យបច្ចុប្បន្ននេះ។

📖 **ភព្វ** **ពាក្យផ្ទុយ** **អភព្វ**

ភព្វ *គុ.* (បា.) ភព្យ, ដែលគួរ, ដែលគួរដល់កិច្ចការ; ដែលមានសំណាងល្អ, ដែលមានសេចក្ដីសុខ។

អភព្វ *គុ.* (បា.) អភព្យ, ដែលមិនគួរ, ដែលពុំគួរដល់កិច្ចការ, ដែលពុំអាច; ដែលឥតសំណាងល្អ, ដែលមានសំណាងតិច; ដែលឃ្លាងចាកប្រយោជន៍, ដែលឃ្លាងចាកមគ្គផល។

📖 **គព្វបុគ្គល ពាក្យផ្ទុយ អគព្វបុគ្គល**

គព្វបុគ្គល *ន.* (បា.) បុគ្គលដែលមានសំណាងល្អ; បុគ្គលដែលគួរបួសជាបព្វជិតក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនាបាន។

អគព្វបុគ្គល *ន.* (បា.) បុគ្គលអភព្វ។ បុគ្គលដែលមិនគួរបួសក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនាបាន (ព.វិ.ពុ.)។

📖 **គព្វរូប ពាក្យផ្ទុយ អគព្វរូប**

គព្វរូប *គុ.* (បា.) ដែលមានសភាពដ៏សមគួរ។

អគព្វរូប *ន.* (បា.) សភាពពុំសមគួរ; ដែលមានសភាពពុំសមគួរ; ការឃ្លាងចាកប្រយោជន៍, ការឃ្លាងចាកលាភ; សេចក្ដីទុក្ខ។

📖 **ភាព ពាក្យផ្ទុយ អភាព**

ភាព *ន.* (បា.សំ.ភ្ល.) ភាវៈ; បែប, បែបបទ; លំនាំ, លំនាំសមសា, ឫកពា; ទម្រង់, សណ្ឋាន, ទ្រង់ទ្រាយ; ភេទ :

- ភាពល្អ
- ភាពអាក្រក់
- ភាពត្រឹមត្រូវ។

អភាព *ន.* (បា.សំ.ភ្ល.) ការឥតភាព; ការមិនមាន; សេចក្ដីស្លាប់។

📖 **ភូត** **ពាក្យផ្ទុយ** **សម្ភវេសី**

ភូត *ន.* (បា.សំ.) អ្វីដែលកើតមានហើយ; ទេវតា; សត្វលោក; ខ្មោចបិសាច; បញ្ចក្ខន្ធ; ធាតុទាំងបួន; សេចក្ដីពិត។

សម្ភវេសី *ន.* (បា.) អ្នករកដំណើរកើត គឺសត្វដែលនៅក្នុងគភ៌ឬនៅក្នុងស្រោមស៊ុតបម្រុងនឹងសម្រាលឬញាស់តាមកាលកំណត់ (ចំពោះ ជលម្ពុជៈ និង អណ្ឌជៈ); សត្វដែលផ្ដើមចាប់កំណើតក្នុងខណៈចិត្តទី១ឬដែលផ្ដើមចាប់កំណើតឡើងដោយឥរិយាបថណានៅមិនទាន់ផ្លាស់ឥរិយាបថនោះ (ចំពោះ សំសេទជៈ និង ឧបបាតកៈ); សត្វដែលកំពុងស្វែងរកទីកើតត ៗទៅទៀត (និយាយដោយរួបរួម); បើស្ត្រីជា *សម្ភវេសិនី* (តែមិនសូវប្រើ)។

📖 **ភេជ្ជរូប** **ពាក្យផ្ទុយ** **អភេជ្ជរូប**

ភេជ្ជរូប *គុ.* ឬ *ន.* (បា.) ដែលមានសភាពឆាប់ផ្ទុះធ្លាយ, ឆាប់បែក, ដែលមិនជាប់បានយូរ, ឆាប់ខូច, មិនជាស្ថាពរ :

❖ របស់ភេជ្ជរូប។

អភេជ្ជរូប *គុ.* ឬ *ន.* (បា.) ដែលមានសភាពរឹងប៉ឹង, មាំ, ជាប់បានយូរ, មិនងាយផ្ទុះធ្លាយ, ជាស្ថាពរ :

❖ របស់អភេជ្ជរូប។

📖 **គ្នុក** **ពាក្យផ្ទុយ** **ស្ពន**

គ្នុក *ន.* អវយវៈជាឆ្អឹងដុះចេញពីក្នុងមាត់ដំរីឈ្មោលមានសណ្ឋានមូលធំចុងស្រួចកាលណាលូតវែងមានទ្រង់ទ្រាយងទន្ទាំ, តាមធម្មតាតែងតែដុះចេញមកមួយគូ, ប៉ុន្តែច្នួនណាដុះទោលតែមួយក៏មានខ្លះហៅថា គ្នុកឧក។ ដំរីឈ្មោលដែលដុះភ្លុកពីកំណើតគេមិនហៅ ឈ្មោល ទេគេហៅ គ្នុក :

❖ ហ្មដំរីខ្លះទាក់បានភ្លុក ខ្លះទាក់បានស្ពន (បើញីគេហៅ មេ គេមិនហៅ ញី ទេ)។

ស្ពន *ន.* ដំរីឈ្មោលឥតភ្លុកមានតែចែ, បើដំរីឈ្មោលឥតភ្លុកឥតចែហៅ គោត។

📖 **មង្គល** **ពាក្យផ្ទុយ** **អបមង្គល, អពមង្គល**

មង្គល *ន.* (បា.សំ.) សេចក្ដីចម្រើន; សេចក្ដីសុខ; ហេតុដែលនាំឱ្យកើតសេចក្ដីសុខចម្រើន; ស្រីសួស្ដី។

អបមង្គល *គុ.* (បា.សំ.) ដែលប្រាសចាកមង្គល, ដែលឃ្លាងចាកមង្គល គឺដែលឥតមង្គល, ដែលឥតសេចក្ដីចម្រើន; ដែលមិនសមដល់ភ្នែកអ្នកផង; ដែលត្រូវចង្រៃរួមរឹត។

អពមង្គល *ន.* (បា.សំ.ភ្ល.) សេចក្ដីមិនចម្រើន; ហេតុដែលនាំឱ្យវិនាស, ហេតុដែលនាំឱ្យអាប់ឱន។

📖 **មហាថេរ ពាក្យផ្ទុយ អនុត្ថេរ**

មហាថេរ *ន.* (បា.) ថេរៈធំ, ព្រះថេរៈធំ។ បើភិក្ខុនីជាមហាថេរី "ថេរីធំ"។

អនុត្ថេរ *ន.* (បា.) ថេរៈបន្ទាប់, ថេរៈតូច។

📖 **មហិច្ឆតា ពាក្យផ្ទុយ អប្បិច្ឆតា**

មហិច្ឆតា *ន.* (បា.) សេចក្តីប្រាថ្នាធំ, ការចង់បានច្រើន, សេចក្តីលោភលន់ :

❖ មហិច្ឆតាជាធម្មជាតិនាំឱ្យមានការច្រណែនឈ្នានីសចំពោះគ្នីគ្នា។

អប្បិច្ឆតា *ន.* (បា.) បែបបទនៃអ្នកដែលមានសេចក្តីប្រាថ្នាតិច :

❖ ចិញ្ចឹមជីវិតដោយអប្បិច្ឆតា។

📖 **មហិច្ឆតាភាព ពាក្យផ្ទុយ អប្បិច្ឆតាភាព**

មហិច្ឆតាភាព *ន.* (បា.ភ្ល.) សេចក្តីប្រាថ្នាធំ, ការចង់បានច្រើន, សេចក្តីលោភលន់ :

❖ មហិច្ឆភាពជាធម្មជាតិនាំឱ្យមានការច្រណែនឈ្នានីសចំពោះគ្នីគ្នា។

អប្បិច្ឆតាភាព *ន.* (បា.ភ្ល.) បែបបទនៃអ្នកដែលមានសេចក្តីប្រាថ្នាតិច :

❖ ចិញ្ចឹមជីវិតដោយអប្បិច្ឆភាព។

📖 **មហេសក្ខ ពាក្យផ្ទុយ អប្បេសក្ខ**

មហេសក្ខ *គុ.* ឬ *ន.* (បា.) ពាក្យសម្រាប់ហៅទេវតាដែលមានអានុភាពធំ;

ក្នុងកាព្យប្រើជា មហេសក្ខា ក៏បាន។

អប្បេសក្ខ *គុ.* (បា.) ដែលមានអំណាចតិច, ដែលខ្សោយអំណាចជាងគេ, ដែលតូចជាងគេ។

📖 **មានពុត** **ពាក្យផ្ទុយ** **ស្លូតត្រង់**

មានពុត *គុ.* ដែលមានចិត្តរបិញរបុញ។

ស្លូតត្រង់ *គុ.* ស្លូតផងត្រង់ផង។

📖 **មានព្រលឹង** **ពាក្យផ្ទុយ** **មិនសូវមានព្រលឹង**

មានព្រលឹង *គុ.* មានសាច់, ធាត់។

មិនសូវមានព្រលឹង *គុ.* មិនសូវមានសាច់, ស្គម។

📖 **មិច្ឆា** **ពាក្យផ្ទុយ** **សម្មា**

មិច្ឆា *កិ.វិ.* ឬ *គុ.* (បា.) ខុស, មិនពិត, មិនមែន។

សម្មា *និ.* (បា.) ប្រពៃ, ពិត, មែន, ត្រូវ, ត្រឹមត្រូវ។

📖 **មិច្ឆាកម្មន្តៈ** **ពាក្យផ្ទុយ** **សម្មាកម្មន្តៈ**

មិច្ឆាកម្មន្តៈ *ន.* (បា.ភ្ល.) ការងារខុស។

សម្មាកម្មន្តៈ *ន.* (បា.ភ្ល.) ការងារត្រូវ។

📖 **មិច្ឆាចារ** **ពាក្យផ្ទុយ** **សម្មាចារ**

មិច្ឆាចារ *ន.* (បា.) ដំណើរប្រព្រឹត្តទាស់ខុសប្រពៃណី; មារយាទអាក្រក់។

សម្មាចារ *ន.* (បា.) ការកាន់ត្រូវ; មារយាទត្រឹមត្រូវ; មារយាទល្អ។

📖 **មិច្ឆាជីព ពាក្យផ្ទុយ សម្មាជីព**

មិច្ឆាជីព *ន.* (បា.ក្ល.) ការចិញ្ចឹមជីវិតខុស។

សម្មាជីព *ន.* (បា.ក្ល.) ការចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវ។

📖 **មិច្ឆាជីវ ពាក្យផ្ទុយ សម្មាជីវ**

មិច្ឆាជីវ *ន.* (បា.) ការចិញ្ចឹមជីវិតខុស។

សម្មាជីវ *ន.* (បា.) ការចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវ។

📖 **មិច្ឆាជីវៈ ពាក្យផ្ទុយ សម្មាជីវៈ**

មិច្ឆាជីវៈ *ន.* (បា.ក្ល.) ការចិញ្ចឹមជីវិតខុស។

សម្មាជីវៈ *ន.* (បា.ក្ល.) ការចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវ។

📖 **មិច្ឆាអាជីវ ពាក្យផ្ទុយ សម្មាអាជីវ**

មិច្ឆាអាជីវ *ន.* (បា.) ការចិញ្ចឹមជីវិតខុស។

សម្មាអាជីវ *ន.* (បា.) ការចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវ។

📖 **មិច្ឆាអាជីវោ ពាក្យផ្ទុយ សម្មាអាជីវោ**

មិច្ឆាអាជីវោ *ន.* (បា.) ការចិញ្ចឹមជីវិតខុស។

សម្មាអាជីវោ *ន.* (បា.) ការចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវ។

📖 **មិច្ឆាទស្សនៈ ពាក្យផ្ទុយ សម្មាទស្សនៈ**

មិច្ឆាទស្សនៈ *ន.* (បា.ស្ក.) ការយល់ឃើញខុស។

សម្មាទស្សនៈ *ន.* (បា.ស្ក.) ការយល់ឃើញត្រូវ។

📖 **មិច្ឆាទិដ្ឋិ ពាក្យផ្ទុយ សម្មាទិដ្ឋិ**

មិច្ឆាទិដ្ឋិ *ន.* (បា.) សេចក្តីយល់ឃើញខុស គឺដំណើរយល់ខុសអំពីសេចក្តីពិត ដូចយ៉ាងយល់ឃើញថា មាតាបិតាគ្មានគុណ, សត្វទាំងអស់ស្លាប់ហើយលែងកើតទៀតជាដើម។

សម្មាទិដ្ឋិ *ន.* (បា.) សេចក្តីយល់ឃើញត្រូវ។

📖 **មិច្ឆាបដិបត្តិ ពាក្យផ្ទុយ សម្មាបដិបត្តិ**

មិច្ឆាបដិបត្តិ *ន.* (បា.) ការប្រតិបត្តិខុស។

សម្មាបដិបត្តិ *ន.* (បា.) ការប្រតិបត្តិត្រូវ។

📖 **មិច្ឆាវាចា ពាក្យផ្ទុយ សម្មាវាចា**

មិច្ឆាវាចា *ន.* (បា.ស្ក.) សម្តីខុស គឺការប្រើវាចាខុសគន្លងមានពោលពាក្យកុហក, ពាក្យញុះញង់ជាដើម។

សម្មាវាចា *ន.* (បា.) សម្តីត្រូវ។

📖 **មិច្ឆាវ្យាយាម ពាក្យផ្ទុយ សម្មាវ្យាយាម**

មិច្ឆាព្យាយាម *ន.* (បា. និង សំ.ក្ល.) ព្យាយាមខុស គឺព្យាយាមធ្វើអំពើអាក្រក់។

សម្មាព្យាយាម *ន.* (បា. និង សំ.ក្ល.) ព្យាយាមត្រូវគឺព្យាយាមធ្វើអំពើល្អ។

📖 **មិច្ឆាមគ្គ ពាក្យផ្ទុយ សម្មាមគ្គ**

មិច្ឆាមគ្គ *ន.* (បា.) ផ្លូវខុស គឺផ្លូវដែលមិនពិត, គន្លងដែលមិនពិត។

សម្មាមគ្គ *ន.* (បា.) ផ្លូវត្រូវ, គន្លងត្រូវ, លំអានត្រូវ។

📖 **មិច្ឆាវាចា ពាក្យផ្ទុយ សម្មាវាចា**

មិច្ឆាវាចា *ន.* (បា.) សម្ដីខុស គឺការប្រើវាចាខុសគន្លងមានពោលពាក្យកុហក, ពាក្យញុះញង់ជាដើម។

សម្មាវាចា *ន.* (បា.) សម្ដីត្រូវ គឺការប្រើវាចាត្រូវគន្លងមានពោលពាក្យមិនកុហក, ពាក្យមិនញុះញង់ជាដើម។

📖 **មិច្ឆាសង្កប្បៈ ពាក្យផ្ទុយ សម្មាសង្កប្បៈ**

មិច្ឆាសង្កប្បៈ *ន.* (បា.ក្ល.) សេចក្ដីត្រិះរិះខុស, តម្រិះខុស។

សម្មាសង្កប្បៈ *ន.* (បា.ក្ល.) សេចក្ដីត្រិះរិះត្រូវ, តម្រិះត្រូវ។

📖 **មិច្ឆាសតិ ពាក្យផ្ទុយ សម្មាសតិ**

មិច្ឆាសតិ *ន.* (បា.) សតិខុស, ការរលឹកខុស។

សម្មាសតិ *ន.* (បា.) សតិត្រូវ, ការរលឹកត្រូវ។

📖 **មិច្ឆាសមាធិ** **ពាក្យផ្ទុយ** **សម្មាសមាធិ**

មិច្ឆាសមាធិ *ន.* (បា.) សមាធិខុស។

សម្មាសមាធិ *ន.* (បា.) សមាធិត្រូវ។

📖 **មិត្ត** **ពាក្យផ្ទុយ** **អមិត្ត**

មិត្ត *ន.* (បា.) អ្នកដែលរាប់អានគ្នាជិតដិត, មនុស្សដែលស្រលាញ់រាប់រកគ្នាយ៉ាងជិតស្និទ្ធ, សម្លាញ់។

អមិត្ត *ន.* (បា.) អ្នកដែលមិនមែនជាមិត្ត (សត្រូវ)។

📖 **មិត្តភាព** **ពាក្យផ្ទុយ** **អមិត្តភាព**

មិត្តភាព *ន.* (បា.ភ្ល.) ភាពនៃមិត្ត គឺបែបបទសណ្ដាប់ធ្នាប់របស់មិត្ត :

❖ រាប់អានគ្នាដោយមិត្តភាព។

អមិត្តភាព *ន.* (បា.ភ្ល.) ភាពនៃបុគ្គលមិនមែនជាមិត្ត, ភាពនៃជនជាសត្រូវ, ការដែលជាខ្មាំងសត្រូវនឹងគ្នា, ទោសសត្រូវ។

📖 **មិត្រ** **ពាក្យផ្ទុយ** **អមិត្រ**

មិត្រ *ន.* (សំ.) អ្នកដែលរាប់អានគ្នាជិតដិត, មនុស្សដែលស្រលាញ់រាប់រកគ្នាយ៉ាងជិតស្និទ្ធ, សម្លាញ់។

អមិត្រ *ន.* (សំ.) អ្នកដែលមិនមែនជាមិត្រ (សត្រូវ)។

📖 **មោឃ** **ពាក្យផ្ទុយ** **អមោឃ**

មោឃ *គុ.* (បា.សំ.) ដែលសោះសូន្យ, ដែលឥតប្រយោជន៍, ដែលអសារឥតការ, ដែលអសារឥតអំពើ; ទទេ, ឃៃត, ចោលម្សៀត។

អមោឃ *គុ.* (បា.សំ.) ដែលមិនមែនទទេ, ដែលមិនសោះសូន្យ, ដែលមិនឥតប្រយោជន៍, ដែលមិនឥតអំពើ គឺកើតការ, បានការ, មានប្រយោជន៍។

📖 **មោហៈ** **ពាក្យផ្ទុយ** **អមោហៈ**

មោហៈ *ន.* (បា.សំ.ភ្ល.) អវិជ្ជា, សេចក្ដីវង្វេង, សេចក្ដីល្ងង់, សេចក្ដីភន្តស្មារតីមិនយល់ការណ៍ពិត, សេចក្ដីមិនស្គាល់ខុសត្រូវ។

អមោហៈ *ន.* (បា.សំ.ភ្ល.) ការមិនវង្វេងស្មារតី, ការមិនភន្តច្រលំ, សេចក្ដីដឹង; ការស្គាល់ខុសត្រូវ; ប្រើជា, ប្រាជ្ញា។

📖 **មោហោ** **ពាក្យផ្ទុយ** **អមោហោ**

មោហោ *ន.* (បា.សំ.) អវិជ្ជា, សេចក្ដីវង្វេង, សេចក្ដីល្ងង់, សេចក្ដីភន្តស្មារតីមិនយល់ការណ៍ពិត, ការមិនស្គាល់ខុសត្រូវ។

អមោហោ *ន.* (បា.សំ.) ការមិនវង្វេងស្មារតី, ការមិនភន្តច្រលំ, សេចក្ដីដឹង; ការស្គាល់ខុសត្រូវ។

📖 **ម្ដាយមាន់** **ពាក្យផ្ទុយ** **ម្ដាយអណ្ដើក**

ម្ដាយមាន់ *ន.* ម្ដាយដូចជាមេមាន់។

ម្ដាយអណ្ដើក *ន.* ម្ដាយណាដែលគ្រាន់តែបង្កើតកូនមកហើយក៏បោះបង់ចោលមិនបីបាច់រក្សា, អ្នកប្រាជ្ញលោកពោលដោយឧបមាថា ម្ដាយនោះឯងដូចជាមេអណ្ដើកដែលគ្រាន់តែបញ្ចេញស៊ុតហើយ ក៏កកាយដីលុបកប់ស៊ុតហើយបោះបង់ចោលឥតនឹកនាដូច្នោះដែរ; លទ្ធិពុទ្ធពោលថា ទោះបីយ៉ាងនេះក៏ដោយមាតានោះក៏ឈ្មោះថាជា ម្ដាយនៃកូននោះហើយ, កាលបើកូននោះបានស្គាល់ថាជាម្ដាយបង្កើតរបស់ខ្លួនក៏ត្រូវតែកូននោះជា កតវេទី ឬកតវេទិនី ចំពោះម្ដាយនោះដែរ។

📖 **យស** **ពាក្យផ្ទុយ** **អយស**

យស *ន.* (**បា.សំ.**) អានុភាព; ឥស្សរភាព; បរិវារ; ទ្រព្យធន; កេរ្តិ៍ឈ្មោះល្អ; សេចក្ដីថ្កើងថ្កាន។

អយស *ន.* (**បា.សំ.**) គ្មានអានុភាព; គ្មានឥស្សរភាព; គ្មានបរិវារ; គ្មានទ្រព្យធន; គ្មានកេរ្តិ៍ឈ្មោះល្អ; គ្មានសេចក្ដីថ្កើងថ្កាន។

📖 **យុត្តិធម៌** **ពាក្យផ្ទុយ** **អយុត្តិធម៌**

យុត្តិធម៌ *ន.* (**បា.** និង **សំ.**) ធម៌ដែលគួរកាន់; សេចក្ដីទៀងត្រង់; ការប្រព្រឹត្តត្រឹមត្រូវ :

❖ វិនិច្ឆ័យក្ដីដោយយុត្តិធម៌។

អយុត្តិធម៌ *ន.* (បា. និង សំ.) សភាពមានដំណើរខុសធម៌, សភាពមានដំណើរខុសច្បាប់, ការប្រព្រឹត្តពុំត្រឹមត្រូវតាមគន្លងធម៌, ការប្រព្រឹត្តពុំត្រឹមត្រូវតាមគន្លងច្បាប់ :

❖ ចៅក្រមវិនិច្ឆ័យក្ដីដោយអយុត្តិធម៌។

📖 **យុវជន ពាក្យផ្ទុយ ចយជន**

យុវជន *ន.* (បា.) ជនកំលោះ; ជនកំលោះក្រមុំ។

ចយជន *ន.* (បា.) ជនចាស់។

📖 **យោគិន ពាក្យផ្ទុយ អយោគិន**

យោគិន *ន.* (សំ.) អ្នកមានព្យាយាមខាងការភាវនា, អ្នកមានព្យាយាមខាងការស្មឹងស្មាធិ៍, អ្នកចម្រើនកម្មដ្ឋាន; បព្វជិត; តាបស, ឥសី។

អយោគិន *ន.* (សំ.) អ្នកដែលមិនមែនជាយោគិន។

📖 **យោគិនី ពាក្យផ្ទុយ អយោគិនី**

យោគិនី *ន.* (បា.) ស្ត្រីអ្នកមានព្យាយាមខាងការភាវនា, ស្ត្រីអ្នកមានព្យាយាមខាងការស្មឹងស្មាធិ៍, ស្ត្រីអ្នកចម្រើនកម្មដ្ឋាន។

អយោគិនី *ន.* (បា.) ស្ត្រីអ្នកដែលមិនមែនជាយោគិនី។

📖 **យោគី** **ពាក្យផ្ទុយ** **អយោគី**

យោគី *ន.* (បា.) អ្នកមានព្យាយាមខាងការភាវនា, អ្នកមានព្យាយាមខាងការស្មិងស្មាធិ៍, អ្នកចម្រើនកម្មដ្ឋាន; បព្វជិត; តាបស, ឥសី។

អយោគី *ន.* (បា.) អ្នកដែលមិនមែនជាយោគី។

📖 **យោធ** **ពាក្យផ្ទុយ** **អយោធ**

យោធ *ន.* (បា.សំ.) អ្នកចម្បាំង, ទាហាន។

អយោធ *ន.* (បា.សំ.) អ្នកដែលមិនមែនជាយោធា, មនុស្សក្រៅពីទាហាន។

📖 **យោធា** **ពាក្យផ្ទុយ** **អយោធា**

យោធា *ន.* ទាហានទាំងឡាយ, ពួកទាហាន។

អយោធា *ន.* (បា.សំ.) អ្នកដែលមិនមែនជាយោធា, មនុស្សក្រៅពីទាហាន។

📖 **យោធិន** **ពាក្យផ្ទុយ** **អយោធិន**

យោធិន *ន.* (សំ.) អ្នកច្បាំង, ទាហាន។

អយោធិន *ន.* (សំ.) អ្នកដែលមិនមែនជាយោធា, មនុស្សក្រៅពីទាហាន។

📖 **យោនិសោមនសិការ** **ពាក្យផ្ទុយ** **អយោនិសោមនសិការ**

យោនិសោមនសិការ *ន.* (បា.) ការពិចារណាដោយឧបាយទៀងទាត់, ការពិចារណាដោយគំនិតទៀងទាត់; ដំណើរយកចិត្តទុកដាក់; សេចក្ដីគិត

ត្រូវទំនង។

អយោនិសោមនសិការ *ន.* (បា.) ការមិនពិចារណាដោយឧបាយ, ការមិនពិចារណាដោយគំនិតទៀងទាត់, ការមិនពិចារណាដោយគំនិតល្អិតល្អ; ដំណើរមិនយកចិត្តទុកដាក់, ការគិតខុសទំនង; ការឥតបើគិត។

📖 **រស់ ពាក្យផ្ទុយ ស្លាប់**

រស់ *កិ.* មានជីវិតនៅ, មិនទាន់ស្លាប់។

ស្លាប់ *កិ.* អស់ខ្យល់ដង្ហើម, អស់ជីវិត។

📖 **រាជទ្រព្យ ពាក្យផ្ទុយ រាជ្យទ្រព្យ**

រាជទ្រព្យ *ន.* (បា. និង សំ.ក្ល.) ទ្រព្យរបស់ព្រះរាជា មិនមែនសម្រាប់រាជ្យ។

រាជ្យទ្រព្យ *ន.* (សំ. និង សំ.ក្ល.) ទ្រព្យសម្រាប់រាជ្យ, របស់រាជការ។

📖 **រាត្រីសួស្តី! ពាក្យផ្ទុយ សាយណ្ហសួស្តី!, អរុណសួស្តី!**

រាត្រីសួស្តី! *ន.* សួស្តីក្នុងវេលាយប់; ពាក្យសម្រាប់ឱ្យពរគ្នាក្នុងវេលាយប់ (ប្រើតាមសម័យនិយម), បានសេចក្តីថា សូមឱ្យមានសួស្តីក្នុងវេលាយប់!។

សាយណ្ហសួស្តី! *ន.* សួស្តីក្នុងវេលាល្ងាច; ពាក្យសម្រាប់ឱ្យពរគ្នាក្នុងវេលាតាំងពីថ្ងៃត្រង់រហូតដល់ថ្ងៃល្ងាច (ប្រើតាមសម័យនិយម), បានសេចក្តីថា សូមឱ្យមានសួស្តីក្នុងវេលាល្ងាច!។

អរុណសុទត្ថិ! *ន.* សួស្តីក្នុងវេលាព្រឹក; ពាក្យសម្រាប់ឱ្យពរគ្នាក្នុងវេលាតាំងពីព្រហាមរហូតដល់ថ្ងៃត្រង់ (ប្រើតាមសម័យនិយម), បានសេចក្តីថា សូមឱ្យមានសួស្តីក្នុងវេលាព្រឹក!។

📖 **រាត្រីសួស្តី! ពាក្យផ្ទុយ សាយណ្ហសួស្តី!, អរុណសួស្តី!**

រាត្រីសួស្តី! *ន.* សួស្តីក្នុងវេលាយប់; ពាក្យសម្រាប់ឱ្យពរគ្នាក្នុងវេលាយប់ (ប្រើតាមសម័យនិយម), បានសេចក្តីថា សូមឱ្យមានសួស្តីក្នុងវេលាយប់!។

សាយណ្ហសួស្តី! *ន.* សួស្តីក្នុងវេលាល្ងាច; ពាក្យសម្រាប់ឱ្យពរគ្នាក្នុងវេលាតាំងពីថ្ងៃត្រង់រហូតដល់ថ្ងៃល្ងាច (ប្រើតាមសម័យនិយម), បានសេចក្តីថា សូមឱ្យមានសួស្តីក្នុងវេលាល្ងាច!។

អរុណសួស្តី! *ន.* សួស្តីក្នុងវេលាព្រឹក; ពាក្យសម្រាប់ឱ្យពរគ្នាឬគំនាប់គ្នាក្នុងវេលាតាំងពីព្រហាមរហូតដល់ថ្ងៃត្រង់ (ប្រើតាមសម័យនិយម), បានសេចក្តីថា សូមឱ្យមានសួស្តីក្នុងវេលាព្រឹក!។

📖 **រាស្ត្រ ពាក្យផ្ទុយ ស្តេច**

រាស្ត្រ *ន.* (សំ.) ដែន, ប្រទេស; អ្នកនៅក្នុងដែន, ប្រជាជន។ ខ្មែរប្រើពាក្យនេះសំដៅសេចក្តីថា "ប្រជាជនសម្រាប់ដែន (ក្រៅពីពួកក្សត្រនិងនាហ្មឺន)" :

- ពួករាស្ត្រ។

ស្ដេច *ន.* ក្សត្រ, អ្នកដែលកើតក្នុងវង្សក្សត្រ :

❖ ជាតិស្ដេច។

📖 **រូបនាម** **ពាក្យផ្ទុយ** **អរូបនាម**

រូបនាម *ន.* (បា.) រូបនិងនាម (ព.អ.)។ នាមនាមដែលមានរូបដូចយ៉ាង :

❖ ដី

❖ ទឹក

❖ សត្វ

❖ មនុស្ស។

អរូបនាម *ន.* (ព.វ.) នាមសព្ទដែលឥតរូប :

❖ ចិត្ត

❖ វិញ្ញាណ

❖ បំណង។

📖 **រូបព្រហ្ម** **ពាក្យផ្ទុយ** **អរូបព្រហ្ម**

រូបព្រហ្ម *ន.* (បា.) ព្រហ្មមានរូប, ព្រហ្មដែលកើតក្នុងរូបភព។

អរូបព្រហ្ម *ន.* (បា.) ព្រហ្មឥតរូប។

📖 **រូបភព** **ពាក្យផ្ទុយ** **អរូបភព**

រូបភព *ន.* (បា.ស្ក.) កន្លែងកើតនៃព្រហ្ម។

អរូបភព *ន.* (បា.ស្ក.) លោកជាទីនៅនៃអរូបព្រហ្ម។

📖 **រូបលោក** **ពាក្យផ្ទុយ** **អរូបលោក**

រូបលោក *ន.* (បា.) កន្លែងកើតនៃព្រហ្ម។

អរូបលោក *ន.* (បា.) លោកជាទីនៅនៃអរូបព្រហ្ម។

📖 **លក់ដុំ** **ពាក្យផ្ទុយ** **លក់រាយ**

លក់ដុំ *កិ.* លក់ទាំងដុំៗទីទៃពីលក់រាយ។

លក់រាយ *កិ.* លក់រាយៗតាមតែគេទិញអ្វីៗប៉ុន្មានៗក៏ដោយទីទៃពីលក់ដុំ។

📖 **លជ្ជាភាព** **ពាក្យផ្ទុយ** **អលជ្ជាភាព**

លជ្ជាភាព *ន.* (បា.ស្ក.) ភាវៈនៃសេចក្ដីខ្មាស, ដំណើរអៀនខ្មាស :

❖ ចូលទៅរកគេដោយលជ្ជាភាព។

អលជ្ជាភាព *ន.* (បា.ស្ក.) ភាវៈនៃសេចក្ដីឥតខ្មាស, ដំណើរឥតខ្មាស; ភាពជាអ្នកឥតខ្មាស :

❖ ប្រព្រឹត្តអនាចារដោយអលជ្ជាភាព។

📖 **លជ្ជិតា** **ពាក្យផ្ទុយ** **អលជ្ជិតា**

លជ្ជិតា *ន.* (បា.) ភាវៈនៃសេចក្ដីខ្មាស, ដំណើរអៀនខ្មាស :

❖ ចូលទៅរកគេដោយលជ្ជិតា។

អលជ្ជិតា *ន.* (បា.) ភាវៈនៃសេចក្ដីឥតខ្មាស, ដំណើរឥតខ្មាស; ភាពជាអ្នកឥតខ្មាស :

❖ ប្រព្រឹត្តអនាចារដោយអលជ្ជិតា។

📖 **លជ្ជិនី** **ពាក្យផ្ទុយ** **អលជ្ជិនី**

លជ្ជិនី *គុ.* ឬ *ន.* (បា.) ដែលមានសេចក្ដីខ្មាស; ស្ត្រីអ្នកមានខ្មាស :

❖ មនុស្សលជ្ជិនី។

អលជ្ជិនី *គុ.* ឬ *ន.* (បា.) ដែលឥតខ្មាស; ស្ត្រីអ្នកឥតខ្មាស :

❖ មនុស្សអលជ្ជិនី។

📖 **លជ្ជី** **ពាក្យផ្ទុយ** **អលជ្ជី**

លជ្ជី *គុ.* ឬ *ន.* (បា.) ដែលមានសេចក្ដីខ្មាស; អ្នកមានខ្មាស :

❖ មនុស្សលជ្ជី។

អលជ្ជី *គុ.* ឬ *ន.* (បា.) ដែលឥតខ្មាស; អ្នកឥតខ្មាស :

❖ មនុស្សអលជ្ជី។

📖 **លជ្ជីបព្វជិត** **ពាក្យផ្ទុយ** **អលជ្ជីបព្វជិត**

លជ្ជីបព្វជិត *ន.* (បា.) បព្វជិតមានខ្មាស។

អលជ្ជីបព្វជិត *ន.* (បា.) បព្វជិតឥតខ្មាស។

📖 **លជ្ជីបុគ្គល** **ពាក្យផ្ទុយ** **អលជ្ជីបុគ្គល**

លជ្ជីបុគ្គល *ន.* (បា.) បុគ្គលមានខ្មាស។

អលជ្ជីបុគ្គល *ន.* (បា.) បុគ្គលឥតខ្មាស។

📖 **លជ្ជីភាព** **ពាក្យផ្ទុយ** **អលជ្ជីភាព**

លជ្ជីភាព *ន.* (បា.ភ្ល.) ភាពរបស់អ្នកមានសេចក្ដីខ្មាស, ដំណើររបស់អ្នកមានសេចក្ដីខ្មាស។

អលជ្ជីភាព *ន.* (បា.ភ្ល.) ភាពរបស់អ្នកឥតខ្មាស, ដំណើររបស់អ្នកឥតខ្មាស។

📖 **លជ្ជីភិក្ខុ** **ពាក្យផ្ទុយ** **អលជ្ជីភិក្ខុ**

លជ្ជីភិក្ខុ *ន.* (បា.) ភិក្ខុមានខ្មាស។

អលជ្ជីភិក្ខុ *ន.* (បា.) ភិក្ខុឥតខ្មាស។

📖 **លជ្ជីសមណៈ** **ពាក្យផ្ទុយ** **អលជ្ជីសមណៈ**

លជ្ជីសមណៈ *ន.* (បា.ភ្ល.) សមណៈមានខ្មាស។

អលជ្ជីសមណៈ *ន.* (បា.ភ្ល.) សមណៈឥតខ្មាស។

📖 **លាភ** **ពាក្យផ្ទុយ** **អលាភ**

លាភ *ន.* (បា.សំ.) ការបាន, ដំណើរប្រទះលើការបាន, អ្វីៗដែលគួរបាន;

ចំណេញ :

❖ មានលាភ។

អលាភ *ន.* (បា.សំ.) ការឥតលាភ, ការខានបាន, ដំណើរប្រទះលើការខានបាន; ការខាតបង់ :

❖ ប្រទះលើអលាភ។

📖 **លិច** **ពាក្យផ្ទុយ** **អណ្ដែត**

លិច *កិ.* លិបចុះបាត់ទៅ, ចូលកប់បាត់ទៅក្នុងទឹកជាដើម :

❖ ទូកលិច

❖ បន្ទាមុតលិច។

អណ្ដែត *កិ.* ឋិតនៅលើទឹក; រសាត់ឬលឿនលើទឹកដោយកម្លាំងខ្សែទឹក; រសាត់ឬលឿននាអាកាសដោយកម្លាំងខ្យល់ :

❖ ផ្តិលអណ្ដែតទឹកក្នុងពាង

❖ ប៉ុយគរសាត់អណ្ដែតទៅតាមខ្យល់។

📖 **លោកិយ** **ពាក្យផ្ទុយ** **លោកុត្តរ**

លោកិយ *គុ.* (បា.) ដែលមានក្នុងលោក; ដែលជាប់ទាក់ទងដោយលោក; សម្រាប់លោក។

លោកុត្តរ *ន.* (បា.) ធម៌ចម្លងសត្វឱ្យចេញផុតចាកលោក គឺមគ្គ៤, ផល៤, និញ្វាន១; ហៅថា នព្វលោកុត្តរធម៌ ក៏បាន (ព.ពុ.)។

📖 **លោភោ** **ពាក្យផ្ទុយ** **អលោភោ**

លោភោ *គុ.* (បា.) ដែលចង់បានហួសពេក :

- ❖ ចិត្តលោភោ
- ❖ មនុស្សលោភោ។

អលោភោ *គុ.* (បា.) ដែលឥតលោភ, ដែលមិនសូវមានលោភ :

- ❖ ចិត្តអលោភោ
- ❖ មនុស្សអលោភោ។

📖 **វឌ្ឍនៈ** **ពាក្យផ្ទុយ** **ហាយនៈ**

វឌ្ឍនៈ *ន.* (បា.ភ្ន.) សេចក្ដីចម្រើន; ការលូតលាស់; ដំណើរដុះដាល; ដំណើរកើតកាលវាលគុម្ព។

ហាយនៈ *ន.* (បា.ភ្ន.) សេចក្ដីវិនាស, សេចក្ដីសាបសូន្យ; ដំណើរទ្រុឌទ្រោម។

📖 **វឌ្ឍនភាគិនី** **ពាក្យផ្ទុយ** **ហានភាគិនី**

វឌ្ឍនភាគិនី *គុ.* ឬ *ន.* (បា.) ដែលមានចំណែកខាងចម្រើន; ស្ត្រីអ្នកដែលមានចំណែកទៅខាងតែចម្រើន, ស្ត្រីអ្នកដែលចេះតែចម្រើន :

❖ មនុស្សប្រព្រឹត្តអំពើត្រង់ជាវឌ្ឍនភាគិនី។

ហានភាគិនី *គុ.* ឬ *ន.* (បា.) ដែលមានចំណែកខាងវិនាស; ស្ត្រីអ្នកដែលមានចំណែកទៅខាងតែវិនាស, ស្ត្រីអ្នកដែលចេះតែវិនាស :

❖ មនុស្សប្រព្រឹត្តអំពើវៀចជាហានភាគិនី។

📖 **វឌ្ឍនភាគី ពាក្យផ្ទុយ ហានភាគី**

វឌ្ឍនភាគី *គុ.* ឬ *ន.* (បា.) ដែលមានចំណែកខាងចម្រើន; អ្នកដែលមានចំណែកទៅខាងតែចម្រើន, អ្នកដែលចេះតែចម្រើន :

❖ មនុស្សប្រព្រឹត្តអំពើត្រង់ជាវឌ្ឍនភាគី។

ហានភាគី *គុ.* ឬ *ន.* (បា.) ដែលមានចំណែកខាងវិនាស; អ្នកដែលមានចំណែកទៅខាងតែវិនាស, អ្នកដែលចេះតែវិនាស :

❖ មនុស្សប្រព្រឹត្តអំពើវៀចជាហានភាគី។

📖 **វន្ទីយបុគ្គល ពាក្យផ្ទុយ អវន្ទីយបុគ្គល**

វន្ទីយបុគ្គល *ន.* (បា.) បុគ្គលដែលគួរគេសំពះ :

❖ មាតាបិតាជាវន្ទីយបុគ្គលរបស់បុត្រធីតា។

អវន្ទីយបុគ្គល *ន.* (បា.) បុគ្គលដែលមិនគួរសំពះ :

❖ អវន្ទីយបុគ្គល១០ចំពួកឬ២៥ចំពួកភិក្ខុពុំត្រូវសំពះឡើយ (ព.វិ.ពុ.)។

📖 **ទិវាសរសន្តាភិវាទន ពាក្យផ្ទុយ សាយណ្ហាភិវាទន**

ទិវាសរសន្តាភិវាទន *ន.* (បា.) ការពោលពាក្យគំនាប់គ្នាទៅវិញទៅមកក្នុងវេលាព្រឹក, ដូចជា :

❖ សុភស្តេប្រភាត! "វេលាព្រឹកដ៏ល្អចូរមានដល់អ្នក!"។

សាយណ្ហាភិវាទន *ន.* (បា.) ការពោលពាក្យគំនាប់គ្នាក្នុងវេលាសាយណ្ហថា :

❖ សាយណ្ហសុវត្ថិ! ឬសាយណ្ហស្វស្តី!។

📖 **វិជ្ជមាន ពាក្យផ្ទុយ អវិជ្ជមាន**

វិជ្ជមាន *គុ.* (បា.) ដែលកំពុងមាននៅឡើយ, ធរមាន។

អវិជ្ជមាន *គុ.* (បា.) ដែលកំពុងតែមិនមាន, ដែលឥតមានសោះឡើយ។

📖 **វិជ្ជា ពាក្យផ្ទុយ អវិជ្ជា**

វិជ្ជា *ន.* (បា.) សេចក្តីដឹងច្បាស់; ការចេះដឹង, ចំណេះ; វេទមន្ត, មន្តអាគម :

❖ វិជ្ជាលេខ

❖ វិជ្ជាពេទ្យ។

អវិជ្ជា *ន.* (បា.) ការមិនដឹងច្បាស់, សេចក្តីល្ងង់, មោហៈ, មោហោ :

❖ សត្វលោកត្រូវអវិជ្ជារួបរឹតងងឹតភន្តច្រលំយល់ខុសថាជាត្រូវ។

📖 **វិញ្ញាណកក្ខន្ធ ពាក្យផ្ទុយ អវិញ្ញាណកក្ខន្ធ**

ចិត្តវិញ្ញាណកទ្រព្យ *ន.* (បា. និង សំ.ក្ល.) ទ្រព្យមានវិញ្ញាណ :

- ❖ គោ
- ❖ ក្របី។

អចិត្តវិញ្ញាណកទ្រព្យ *ន.* (បា. និង សំ.ក្ល.) ទ្រព្យឥតវិញ្ញាណ :

- ❖ មាស
- ❖ ប្រាក់។

📖 **វិញ្ញូ ពាក្យផ្ទុយ អវិញ្ញូ**

វិញ្ញូ *ន.* (បា.) អ្នកដឹងច្បាស់, អ្នកដឹងហេតុផ្សេងៗ (អ្នកប្រាជ្ញ)។

អវិញ្ញូ *គុ.* (បា.) ដែលមិនមានការដឹង; ល្ងង់, ខ្លៅ។

📖 **វិញ្ញូជន ពាក្យផ្ទុយ អវិញ្ញូជន**

វិញ្ញូជន *ន.* (បា.) អ្នកប្រាជ្ញ។

អវិញ្ញូជន *ន.* (បា.) ជនល្ងង់, ជនខ្លៅ។

📖 **វិញ្ញូបុរស ពាក្យផ្ទុយ អវិញ្ញូបុរស**

វិញ្ញូបុរស *ន.* (បា.) អ្នកប្រាជ្ញ។

អវិញ្ញូបុរស *ន.* (បា.) បុរសល្ងង់, បុរសខ្លៅ។

📖 **វិញ្ញូភាព ពាក្យផ្ទុយ អវិញ្ញូភាព**

វិញ្ញូភាព *ន.* (បា.ភ្ល.) ភាពនៃវិញ្ញូ; ភាវៈនៃកូនក្មេងដឹងក្តី។

អវិញ្ញូភាព *ន.* (បា.ភ្ល.) ភាពនៃអវិញ្ញូ; ភាវៈនៃកូនក្មេងតូចពុំទាន់ដឹងក្តី។

📖 **វិជ្ជា** **ពាក្យផ្ទុយ** **អវិជ្ជា**

វិជ្ជា *ន.* (សំ.) សេចក្តីដឹងច្បាស់; ការចេះដឹង, ចំណេះ; វេទមន្ត, មន្តអាគម :

❖ វិទ្យាលេខ

❖ វិទ្យាពេទ្យ។

អវិជ្ជា *ន.* (សំ.) ការមិនដឹងច្បាស់, សេចក្តីល្ងង់, មោហៈឬមោហោ :

❖ សត្វលោកត្រូវអវិទ្យារួបរឹតងងឹតភន្តច្រលំយល់ខុសថាជាត្រូវ។

📖 **វិនយកថា** **ពាក្យផ្ទុយ** **អវិនយកថា**

វិនយកថា *ន.* (បា.) សម្តីប្រារព្ធវិន័យ, សម្តីអាងវិន័យ។

អវិនយកថា *ន.* (បា.) សម្តីខុសច្បាប់, សម្តីក្រៅច្បាប់។

📖 **វិនយវាចា** **ពាក្យផ្ទុយ** **អវិនយវាចា**

វិនយវាចា *ន.* (បា.) សម្តីត្រូវច្បាប់, សម្តីក្នុងច្បាប់។

អវិនយវាចា *ន.* (បា.) សម្តីខុសច្បាប់, សម្តីក្រៅច្បាប់។

📖 **វិនយវាទ** **ពាក្យផ្ទុយ** **អវិនយវាទ**

វិនយវាទ *ន.* (បា.) ពាក្យពោលអាងវិន័យ។

អវិនយវាទ *ន.* (បា.) សម្តីខុសច្បាប់, សម្តីក្រៅច្បាប់។

📖 **វិនយវាទិន ពាក្យផ្ទុយ អវិនយវាទិន**

វិនយវាទិន *ន.* (សំ.) អ្នកពោលអាងវិន័យ, អ្នកនិយាយប្រកាន់តាមវិន័យ។

អវិនយវាទិន *ន.* (សំ.) អ្នកដែលច្រើនតែនិយាយខុសច្បាប់, អ្នកដែលច្រើនតែនិយាយក្រៅច្បាប់។

📖 **វិនយវាទិនី ពាក្យផ្ទុយ អវិនយវាទិនី**

វិនយវាទិនី *ន.* (បា.) ស្ត្រីអ្នកពោលអាងវិន័យ, ស្ត្រីអ្នកនិយាយប្រកាន់តាមវិន័យ។

អវិនយវាទិនី *ន.* (បា.) ស្ត្រីអ្នកដែលច្រើនតែនិយាយខុសច្បាប់, ស្ត្រីអ្នកដែលច្រើនតែនិយាយក្រៅច្បាប់។

📖 **វិនយវាទី ពាក្យផ្ទុយ អវិនយវាទី**

វិនយវាទី *ន.* (បា.) អ្នកពោលអាងវិន័យ, អ្នកនិយាយប្រកាន់តាមវិន័យ។

អវិនយវាទី *ន.* (បា.) អ្នកដែលច្រើនតែនិយាយខុសច្បាប់, អ្នកដែលច្រើនតែនិយាយក្រៅច្បាប់។

📖 **វិរុទ្ធ ពាក្យផ្ទុយ អវិរុទ្ធ**

វិរុទ្ធ *គុ.* (បា.សំ.) ដែលខុស; ដែលទីទៃពីគ្នា, ដែលផ្ទុយគ្នា។

អវិរុទ្ធ *គុ.* (បា.សំ.) ដែលមិនខុស, ដែលឥតខុស; ដែលឥតទាស់, ដែលឥតឆ្គង គឺត្រឹមត្រូវ; ស្រួល; ស្របគ្នា, ត្រូវគ្នា (ប្រើជា អពិរុទ្ធ ក៏បាន)។

📖 **វិរុទ្ធកថា** **ពាក្យផ្ទុយ** **អវិរុទ្ធកថា**

វិរុទ្ធកថា *ន.* (បា.សំ.) សម្ដីមិនត្រឹមត្រូវ។

អវិរុទ្ធកថា *ន.* (បា.សំ.) សម្ដីត្រឹមត្រូវ។

📖 **វិរុទ្ធបាឋ** **ពាក្យផ្ទុយ** **អវិរុទ្ធបាឋ**

វិរុទ្ធបាឋ *ន.* (បា.សំ.) បាលីខុស។

អវិរុទ្ធបាឋ *ន.* (បា.សំ.) បាលីត្រឹមត្រូវ។

📖 **វិរុទ្ធភាព** **ពាក្យផ្ទុយ** **អវិរុទ្ធភាព**

វិរុទ្ធភាព *ន.* (បា.សំ.ភ្ល.) ភាពមិនត្រឹមត្រូវ; ភាពឆ្គង។

អវិរុទ្ធភាព *ន.* (បា.សំ.ភ្ល.) ភាពត្រឹមត្រូវ; ភាពឥតឆ្គង។

📖 **វិរុទ្ធវាចា** **ពាក្យផ្ទុយ** **អវិរុទ្ធវាចា**

វិរុទ្ធវាចា *ន.* (បា.សំ.) សម្ដីខុស។

អវិរុទ្ធវាចា *ន.* (បា.សំ.) សម្ដីត្រឹមត្រូវ។

📖 **វិរុទ្ធវាទ** **ពាក្យផ្ទុយ** **អវិរុទ្ធវាទ**

វិរុទ្ធវាទ *ន.* (បា.សំ.) សម្ដីខុស, ពំនោលខុស។

អវិរុទ្ធវាទ *ន.* (បា.សំ.) សម្ដីត្រឹមត្រូវ, ពំនោលត្រឹមត្រូវ។

📖 **វិរុទ្ធសព្ទ** **ពាក្យផ្ទុយ** **អវិរុទ្ធសព្ទ**

វិរុទ្ធសព្ទ *ន.* (សំ.) សព្ទខុស; សព្ទផ្ទុយគ្នា។

អវិរុទ្ធសព្ទ *ន.* (សំ.) សព្ទត្រឹមត្រូវ; សព្ទស្របគ្នា។

📖 **វិរូប** **ពាក្យផ្ទុយ** **សុរូប**

វិរូប *គុ.* ឬ *ន.* (បា.សំ.) រូបអាក្រក់; ដែលមានរូបអាក្រក់ប្លែក; ដែលអាក្រក់, គួរខ្ពើម; ពិការ។

សុរូប *គុ.* ឬ *ន.* (បា.សំ.) រូបល្អ; ដែលមានរូបល្អ។

📖 **វិរូបា** **ពាក្យផ្ទុយ** **សុរូបា**

វិរូបា *គុ.* ឬ *ន.* (បា.សំ.) ស្ត្រីរូបអាក្រក់; ស្ត្រីដែលមានរូបអាក្រក់ប្លែក; ស្ត្រីដែលអាក្រក់, ស្ត្រីគួរខ្ពើម; ស្ត្រីពិការ។

សុរូបា *គុ.* ឬ *ន.* (បា.សំ.) ស្ត្រីរូបល្អ; ស្ត្រីដែលមានរូបល្អ។

📖 **វិរោធ** **ពាក្យផ្ទុយ** **អវិរោធ**

វិរោធ *ន.* (បា.សំ.) កំហឹង; កំហុស; សេចក្ដីស្អប់; ជម្លោះ; សត្រូវ។

អវិរោធ *ន.* (បា.សំ.) សេចក្ដីមិនវិរោធ; ដំណើរឥតកំហុស, ដំណើរឥតសេចក្ដីស្អប់; អ្នកដែលឥតវិរោធ, អ្នកដែលឥតកំហុស។

📖 **វិសទិស ពាក្យផ្ទុយ សទិស**

វិសទិស *គុ.* (សំ.) ដែលទីទៃពីគ្នា, មិនដូចគ្នា, ខុសគ្នា, ផ្សេងពីគ្នា; ដែលជាទំនាស់នឹងគ្នា, ផ្ទុយគ្នា។

សទិស *គុ.* (បា.) ដែលដូចគ្នា, ត្រូវគ្នា, ប្រហែលគ្នា, ស្រដៀងគ្នា, ឈាំគ្នា។

📖 **វិសទិសន័យ ពាក្យផ្ទុយ សទិសន័យ**

វិសទិសន័យ *ន.* (បា.ខ្មែ.) ន័យផ្សេងគ្នា។

សទិសន័យ *ន.* (បា.ខ្មែ.) ន័យដូចគ្នា, ន័យស្រដៀងគ្នា។

📖 **វិសទិសពណ៌ ពាក្យផ្ទុយ សទិសពណ៌**

វិសទិសពណ៌ *ន.* (បា. និង សំ.ខ្មែ.) ពណ៌ផ្សេងគ្នា, សម្បុរផ្សេងគ្នា។

សទិសពណ៌ *ន.* (បា. និង សំ.ខ្មែ.) ពណ៌ដូចគ្នា, សម្បុរដូចគ្នា។

📖 **វិសទិសភាព ពាក្យផ្ទុយ សទិសភាព**

វិសទិសភាព *ន.* (បា.ខ្មែ.) ភាពខុសគ្នា, បែបផ្សេងគ្នា។

សទិសភាព *ន.* (បា.ខ្មែ.) ភាពត្រូវគ្នា, បែបស្រដៀងគ្នា។

📖 **វិសទិសសព្ទ ពាក្យផ្ទុយ សទិសសព្ទ**

វិសទិសសព្ទ *ន.* (សំ.) សព្ទដែលមានសេចក្ដីផ្សេងគ្នា, ពាក្យផ្ទុយ :

- ❖ ពាក្យខុសជាវិសទិសសព្ទរបស់ពាក្យត្រូវ។

សទិសសព្ទ *ន.* (សំ.) សព្ទដែលមានសេចក្ដីលំគ្នា, សព្ទដែលមានសេចក្ដីស្រដៀងគ្នា :

❖ ថ្លៃថ្លា

❖ ឧត្តម

❖ ខ្ពង់ខ្ពស់។

📖 **វិសភាគ ពាក្យផ្ទុយ សភាគ**

វិសភាគ *គុ.* ឬ *ន.* (បា.) ដែលមានចំណែកមិនស្មើគ្នា គឺដែលខុសគ្នា, ដែលជាទំនាស់នឹងគ្នា, ដែលផ្ទុយគ្នា; ដែលជាសត្រូវ។

សភាគ *គុ.* (បា.) ដែលមានចំណែកស្មើគ្នា គឺដែលត្រូវគ្នា, ដែលដូចគ្នា; ដែលត្រូវចិត្តត្រូវគំនិតគ្នា, ដែលជិតដិតស្និទ្ធស្នាលនឹងគ្នា។

📖 **វិសម ពាក្យផ្ទុយ សម**

វិសម *គុ.* (បា.សំ.) ដែលមិនស្មើ, ដែលមិនរាប, ដែលមិនរាបទាប, ដែលខ្ពស់ៗទាបៗ។

សម *គុ.* (បា.សំ.) ដែលស្មើគ្នា, ដែលប៉ុនគ្នា, ដែលប្រហែលគ្នា; ដែលស្រដៀងគ្នា។

📖 **វិសមចិត្ត ពាក្យផ្ទុយ សមចិត្ត**

វិសមចិត្ត *ន.* (បា.) ចិត្តមិនស្មើ; ចិត្តមិនដូចគ្នា។

សមចិត្ត *ន.* (បា.) ចិត្តស្មើ; ចិត្តដូចគ្នា។

📖 **វិសមានចិត្ត ពាក្យផ្ទុយ សមានចិត្ត**

វិសមានចិត្ត *ន.* (បា.) ចិត្តមិនស្មោះស្មើ, ចិត្តប្រកបដោយសេចក្តីវង្វៀស, ចិត្តអធ្យាស្រ័យមិនត្រូវគ្នា; សេចក្តីគ្នាន់ក្នាញ់, ការមួម៉ៅក្តៅក្រហាយ។

សមានចិត្ត *ន.* (បា.) ចិត្តស្មោះស្មើ, ចិត្តដែលមានសភាពទោរទន់រកគ្នាដោយសេចក្តីស្រលាញ់។

📖 **វិសាទិស ពាក្យផ្ទុយ សាទិស**

វិសាទិស *គុ.* (សំ.) ដែលទីទៃពីគ្នា, ដែលមិនដូចគ្នា, ដែលខុសគ្នា, ដែលផ្សេងពីគ្នា; ដែលជាទំនាស់នឹងគ្នា, ដែលផ្ទុយគ្នា។

សាទិស *គុ.* (សំ.) ដែលដូចគ្នា, ដែលត្រូវគ្នា, ដែលប្រហែលគ្នា, ដែលស្រដៀងគ្នា, ដែលលំគ្នា។

📖 **វិសាមញ្ញនាម ពាក្យផ្ទុយ សាមញ្ញនាម**

វិសាមញ្ញនាម *ន.* (បា.) នាមនាមដែលមិនទូទៅ។

សាមញ្ញនាម *ន.* (បា.) នាមនាមដែលនៅទូទៅទៀតបាន។

📖 **វិសារទ ពាក្យផ្ទុយ អវិសារទ**

វិសារទ *គុ.* (បា.សំ.) ដែលក្លៀវក្លា, ដែលអង់អាច, ដែលឈ្លាសវៃក្នុងការនិយាយស្ដី, ដែលឈ្លាសវៃក្នុងការជជែក (**ក្នុងកណ្ដាលជំនុំ**) :

❖ មនុស្សវិសារទ។

អវិសារទ *គុ.* (បា.សំ.) ដែលមិនក្លៀវក្លា, ដែលមិនអង់អាច, ដែលមិនឈ្លាសវៃក្នុងការនិយាយស្ដី, ដែលមិនឈ្លាសវៃក្នុងការជជែក (**ក្នុងទីប្រជុំ**) :

❖ មនុស្សអវិសារទ។

📖 **វិសារទភាព** **ពាក្យផ្ទុយ** **អវិសារទភាព**

វិសារទភាព *ន.* (បា.ក្ល.) ភាពអង់អាច, សេចក្ដីអង់អាច :

❖ មានវិសារទភាព

❖ វិសារទភាពរបស់អ្នករៀន។

អវិសារទភាព *ន.* (បា.ក្ល.) ភាពជាអ្នកមិនក្លៀវក្លា, ភាពមិនអង់អាច។

📖 **វិស្សាសិក** **ពាក្យផ្ទុយ** **អវិស្សាសិក**

វិស្សាសិក *គុ.* (បា.) ដែលមានវិស្សាសៈ; ដែលប្រកបដោយសេចក្ដីស្និទ្ធស្នាល :

❖ មនុស្សវិស្សាសិក។

អវិស្សាសិក *គុ.* (បា.) ដែលមិនមានវិស្សាសៈ, ដែលមិនប្រកបដោយ

សេចក្តីស្និទ្ធស្នាល :

❖ មនុស្សអវិស្សាសិក។

📖 **វិស្សាសិកដ្ឋាន ពាក្យផ្ទុយ អវិស្សាសិកដ្ឋាន**

វិស្សាសិកដ្ឋាន *ន.* (បា.) ទីដែលប្រកបដោយវិស្សាសៈ។

អវិស្សាសិកដ្ឋាន *ន.* (បា.) ទីដែលមិនមានវិស្សាសៈ។

📖 **វិស្សាសិកា ពាក្យផ្ទុយ អវិស្សាសិកា**

វិស្សាសិកា *គុ.* ឬ *ន.* (បា.) ដែលមានវិស្សាសៈ; ស្ត្រីដែលប្រកបដោយសេចក្តីស្និទ្ធស្នាល :

❖ មនុស្សវិស្សាសិកា។

អវិស្សាសិកា *គុ.* ឬ *ន.* (បា.) ដែលមិនមានវិស្សាសៈ; ស្ត្រីដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីស្និទ្ធស្នាល :

❖ មនុស្សអវិស្សាសិកា។

📖 **វិហិង្សា ពាក្យផ្ទុយ អវិហិង្សា**

វិហិង្សា *ន.* (បា.សំ.) សេចក្តីបៀតបៀន, ការធ្វើឱ្យគេបានសេចក្តីទុក្ខពិបាក, ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញគេ។

អវិហិង្សា *ន.* (បា.សំ.) ការមិនបៀតបៀនគេ, ការមិនធ្វើគេឱ្យបានសេចក្តី

ទុក្ខលំបាក, ការមិនធ្វើទុកបុកម្នេញគេ។

📖 **ខហឹសា ពាក្យផ្ទុយ អខហឹសា**

ខហឹសា *ន.* (បា.) សេចក្ដីបៀតបៀន, ការធ្វើឱ្យគេបានសេចក្ដីទុក្ខពិបាក, ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញគេ។

អខហឹសា *ន.* (បា.) ការមិនបៀតបៀនគេ, ការមិនធ្វើគេឱ្យបានសេចក្ដីទុក្ខលំបាក, ការមិនធ្វើទុកបុកម្នេញគេ។

📖 **ខហេសា ពាក្យផ្ទុយ អខហេសា**

ខហេសា *ន.* (បា.) សេចក្ដីបៀតបៀន, ការធ្វើឱ្យគេបានសេចក្ដីទុក្ខពិបាក, ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញគេ។

អខហេសា *ន.* (បា.) ការមិនបៀតបៀនគេ, ការមិនធ្វើគេឱ្យបានសេចក្ដីទុក្ខលំបាក, ការមិនធ្វើទុកបុកម្នេញគេ។

📖 **ទីតក្កម ពាក្យផ្ទុយ អទីតក្កម**

ទីតក្កម *ន.* (បា.) អជ្ឈាចារ, ការកន្លងបញ្ញត្តិ, ការល្មើសបញ្ញត្តិ, ការបំពានច្បាប់។

អទីតក្កម *ន.* (បា.) ការមិនកន្លងបញ្ញត្តិ, ការមិនល្មើសបញ្ញត្តិ, ការមិនបំពានច្បាប់។

📖 **វីតក្កមចេតនា ពាក្យផ្ទុយ អវីតក្កមចេតនា**

វីតក្កមចេតនា *ន.* (បា.) គំនិតដែលបម្រុងនឹងកន្លង, គំនិតដែលបម្រុងនឹងបំពានលើបញ្ញត្តិ។

អវីតក្កមចេតនា *ន.* (បា.) ចេតនាដែលប្រុងប្រយត្នមិនបម្រុងនឹងកន្លង, ចេតនាដែលប្រុងប្រយត្នមិនបម្រុងនឹងបំពានលើបញ្ញត្តិ។

📖 **វីតិក្រម ពាក្យផ្ទុយ អវីតិក្រម**

វីតិក្រម *ន.* (សំ.) អជ្ឈាចារ, ការកន្លងបញ្ញត្តិ, ការល្មើសបញ្ញត្តិ, ការបំពានច្បាប់។

អវីតិក្រម *ន.* (សំ.) ការមិនកន្លងបញ្ញត្តិ, ការមិនល្មើសបញ្ញត្តិ, ការមិនបំពានច្បាប់។

📖 **សកម្មកិរិយា ពាក្យផ្ទុយ អកម្មកិរិយា**

សកម្មកិរិយា *ន.* (បា.) កិរិយាសព្ទដែលកាលណានិយាយត្រូវស្រែកហៅអំពើដែលត្រូវធ្វើមកផង, ដូចជា ធ្វើ, ស៊ី, ឧទ្ទាល, វាយ, មិន ជាដើម។

អកម្មកិរិយា *ន.* (បា.) កិរិយាសព្ទដែលកាលណានិយាយមិនបាច់ដាក់អំពើដែលត្រូវធ្វើមកផងទេ, ដូចជា ដេក, ដួល, ឈរ, អង្គុយ ជាដើម។

📖 **សកម្មធាតុ ពាក្យផ្ទុយ អកម្មធាតុ**

សកម្មធាតុ *ន.* (បា.) ឫសដើមរបស់កិរិយាសព្ទប្រកបដោយកម្ម, កាលណា និយាយត្រូវដាក់ពាក្យជាអំពើដែលត្រូវធ្វើមកផង។

អកម្មធាតុ *ន.* (បា.) ឫសដើមនៃកិរិយាសព្ទដែលមិនមានកម្ម។

📖 **សង្ខតធម៌ ពាក្យផ្ទុយ អសង្ខតធម៌**

សង្ខតធម៌ *ន.* (បា. និង សំ.) ធម៌ដែលបច្ច័យប្រជុំតាក់តែង, សង្ខារធម៌ :

❖ សកលលោកជាសង្ខតធម៌។

អសង្ខតធម៌ *ន.* (បា. និង សំ.) ធម៌ដែលបច្ច័យប្រជុំតាក់តែងពុំបាន :

❖ ព្រះនិព្វានជាអសង្ខតធម៌។

📖 **សង្ហារិម ពាក្យផ្ទុយ អសង្ហារិម**

សង្ហារិម *គុ.* (បា.ភ្ល.) ដែលនាំយកទៅមកបាន, ដែលលើកយកទៅមកបាន, ដែលអាចធ្វើឱ្យកក្រើក, ដែលអាចធ្វើឱ្យឃ្លាតចាកទីបាន :

❖ ចាន

❖ កៅអី។

អសង្ហារិម *គុ.* (បា.ភ្ល.) ដែលនាំយកទៅមកពុំបាន, ដែលលើកយកទៅមក ពុំបាន, ដែលពុំអាចធ្វើឱ្យកក្រើក, ដែលពុំអាចធ្វើឱ្យឃ្លាតចាកទីបាន :

❖ ស្រែ

❖ ចម្ការ។

📖 **សតេកិច្ចៈ ពាក្យផ្ទុយ អតេកិច្ចៈ**

សតេកិច្ចៈ *គុ.* (បា.ភ្ជ.) ដែលគួររក្សាបាននៅឡើយ, ដែលនៅកែបាន :

❖ ទោសនុ៎ះជាសតេកិច្ចៈ។

អតេកិច្ចៈ *គុ.* (បា.ភ្ជ.) ដែលមិនគួររក្សាបាន, ដែលអស់កែបាន, ដែលកែខៃលែងកើត :

❖ ទោសនុ៎ះជាអតេកិច្ចៈ។

📖 **សតេកិច្ឆា ពាក្យផ្ទុយ អតេកិច្ឆា**

សតេកិច្ឆា *គុ.* (បា.) ដែលគួររក្សាបាននៅឡើយ, ដែលនៅកែបាន :

❖ ទោសនុ៎ះជាសតេកិច្ឆា។

អតេកិច្ឆា *គុ.* (បា.) ដែលមិនគួររក្សាបាន, ដែលអស់កែបាន, ដែលកែខៃលែងកើត :

❖ ទោសនុ៎ះជាអតេកិច្ឆា។

📖 **សត្យ ពាក្យផ្ទុយ អសត្យ**

សត្យ *គុ.* (សំ.) ដែលទៀង, ទៀងត្រង់, ពិត, ប្រាកដ, មែន :

❖ ពាក្យសត្យ។

អសត្យ *គុ.* (សំ.) ដែលមិនទៀង, ដែលមិនពិត :

❖ សម្ដីអសត្យ។

📖 **សន្តិសុខ ពាក្យផ្ទុយ អសន្តិសុខ**

សន្តិសុខ *ន.* (បា.) សុខដែលកើតអំពីសេចក្ដីស្ងប់។

អសន្តិសុខ *ន.* (បា.) ការមិនមានសេចក្ដីសុខសាន្ត, ដំណើរដែលឥតមានសេចក្ដីស្ងប់រៀបរយក្នុងស្រុក, ចលាចល, ការរបះរបោរ។

📖 **សន្ទិដ្ឋមិត្ត ពាក្យផ្ទុយ សម្ភត្តមិត្ត, អទិដ្ឋមិត្ត**

សន្ទិដ្ឋមិត្ត *ន.* (បា.) មិត្តដែលគ្រាន់តែបានជួបឃើញគ្នាមួយដងមួយកាលមិនសូវស្និទ្ធស្នាលប៉ុន្មាន, មនុស្សស្គាល់គ្នា :

❖ លុះខ្ញុំទៅដល់ទីនុះ មានពួកសន្ទិដ្ឋមិត្តនិងសម្ភត្តមិត្តមកទទួលឈ្ងួងអបអរសាទរ។

សម្ភត្តមិត្ត *ន.* (បា.) មិត្តជិតដិតទុកចិត្តស្និទ្ធស្នាលយ៉ាងមាំ (ឧត្តមមិត្ត) :

❖ អ្នកនុះជាសម្ភត្តមិត្តរបស់ខ្ញុំ។

អទិដ្ឋមិត្ត *ន.* (បា.) មិត្តមិនដែលឃើញគ្នា គឺអ្នកដែលរាប់អានគ្នាជាមិត្តប៉ុន្តែមិនដែលបានជួប មិនដែលបានឃើញគ្នាសោះគ្រាន់តែបានផ្ញើសំបុត្រឬផ្ដាំដំណឹងទៅវិញទៅមករកគ្នា ឬក៏ផ្ញើទ្រព្យរបស់ភស្តុភារអ្វីៗទៅវិញទៅមក

ដោយអ្នកដទៃ។

📖 **សប្បុរស ពាក្យផ្ទុយ អសប្បុរស**

សប្បុរស *ន.* (បា.សំ.) បុរសអ្នកស្ងប់ គឺមនុស្ស (ប្រុសក្ដីស្រីក្ដី) អ្នកមិនធ្វើអំពើអាក្រក់ដោយកាយវាចាចិត្ត, អ្នកប្រព្រឹត្តល្អ, អ្នកត្រឹមត្រូវ។

អសប្បុរស *ន.* (បា.សំ.) បុរសអ្នកមិនស្ងប់ គឺបុរសស្ត្រីអ្នកកាន់អំពើអាក្រក់ដោយកាយវាចាចិត្ត; អ្នកមានចិត្តអាក្រក់។

📖 **សប្បុរិស ពាក្យផ្ទុយ អសប្បុរិស**

សប្បុរិស *ន.* (បា.) បុរសអ្នកស្ងប់។

អសប្បុរិស *ន.* (បា.) បុរសអ្នកមិនស្ងប់។

📖 **សប្បុរិសកម្ម ពាក្យផ្ទុយ អសប្បុរិសកម្ម**

សប្បុរិសកម្ម *ន.* (បា.) អំពើរបស់សប្បុរស, កិច្ចការរបស់សប្បុរស។

អសប្បុរិសកម្ម *ន.* (បា.) អំពើរបស់អសប្បុរស, កិច្ចការរបស់អសប្បុរស។

📖 **សប្បុរិសចរិយា ពាក្យផ្ទុយ អសប្បុរិសចរិយា**

សប្បុរិសចរិយា *ន.* (បា.) ការប្រព្រឹត្តរបស់សប្បុរស។

អសប្បុរិសចរិយា *ន.* (បា.) ចរិយារបស់អសប្បុរស។

📖 **សប្បុរិសដ្ឋាន ពាក្យផ្ទុយ អសប្បុរិសដ្ឋាន**

សប្បុរិសជាតិ *ន.* (បា.) ជាតិរបស់សប្បុរស។

អសប្បុរិសជាតិ *ន.* (បា.) ជាតិនៃអសប្បុរស។

📖 **សប្បុរិសទាន ពាក្យផ្ទុយ អសប្បុរិសទាន**

សប្បុរិសទាន *ន.* (បា.) ទានរបស់សប្បុរស គឺទានដែលគេឱ្យដោយគោរព។

អសប្បុរិសទាន *ន.* (បា.) ទានរបស់អសប្បុរស គឺទានដែលគេឱ្យដោយខ្ជីខ្ជា។

📖 **សប្បុរិសធម៌ ពាក្យផ្ទុយ អសប្បុរិសធម៌**

សប្បុរិសធម៌ *ន.* (បា. និង សំ.) ធម៌របស់សប្បុរស។

អសប្បុរិសធម៌ *ន.* (បា. និង សំ.) ធម៌របស់អសប្បុរស។

📖 **សព្ភិ ពាក្យផ្ទុយ អសព្ភិ**

សព្ភិ *អា.និ.* (បា.) ដោយសប្បុរសទាំងឡាយ, ជាមួយនឹងពួកសប្បុរស។

អសព្ភិ *អា.និ.* (បា.) ដោយអសប្បុរសទាំងឡាយ, ជាមួយនឹងពួកអសប្បុរស។

📖 **សព្ភិកម្ម ពាក្យផ្ទុយ អសព្ភិកម្ម**

សព្ភិកម្ម *ន.* (បា.) អំពើរបស់ពួកសប្បុរស។

អសព្ភិកម្ម *ន.* (បា.) អំពើរបស់ពួកអសប្បុរស។

📖 **សព្ភិធម៌ ពាក្យផ្ទុយ អសព្ភិធម៌**

សព្ភិធម៌ *ន.* (បា. និង សំ.) ធម៌របស់ពួកអ្នកស្ងប់។

អសព្ភិធម៌ *ន.* (បា. និង សំ.) ធម៌របស់ពួកអសប្បុរស។

📖 **សព្ភិវាចា ពាក្យផ្ទុយ អសព្ភិវាចា**

សព្ភិវាចា *ន.* (បា.) សម្ដីរបស់ពួកសប្បុរស។

អសព្ភិវាចា *ន.* (បា.) សម្ដីរបស់ពួកអសប្បុរស។

📖 **សព្ភិវាទ ពាក្យផ្ទុយ អសព្ភិវាទ**

សព្ភិវាទ *ន.* (បា.) សម្ដីរបស់ពួកសប្បុរស។

អសព្ភិវាទ *ន.* (បា.) សម្ដីរបស់ពួកអសប្បុរស។

📖 **សម្ភិន្ន ពាក្យផ្ទុយ អសម្ភិន្ន**

សម្ភិន្ន *កិ.* ឬ *គុ.* (បា.សំ.) បែកហើយ, ធ្លាយហើយ; ដែលបែកហើយ, ដែលធ្លាយហើយ; ដែលបែកបាក់គ្នា។

អសម្ភិន្ន *កិ.* ឬ *គុ.* (បា.សំ.) មិនបែក, មិនធ្លាយ; ដែលមិនបែក, ដែលមិនធ្លាយ; ដែលមិនលាយច្រលំ, ដែលមិនច្រលំបល់, ដែលមិនច្របូកច្របល់; ដែលមិនឈ្លោះប្រកែកបែកបាក់គ្នា។

📖 **សម្ភិន្នញាត ពាក្យផ្ទុយ អសម្ភិន្នញាត**

សម្ភិន្នញាត *គុ.* ឬ *ន.* (បា.) ញាតិដែលបែកគ្នា; ដែលកើតឈ្លោះប្រកែកបែកបាក់គ្នា។

អសម្ភិន្នញាត *ន.* (បា.) ញាតិដែលមិនឈ្លោះប្រកែកបែកបាក់គ្នា; ញាតិពិត។

📖 **សម្ភិន្នពង្ស ពាក្យផ្ទុយ អសម្ភិន្នពង្ស**

សម្ភិន្នពង្ស *ន.* (បា.ក្ល.) ពង្សដែលបែកគ្នា, ត្រកូលដែលបែកគ្នា។

អសម្ភិន្នពង្ស *ន.* (បា.ក្ល.) ពង្សដែលមិនលាយច្រលំគ្នា, ត្រកូលដែលមិនលាយច្រលំគ្នា, ពង្សមិនច្របូកច្របល់គ្នា, ត្រកូលដែលមិនច្របូកច្របល់គ្នា។

📖 **សម្ភិន្នវង្ស ពាក្យផ្ទុយ អសម្ភិន្នវង្ស**

សម្ភិន្នវង្ស *ន.* (បា.ក្ល.) វង្សដែលបែកគ្នា, ត្រកូលដែលបែកគ្នា។

អសម្ភិន្នវង្ស *ន.* (បា.ក្ល.) វង្សដែលមិនលាយច្រលំគ្នា, ត្រកូលដែលមិនលាយច្រលំគ្នា, វង្សមិនច្របូកច្របល់គ្នា, ត្រកូលដែលមិនច្របូកច្របល់គ្នា។

📖 **សម្មុតសង្ឃ ពាក្យផ្ទុយ អរិយសង្ឃ**

សម្មុតសង្ឃ *ន.* (បា.) ភិក្ខុសង្ឃបុថុជ្ជនដែលបានឧបសម្បទាដោយញត្តិចតុត្ថកម្មវាចា (ព.ពុ.)។

អរិយសង្ឃ *ន.* (បា.) សង្ឃជាអរិយបុគ្គល (ព.ពុ.)។

📖 **សម្រិត ពាក្យផ្ទុយ សំរូប**

សម្រិត *កុ.* ដែលស្រិតរួចហើយ (ប្រើចំពោះតែអង្ករ) :

- ❖ អង្ករសម្រិត។

សំរូប *គុ.* ដែលនៅមិនទាន់ស្រិត (ចំពោះតែអង្ករ) :

❖ អង្ករសំរូប។

🕮 **សវិញ្ញាណកៈ ពាក្យផ្ទុយ អវិញ្ញាណកៈ**

សវិញ្ញាណកៈ *គុ.* (បា.ភ្ល.) ដែលមានវិញ្ញាណ។

អវិញ្ញាណកៈ *គុ.* (បា.ភ្ល.) ដែលឥតវិញ្ញាណ។

🕮 **សវិញ្ញាណកទ្រព្យ ពាក្យផ្ទុយ អសវិញ្ញាណកទ្រព្យ**

សវិញ្ញាណកទ្រព្យ *ន.* (បា. និង សំ.ភ្ល.) ទ្រព្យមានវិញ្ញាណ :

❖ គោ

❖ ក្របី។

អសវិញ្ញាណកទ្រព្យ *ន.* (បា. និង សំ.ភ្ល.) ទ្រព្យឥតវិញ្ញាណ :

❖ មាស

❖ ប្រាក់។

🕮 **សស្សាមិក ពាក្យផ្ទុយ អស្សាមិក**

សស្សាមិក *គុ.* (បា.) ដែលមានម្ចាស់, ដែលមានចៅហ្វាយនាយ។

អស្សាមិក *គុ.* (បា.) ដែលឥតម្ចាស់, ដែលឥតចៅហ្វាយនាយ :

❖ របស់អស្សាមិក

❖ មនុស្សអស្សាមិក។

📖 **សស្សាមិកា ពាក្យផ្ទុយ អស្សាមិកា**

សស្សាមិកា *គុ.* (បា.) ដែលមានស្វាមី, ដែលមានប្ដី, ដែលមានប្ដីហើយ។

អស្សាមិកា *គុ.* (បា.) ដែលឥតស្វាមី, ដែលឥតប្ដី; ដែលពុំទាន់មានប្ដីនៅឡើយ។

📖 **ស៊ីយ ពាក្យផ្ទុយ ហេង**

ស៊ីយ *កិ.* ឬ *គុ.* (ចិ.) មិនប្រទះលាភ, ឃ្លាងលាភ; មិនសមបំណង; មោឃៈ, ឥតបានអ្វី។ យៃត, ឥតបានអ្វី។

ហេង *គុ.* (ចិ.) ដែលចម្រើន, ដែលឡើងដៃ, ដែលមានលាភ, ដែលមានចំណេញ, ដែលសមប្រកប; ដែលមានជោគ។

📖 **សាធារណៈ ពាក្យផ្ទុយ អសាធារណៈ**

សាធារណៈ *គុ.* (បា.សំ.ក្ល.) ដែលទូទៅ; ដែលទុកជាកណ្ដាល, ដែលប្រើបានទាំងអស់គ្នា, ដែលមិនចំពោះមួយៗ; សាមញ្ញ, ដែលរាប់រយរាប់ពាន់។

អសាធារណៈ *គុ.* (បា.សំ.ក្ល.) ដែលមិនមែនសាធារណៈ, ដែលមិនទូទៅ, ដែលចំពោះតែមួយៗ; ផ្ទាល់ខ្លួន។

📖 **សាធារណដ្ឋាន ពាក្យផ្ទុយ អសាធារណដ្ឋាន**

សាធារណដ្ឋាន *ន.* (បា.) ទីដែលទៅមក, ទីប្រើប្រាស់បានទាំងអស់គ្នា។

អសាធារណដ្ឋាន *ន.* (បា.) កន្លែងសម្រាប់ជនម្នាក់ៗ។

📖 **សាធារណទាន ពាក្យផ្ទុយ អសាធារណទាន**

សាធារណទាន *ន.* (បា.) ទានដែលឱ្យដល់ជនទូទៅមិនរើសមុខ។

អសាធារណទាន *ន.* (បា.) ទានដែលទាយកឱ្យចំពោះបុគ្គល គឺឱ្យសំដៅបុគ្គលម្នាក់ៗមិនទូទៅដល់បុគ្គលឯទៀត, បុគ្គលិកទាន។

📖 **សាធារណទ្រព្យ ពាក្យផ្ទុយ អសាធារណទ្រព្យ**

សាធារណទ្រព្យ *ន.* (បា. និង **សំ.ភ្ល.**) ទ្រព្យសាមញ្ញ, របស់រាយ។

អសាធារណទ្រព្យ *ន.* (បា. និង **សំ.ភ្ល.**) ទ្រព្យដែលមិនទូទៅដល់បុគ្គលដទៃ; ទ្រព្យឧត្តម។

📖 **សាធារណនាម ពាក្យផ្ទុយ អសាធារណនាម**

សាធារណនាម *ន.* (បា.) នាមនាមដែលនៅទូទៅទៀតបាន (សាមញ្ញនាម)។

អសាធារណនាម *ន.* (បា.) នាមនាមដែលមិនទូទៅទៀត (វិសាមញ្ញនាម)។

📖 **សាធារណបណ្ណ ពាក្យផ្ទុយ អសាធារណបណ្ណ**

សាធារណបណ្ណ *ន.* (បា.) សំបុត្រសាធារណៈ។

អសាធារណបណ្ណ *ន.* (បា.) សំបុត្រផ្ទាល់ខ្លួន។

📖 **សាធារណបត្រ ពាក្យផ្ទុយ អសាធារណបត្រ**

សាធារណបត្រ *ន.* (សំ.) សំបុត្រសាធារណៈ។

អសាធារណបត្រ *ន.* (សំ.) សំបុត្រផ្ទាល់ខ្លួន។

📖 **សាធារណប្បញ្ញត្តិ ពាក្យផ្ទុយ អសាធារណប្បញ្ញត្តិ**

អសាធារណប្បញ្ញត្តិ *ន.* (បា.) ពុទ្ធប្បញ្ញត្តិដែលទូទៅដល់សហធម្មិកទាំងប្រាំ (ព.វិ.ពុ.)។

អសាធារណប្បញ្ញត្តិ *ន.* (បា.) ពុទ្ធប្បញ្ញត្តិដែលមិនទូទៅដល់សហធម្មិកទាំងប្រាំ (ព.វិ.ពុ.)។

📖 **សាធារណប្រយោជន៍ ពាក្យផ្ទុយ អសាធារណប្រយោជន៍**

សាធារណប្រយោជន៍ *ន.* (សំ.ភ្ល.) ប្រយោជន៍សម្រាប់សាធារណជន។

អសាធារណប្រយោជន៍ *ន.* (សំ.ភ្ល.) ប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួន។

📖 **សាធារណសុខ ពាក្យផ្ទុយ អសាធារណសុខ**

សាធារណសុខ *ន.* (បា.សំ.) សេចក្ដីសុខរបស់ប្រជាជនទូទៅ។

អសាធារណសុខ *ន.* (បា.សំ.) សេចក្ដីសុខផ្ទាល់ខ្លួន។

📖 **សាធារណស្ថាន ពាក្យផ្ទុយ អសាធារណស្ថាន**

សាធារណស្ថាន *ន.* (សំ.) ទីដែលទៅមកបានទាំងអស់គ្នា, ទីដែលប្រើប្រាស់បានទាំងអស់គ្នា។

អសាធារណស្ថាន *ន.* (សំ.) កន្លែងសម្រាប់ជនម្នាក់ៗ។

📖 **សាធុ ពាក្យផ្ទុយ អសាធុ**

សាធុ *គុ.* (បា.សំ.) ល្អ, ប្រពៃ; ត្រូវ, ត្រឹមត្រូវ; ស្រួល, ស្រួលបួល; ដែលឱ្យសម្រេចផល, ដែលសម្រេចប្រយោជន៍; ដែលពិត, មែន។

អសាធុ *គុ.* (បា.សំ.) ដែលមិនល្អ, ដែលពុំប្រពៃ, ដែលមិនត្រឹមត្រូវ; អាក្រក់។

📖 **សាធុកម្ម ពាក្យផ្ទុយ អសាធុកម្ម**

សាធុកម្ម *ន.* (បា.) អំពើល្អ, បុណ្យ, កុសល។

អសាធុកម្ម *ន.* (បា.) អំពើមិនល្អ, អំពើរបស់អសប្បុរស។

📖 **សាធុការ ពាក្យផ្ទុយ អសាធុការ**

សាធុការ *ន.* (បា.) សម្ដីពីរោះ, សម្ដីត្រឹមត្រូវ, សាធុវាទ។

អសាធុការ *ន.* (បា.) សម្ដីអាក្រក់, សម្ដីអសប្បុរស, អសាធុវាទ។

📖 **សាធុជន ពាក្យផ្ទុយ អសាធុជន**

សាធុជន *ន.* (បា.) ជនអ្នកត្រឹមត្រូវ, មនុស្សអ្នកកាន់អំពើល្អ។

អសាធុជន *ន.* (បា.) ជនចិត្តអាក្រក់, មនុស្សអ្នកកាន់អំពើអាក្រក់។

📖 **សាធុបថ ពាក្យផ្ទុយ អសាធុបថ**

សាធុបថ *ន.* (បា.សំ.) ផ្លូវនៃអំពើល្អ, ផ្លូវត្រឹមត្រូវ។

អសាធុបថ *ន.* (បា.សំ.) ផ្លូវនៃអំពើពុំប្រសើរ, ផ្លូវអាក្រក់។

📖 **សាធុវាចា ពាក្យផ្ទុយ អសាធុវាចា**

សាធុវាចា *ន.* (បា.) សម្ដីពីរោះ, សម្ដីត្រឹមត្រូវ; សាធុការ។

អសាធុវាចា *ន.* (បា.) សម្ដីអាក្រក់, សម្ដីអសប្បុរស។

📖 **សាធុវាទ ពាក្យផ្ទុយ អសាធុវាទ**

សាធុវាទ *ន.* (បា.) សម្ដីពីរោះ, សម្ដីត្រឹមត្រូវ; សាធុការ។

អសាធុវាទ *ន.* (បា.) សម្ដីអាក្រក់, សម្ដីអសប្បុរស។

📖 **សាធុវាទិន ពាក្យផ្ទុយ អសាធុវាទិន**

សាធុវាទិន *ន.* (សំ.) អ្នកពោលពាក្យពីរោះ, អ្នកពោលពាក្យត្រឹមត្រូវ; សាធុការី។

អសាធុវាទិន *ន.* (សំ.) អ្នកដែលច្រើនតែប្រើសម្ដីផ្ដន្ទា, អ្នកដែលច្រើនតែប្រើសម្ដីនៃអសប្បុរស។

📖 **សាធុវាទិនី ពាក្យផ្ទុយ អសាធុវាទិនី**

សាធុវាទិនី *ន.* (បា.) ស្ត្រីអ្នកពោលពាក្យពីរោះ, ស្ត្រីអ្នកពោលពាក្យត្រឹមត្រូវ; សាធុការិនី។

អសាធុវាទិនី *ន.* (បា.) ស្ត្រីដែលច្រើនតែប្រើសម្ដីផ្ដន្ទា, ស្ត្រីដែលច្រើនតែប្រើ

សម្ដីនៃអសប្បុរស។

📖 **សាធុវាទី ពាក្យផ្ទុយ អសាធុវាទី**

សាធុវាទី *ន.* (បា.) អ្នកពោលពាក្យពីរោះ, អ្នកពោលពាក្យត្រឹមត្រូវ; សាធុការី។

អសាធុវាទី *ន.* (បា.) អ្នកដែលច្រើនតែប្រើសម្ដីផ្ដន្ទា, អ្នកដែលច្រើនតែប្រើសម្ដីនៃអសប្បុរស។

📖 **សាមញ្ញនាម ពាក្យផ្ទុយ អសាមញ្ញនាម**

សាមញ្ញនាម *ន.* (បា.) នាមនាមដែលនៅទូទៅទៀតបាន (សាធារណនាម)។

អសាមញ្ញនាម *ន.* (បា.) នាមនាមដែលមិនទូទៅទៀត (អសាធារណនាម)។

📖 **សាមញ្ញសាសនា ពាក្យផ្ទុយ ព្រហ្មញ្ញសាសនា, អញ្ញលទ្ធិ**

សាមញ្ញសាសនា *ន.* (បា.) សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធដែលមានភាពជាសមណៈពិត, សាសនាស្រោចស្រង់សត្វ (ពុទ្ធសាសនា)។

ព្រហ្មញ្ញសាសនា *ន.* (បា.) សាសនាដែលមានការជាប់ទាក់ទងដោយសេចក្ដីប្រកាន់ជឿថាមហាព្រហ្មជាអ្នកបង្កើតពពួកសត្វ។

អញ្ញលទ្ធិ *ន.* (បា.) លទ្ធិដទៃ។

📖 **សាយណ្ហសុវត្ថិ! ពាក្យផ្ទុយ រាត្រីសុវត្ថិ!, អរុណសុវត្ថិ!**

សាយណ្ហសុខត្ថិ! *កិ.* ឬ *ឧ.* សួស្តីក្នុងវេលារសៀល, សួស្តីក្នុងវេលាល្ងាច; ពាក្យសម្រាប់ឱ្យពរគ្នា, ពាក្យសម្រាប់គំនាប់គ្នាក្នុងវេលាតាំងអំពីថ្ងៃជ្រេពីត្រង់រហូតដល់ថ្ងៃអស្តង្គត (ប្រើតាមសម័យនិយម), បានសេចក្តីថា សូមឱ្យមានសួស្តីក្នុងវេលារសៀល, សូមឱ្យមានសួស្តីក្នុងវេលាល្ងាច!។

រាត្រីសុខត្ថិ! *កិ.* ឬ *ឧ.* សួស្តីក្នុងវេលាយប់; ពាក្យសម្រាប់ឱ្យពរគ្នាក្នុងវេលាយប់ (ប្រើតាមសម័យនិយម), បានសេចក្តីថា សូមឱ្យមានសួស្តីក្នុងវេលាយប់!។

អរុណសុខត្ថិ! *កិ.* ឬ *ឧ.* សួស្តីក្នុងវេលាព្រឹក; ពាក្យសម្រាប់ឱ្យពរគ្នា, ពាក្យសម្រាប់គំនាប់គ្នាក្នុងវេលាតាំងពីព្រហាមរហូតដល់ថ្ងៃត្រង់ (ប្រើតាមសម័យនិយម), បានសេចក្តីថា សូមឱ្យមានសួស្តីក្នុងវេលាព្រឹក!។

📖 **សាយណ្ហសួស្តី! ពាក្យផ្ទុយ រាត្រីសួស្តី!, អរុណសួស្តី!**

សាយណ្ហសួស្តី! *កិ.* ឬ *ឧ.* សួស្តីក្នុងវេលារសៀល, សួស្តីក្នុងវេលាល្ងាច; ពាក្យសម្រាប់ឱ្យពរគ្នា, ពាក្យសម្រាប់គំនាប់គ្នាក្នុងវេលាតាំងអំពីថ្ងៃជ្រេពីត្រង់រហូតដល់ថ្ងៃអស្តង្គត (ប្រើតាមសម័យនិយម), បានសេចក្តីថា សូមឱ្យមានសួស្តីក្នុងវេលារសៀល,សូមឱ្យមានសួស្តីក្នុងវេលាល្ងាច!។

រាត្រីសួស្តី! *កិ.* ឬ *ឧ.* សួស្តីក្នុងវេលាយប់; ពាក្យសម្រាប់ឱ្យពរគ្នាក្នុងវេលាយប់

(ប្រើតាមសម័យនិយម), បានសេចក្ដីថា សូមឱ្យមានសួស្ដីក្នុងវេលាយប់!។

អរុណសួស្ដី! *កិ.* ឬ *ន.* សួស្ដីក្នុងវេលាព្រឹក; ពាក្យសម្រាប់ឱ្យពរគ្នា, ពាក្យសម្រាប់គំនាប់គ្នាក្នុងវេលាតាំងពីព្រហាមរហូតដល់ថ្ងៃត្រង់ (ប្រើតាមសម័យនិយម), បានសេចក្ដីថា សូមឱ្យមានសួស្ដីក្នុងវេលាព្រឹក!។

📖 **សារ ពាក្យផ្ទុយ អសារ**

សារ *គុ.* (បា.សំ.) រឹង, រឹងប៉ឹង, ខ្ជាប់ខ្ជួន, មាំមួន; ខ្លាំង, ដែលមានកម្លាំង; ដែលក្លាហាន, ដែលអង់អាច, ដែលអាចហ៊ាន; ដែលពិត, ដែលប្រាកដ; មានតម្លៃ; ថ្លៃ, ថ្លៃថ្លា, ប្រសើរ, ខ្ពង់ខ្ពស់; សំខាន់; គ្រប់, គ្រប់សព្វ; ...។

អសារ *គុ.* (បា.សំ.) ដែលឥតខ្លឹម; ដែលឥតប្រយោជន៍, ដែលឥតអំពើ; ដែលមិនកើតការ, ដែលមិនបានការ; ដែលមិនខ្ជាប់ខ្ជួន, ដែលមិនរឹងប៉ឹង; ដែលគ្មានតម្លៃ; ដែលមិនពិត, ដែលពុំប្រាកដ; ...។

📖 **សារគតិ ពាក្យផ្ទុយ អសារគតិ**

សារគតិ *ន.* (បា.សំ.) គតិខ្ជាប់ខ្ជួន។

សារគតិ *ន.* (បា.សំ.) គតិមិនខ្ជាប់ខ្ជួន; គតិមិននឹង។

📖 **សារជាតិ ពាក្យផ្ទុយ អសារជាតិ**

សារជាតិ *ន.* (បា.សំ.) ឈើមានខ្លឹម។

អសារជាត *ន.* (បា.សំ.) ឈើឥតខ្លឹមមានសុទ្ធតែសាច់ស្រាយ :

❖ គ

❖ វកា។

📖 **សារទ្រព្យ** **ពាក្យផ្ទុយ** **អសារទ្រព្យ**

សារទ្រព្យ *ន.* (សំ.ភ្ល.) ទ្រព្យមានតម្លៃ។

អសារទ្រព្យ *ន.* (សំ.ភ្ល.) ទ្រព្យថយថោក, ទ្រព្យឥតតម្លៃ។

📖 **សារធន** **ពាក្យផ្ទុយ** **អសារធន**

សារធន *ន.* (បា.សំ.) ទ្រព្យមានតម្លៃ។

អសារធន *ន.* (បា.សំ.) ទ្រព្យថយថោក, ទ្រព្យឥតតម្លៃ។

📖 **សារធម្ម** **ពាក្យផ្ទុយ** **អសារធម្ម**

សារធម្ម *ន.* (បា.) ធម៌ជាសារៈ, ធម៌ជាគោល។

អសារធម្ម *ន.* (បា.) ធម៌ឥតខ្លឹម, ធម៌ឥតគោល គឺមិច្ឆាប្រតិបត្តិ។

📖 **សារធម៌** **ពាក្យផ្ទុយ** **អសារធម៌**

សារធម៌ *ន.* (សំ.) ធម៌ជាសារៈ, ធម៌ជាគោល។

អសារធម៌ *ន.* (សំ.) ធម៌ឥតខ្លឹម, ធម៌ឥតគោល គឺមិច្ឆាប្រតិបត្តិ។

📖 **សារព្រឹក្ស** **ពាក្យផ្ទុយ** **អសារព្រឹក្ស**

សារព្រឹក្ស *ន.* (សំ.ក្ល.) ឈើមានខ្លឹម។

អសារព្រឹក្ស *ន.* (សំ.ក្ល.) ឈើឥតខ្លឹមមានសុទ្ធតែសាច់ស្រាយ :

❖ គ

❖ រកា។

📖 **សារវាចា ពាក្យផ្ទុយ អសារវាចា**

សារវាចា *ន.* (បា.) សម្តីសារៈ, សម្តីមានសព្ទមានសារ។

អសារវាចា *ន.* (បា.) សម្តីឥតសារៈ, សម្តីឥតសព្ទឥតសារ។

📖 **សារវាទ ពាក្យផ្ទុយ អសារវាទ**

សារវាទ *ន.* (បា.) សម្តីសារៈ, សម្តីមានសព្ទមានសារ។

អសារវាទ *ន.* (បា.) សម្តីឥតសារៈ, សម្តីឥតសព្ទឥតសារ។

📖 **សារវាទិន ពាក្យផ្ទុយ អសារវាទិន**

សារវាទិន *ន.* (សំ.) អ្នកដែលច្រើនតែប្រើសម្តីមានសារៈ។

អសារវាទិន *ន.* (សំ.) អ្នកដែលច្រើនតែប្រើសម្តីឥតសារៈ។

📖 **សារវាទិនី ពាក្យផ្ទុយ អសារវាទិនី**

សារវាទិនី *ន.* (បា.) ស្ត្រីអ្នកដែលច្រើនតែប្រើសម្តីមានសារៈ។

អសារវាទិនី *ន.* (បា.) ស្ត្រីអ្នកដែលច្រើនតែប្រើសម្តីឥតសារៈ។

📖 **សារវាទី** **ពាក្យផ្ទុយ** **អសារវាទី**

សារវាទី *ន.* (បា.) អ្នកដែលច្រើនតែប្រើសម្ដីមានសារៈ។

អសារវាទី *ន.* (បា.) អ្នកដែលច្រើនតែប្រើសម្ដីឥតសារៈ។

📖 **សីតាលុ** **ពាក្យផ្ទុយ** **ឧណ្ហាលុ**

សីតាលុ *គុ.* ឬ *ន.* (បា.) ដែលមានត្រជាក់ច្រើន; ប្រទេសរងាខ្លាំង; មនុស្សចាញ់រងា។

ឧណ្ហាលុ *គុ.* ឬ *ន.* (បា.) ដែលមានក្ដៅច្រើន; ប្រទេសដែលមានក្ដៅច្រើន :

❖ ប្រទេសឧណ្ហាលុ។

📖 **សីតោទក** **ពាក្យផ្ទុយ** **ឧណ្ហោទក**

សីតោទក *ន.* (បា.) ទឹកត្រជាក់។

ឧណ្ហោទក *ន.* (បា.) ទឹកក្ដៅ។

📖 **ស៊ីជម្រៅ** **ពាក្យផ្ទុយ** **ស៊ីរាក់**

ស៊ីជម្រៅ *គុ.* ដែលមានបាតជ្រៅ (ចំពោះតែនាវា) :

❖ ទូកស៊ីជម្រៅ។

ស៊ីរាក់ *គុ.* ដែលមានបាតរាក់ (ចំពោះតែនាវា) :

❖ ទូកស៊ីរាក់។

📖 **ស៊ីទឹកជ្រៅ** **ពាក្យផ្ទុយ** **ស៊ីទឹករាក់**

ស៊ីទឹកជ្រៅ *គុ.* ដែលមានបាតជ្រៅ (ចំពោះតែនាវា) :

❖ ទូកស៊ីទឹកជ្រៅ។

ស៊ីទឹករាក់ *គុ.* ដែលមានបាតរាក់ (ចំពោះតែនាវា) :

❖ ទូកស៊ីទឹករាក់។

📖 **ស៊ីតូច** **ពាក្យផ្ទុយ** **ស៊ីធំ**

ស៊ីតូច *កិ.* ចាយវាយតូច, ស៊ីម្ហូបតិចមុខ។

ស៊ីធំ *កិ.* ចាយវាយធំ, ស៊ីម្ហូបច្រើនមុខ។

📖 **ស៊ីថ្លៃ** **ពាក្យផ្ទុយ** **ស៊ីថោក**

ស៊ីថ្លៃ *កិ.* យកតម្លៃថ្លៃ, យកថ្លៃច្រើន។

ស៊ីថោក *កិ.* យកតម្លៃថោក, យកថ្លៃតិច។

📖 **ស៊ីទម្លាក់** **ពាក្យផ្ទុយ** **ស៊ីសាប់**

ស៊ីទម្លាក់ *កិ.* និយាយពីទូក-ងមាឧរឹងបានតែអុំទម្លាក់ច្រវាឱ្យយាងយារមួយៗទើបលឿន :

❖ ទូកនេះស៊ីទម្លាក់អុំសាប់មិនលឿនទេ។

ស៊ីសាប់ *កិ.* និយាយពីទូក-ងមាឧទន់បានតែអុំសាប់ឱ្យញាប់ច្រវាទើបលឿន :

❖ ទូកនេះស៊ីសាប់អុំយាងយាវមិនលឿនទេ។

📖 **ស៊ីយាងយាវ　　ពាក្យផ្ទុយ　　ស៊ីសាប់**

ស៊ីយាងយាវ *កិ.* និយាយពីទូក-ងមាឌរឹងបានតែអុំទម្លាក់ច្រវាឱ្យយាងយាវមួយៗទើបលឿន :

❖ ទូកនេះស៊ីទម្លាក់អុំសាប់មិនលឿនទេ។

ស៊ីសាប់ *កិ.* និយាយពីទូក-ងមាឌទន់បានតែអុំសាប់ឱ្យញាប់ច្រវាទើបលឿន :

❖ ទូកនេះស៊ីសាប់អុំយាងយាវមិនលឿនទេ។

📖 **សុខុម　　ពាក្យផ្ទុយ　　ឱឡារិក**

សុខុម *គុ.* (បា.) ល្អិត, ឆ្មារ, ម៉ដ្ឋ; ប៉ផូរ, ផូរផង់; ល្វន់; តូចណាស់; ចង្អៀតក្រយល់; ឈ្លាសវៃ។

ឱឡារិក *គុ.* (បា.) គ្រោតៗ, គ្រោតគ្រាត; ច្បាស់លាស់។

📖 **សុខុមរូប　　ពាក្យផ្ទុយ　　ឱឡារិករូប**

សុខុមរូប *ន.* (បា.) រូបដែលមិនគ្រោតគ្រាត, រូបដែលមិនច្បាស់លាស់។

ឱឡារិករូប *ន.* (បា.) រូបគ្រោតគ្រាត; រូបដែលច្បាស់លាស់។

📖 **សុចិ　　ពាក្យផ្ទុយ　　អសុចិ**

សុចិ *គុ.* (បា.សំ.) ស្អាត, បរិសុទ្ធ, ហ្មត់ហ្មង, ឥតមន្ទិល, សុទ្ធ, ជ្រះ; សមរម្យ;

ស; ថ្លា; ភ្លឺ, រុងរឿង, ត្រចះ, ត្រចង់; ល្អ; ស្លូតត្រង់។

អសុចិ *គុ.* (បា.សំ.) ដែលមិនស្អាត, ដែលមិនបរិសុទ្ធ; សោគ្រោក; កខ្វក់ :

- ❖ ទីអសុចិ
- ❖ ទឹកអសុចិ។

📖 **សុចិកម្ម ពាក្យផ្ទុយ អសុចិកម្ម**

សុចិកម្ម *ន.* (បា.) អំពើបរិសុទ្ធ; អ្នកដែលមានអំពើស្អាត។

អសុចិកម្ម *ន.* (បា.) អំពើមិនស្អាត, អំពើមិនបរិសុទ្ធ; អំពើអាក្រក់; អ្នកដែលមានអំពើមិនស្អាត។

📖 **សុចិគន្ធ ពាក្យផ្ទុយ អសុចិគន្ធ**

សុចិគន្ធ *ន.* (បា.សំ.) ក្លិនល្អ។

អសុចិគន្ធ *ន.* (បា.សំ.) ក្លិនមិនល្អ។

📖 **សុចិចរិត ពាក្យផ្ទុយ អសុចិចរិត**

សុចិចរិត *ន.* (បា.សំ.) ចរិតល្អ; អ្នកដែលមានចរិតល្អ។

អសុចិចរិត *ន.* (បា.សំ.) ចរិតមិនស្អាត; អ្នកដែលមានចរិតមិនស្អាត។

📖 **សុចិចរិយា ពាក្យផ្ទុយ អសុចិចរិយា**

សុចិចរិយា *ន.* (បា.) ចរិយាល្អ; ការប្រព្រឹត្តស្លូតត្រង់។

អសុចិចរិយា *ន.* (បា.) ចរិយាមិនស្អាត, ការប្រព្រឹត្តខ្ជីខ្ជា។

📖 **សុចិដ្ឋាន** **ពាក្យផ្ទុយ** **អសុចិដ្ឋាន**

សុចិដ្ឋាន *ន.* (បា.) ឋានស្អាត, ទីស្អាត។

អសុចិដ្ឋាន *ន.* (បា.) ឋានមិនស្អាត, ទីកខ្វក់។

📖 **សុចិឧន្ត** **ពាក្យផ្ទុយ** **អសុចិឧន្ត**

សុចិឧន្ត *ន.* (បា.សំ.) ធ្មេញស; អ្នកដែលមានធ្មេញស; របស់ដែលធ្វើដោយភ្លុកសុទ្ធ។

អសុចិឧន្ត *ន.* (បា.សំ.) ធ្មេញមិនស្អាត, អ្នកដែលមានធ្មេញមិនស្អាត។

📖 **សុចិភាព** **ពាក្យផ្ទុយ** **អសុចិភាព**

សុចិភាព *ន.* (បា.សំ.ភ្ល.) ភាពស្អាត; ភាពល្អ។

អសុចិភាព *ន.* (បា.សំ.ភ្ល.) ភាពមិនស្អាត, ភាពអាក្រក់។

📖 **សុចិភូមិ** **ពាក្យផ្ទុយ** **អសុចិភូមិ**

សុចិភូមិ *ន.* (បា.សំ.) ភូមិស្អាត, ទីស្អាត។

អសុចិភូមិ *ន.* (បា.សំ.) ភូមិមិនស្អាត, ទីកខ្វក់។

📖 **សុចិវត្ថុ** **ពាក្យផ្ទុយ** **អសុចិវត្ថុ**

សុចិវត្ថុ *ន.* (បា.) វត្ថុស្អាត។

អសុចិវត្ថុ *ន.* (បា.) វត្ថុមិនស្អាត។

📖 **សុចិសន្ដាន ពាក្យផ្ទុយ អសុចិសន្ដាន**

សុចិសន្ដាន *ន.* (បា.) សន្ដានស្អាត។

អសុចិសន្ដាន *ន.* (បា.) សន្ដានមិនស្អាត។

📖 **សុចិសភាព ពាក្យផ្ទុយ អសុចិសភាព**

សុចិសភាព *ន.* (បា.សំ.ក្លា.) សភាពល្អ; អ្នកដែលមានសណ្ដាប់ធ្នាប់ល្អ។

អសុចិសភាព *ន.* (បា.សំ.ក្លា.) សភាពមិនល្អ, សភាពមិនបរិសុទ្ធ។

📖 **សុទ្ធិ ពាក្យផ្ទុយ អសុទ្ធិ**

សុទ្ធិ *ន.* (បា.សំ.) ការជម្រះ, សេចក្ដីស្អាត, បរិសុទ្ធិ; សេចក្ដីហ្មត់ហ្មង; ដំណើរមិនលាយ; សេចក្ដីពិត; សេចក្ដីត្រឹមត្រូវ។

អសុទ្ធិ *ន.* (បា.សំ.) សេចក្ដីមិនបរិសុទ្ធ, ដំណើរសៅហ្មង, ដំណើរមោះហ្មង, ដំណើរមោះមិនគាប់; អំពើអាក្រក់; បាប, អកុសល។

📖 **សុទ្ធិភាព ពាក្យផ្ទុយ អសុទ្ធិភាព**

សុទ្ធិភាព *ន.* (បា.សំ.ក្លា.) ភាពនៃសេចក្ដីបរិសុទ្ធ។

អសុទ្ធិភាព *ន.* (បា.សំ.ក្លា.) ភាពនៃសេចក្ដីមិនបរិសុទ្ធ។

📖 **សុទ្ធិមតី ពាក្យផ្ទុយ អសុទ្ធិមតី**

សុទ្ធិមតី *ន.* (បា.) ស្ត្រីអ្នកដែលមានសេចក្ដីបរិសុទ្ធ។

អសុទ្ធិមតី *ន.* (បា.) ស្ត្រីអ្នកដែលមានសេចក្ដីមិនបរិសុទ្ធ។

📖 **សុទ្ធិមន្ត** **ពាក្យផ្ទុយ** **អសុទ្ធិមន្ត**

សុទ្ធិមន្ត *ន.* (បា.) អ្នកដែលមានសេចក្ដីបរិសុទ្ធ។

អសុទ្ធិមន្ត *ន.* (បា.) អ្នកដែលមានសេចក្ដីមិនបរិសុទ្ធ។

📖 **សុន្ទរ** **ពាក្យផ្ទុយ** **អសុន្ទរ**

សុន្ទរ *គុ.* (បា.សំ.) ល្អ, ប្រពៃ; ពីរោះ, ដែលគួរចង់ឮគួរចង់ស្ដាប់, ពីរោះ ចាប់ចិត្ត; ដែលគួរស្រលាញ់; គួររីករាយ។

អសុន្ទរ *គុ.* (បា.សំ.) ដែលមិនល្អ; ដែលពុំពីរោះ។

📖 **សុន្ទរពាក្យ** **ពាក្យផ្ទុយ** **អសុន្ទរពាក្យ**

សុន្ទរពាក្យ *ន.* (បា.ភ្ល.) សម្ដីពីរោះ, សម្ដីគួរចង់ស្ដាប់។

អសុន្ទរពាក្យ *ន.* (បា.ភ្ល.) សម្ដីពុំពីរោះ; សម្ដីអាក្រក់។

📖 **សុន្ទរពេចន៍** **ពាក្យផ្ទុយ** **អសុន្ទរពេចន៍**

សុន្ទរពេចន៍ *ន.* (បា.ភ្ល.) ពាក្យពីរោះ។

អសុន្ទរពេចន៍ *ន.* (បា.ភ្ល.) សម្ដីពុំពីរោះ; សម្ដីអាក្រក់។

📖 **សុន្ទរវាចា** **ពាក្យផ្ទុយ** **អសុន្ទរវាចា**

សុន្ទរវាចា *ន.* (បា.) ពាក្យពីរោះ។

អសុន្ទរវាចា *ន.* (បា.) សម្ដីពុំពីរោះ; សម្ដីអាក្រក់។

📖 **សុន្ទរវាទ ពាក្យផ្ទុយ អសុន្ទរវាទ**

សុន្ទរវាទ *ន.* (បា.) ពាក្យពីរោះ។

អសុន្ទរវាទ *ន.* (បា.) សម្ដីពុំពីរោះ; សម្ដីអាក្រក់។

📖 **សុន្ទរវាទិន ពាក្យផ្ទុយ អសុន្ទរវាទិន**

សុន្ទរវាទិន *ន.* (សំ.) អ្នកដែលមានសម្ដីពីរោះ។

អសុន្ទរវាទិន *ន.* (សំ.) អ្នកដែលច្រើនតែប្រើសម្ដីអាក្រក់។

📖 **សុន្ទរវាទិនី ពាក្យផ្ទុយ អសុន្ទរវាទិនី**

សុន្ទរវាទិនី *ន.* (បា.) ស្ត្រីអ្នកដែលមានសម្ដីពីរោះ។

អសុន្ទរវាទិនី *ន.* (បា.) ស្ត្រីអ្នកដែលច្រើនតែប្រើសម្ដីអាក្រក់។

📖 **សុន្ទរវាទី ពាក្យផ្ទុយ អសុន្ទរវាទី**

សុន្ទរវាទី *ន.* (បា.) អ្នកដែលមានសម្ដីពីរោះ។

អសុន្ទរវាទី *ន.* (បា.) អ្នកដែលច្រើនតែប្រើសម្ដីអាក្រក់។

📖 **សុន្ទរសព្ទ ពាក្យផ្ទុយ អសុន្ទរសព្ទ**

សុន្ទរសព្ទ *ន.* (សំ.) សូរសព្ទពីរោះ។

អសុន្ទរសព្ទ *ន.* (សំ.) ស្ទូរសព្ទពុំពីរោះ។

📖 **សុភ ពាក្យផ្ទុយ អសុភ**

សុភ *គុ.* (បា.សំ.) ល្អ, ប្រពៃ; ស្អាត, ឥតមានហ្មង; សម, សមរម្យ; ដែលគួរស្រលាញ់, ដែលគួរចាប់ចិត្ត; មានសិទ្ធិជោគ; មានសិរី, មានសួស្ដី; មានលាភ; មានសេចក្ដីសុខ; មានសេចក្ដីចម្រើន; ដែលឱ្យគុណ, ដែលឱ្យសម្រេចប្រយោជន៍គ្រប់យ៉ាង។

អសុភ *គុ.* (បា.សំ.) មិនល្អ; គួរខ្ពើម, គួរឆ្អើម :

- រូបអសុភ
- របស់អសុភ។

📖 **សុភានុបស្សិនី ពាក្យផ្ទុយ អសុភានុបស្សិនី**

សុភានុបស្សិនី *ន.* (បា.) ស្ត្រីអ្នកដែលសម្លឹងរំពឹងឃើញរូបកាយថាល្អ។

អសុភានុបស្សិនី *ន.* (បា.) ស្ត្រីអ្នកដែលសម្លឹងរំពឹងឃើញរូបកាយថាមិនល្អ។

📖 **សុភានុបស្សី ពាក្យផ្ទុយ អសុភានុបស្សី**

សុភានុបស្សី *ន.* (បា.) អ្នកដែលសម្លឹងរំពឹងឃើញរូបកាយថាល្អ។

អសុភានុបស្សី *ន.* (បា.) អ្នកដែលសម្លឹងរំពឹងឃើញរូបកាយថាមិនល្អ។

📖 **សុភារម្មណ៍ ពាក្យផ្ទុយ អសុភារម្មណ៍**

សុភារម្មណ៍ *ន.* (បា.ក្ល.) អារម្មណ៍ដែលមិនតោងជាប់ចំពោះទៅរករូបអសុភ។

អសុភារម្មណ៍ *ន.* (បា.ក្ល.) អារម្មណ៍ដែលតោងជាប់ចំពោះទៅរករូបអសុភ។

📖 **សេក្ខៈ** **ពាក្យផ្ទុយ** **អសេក្ខៈ**

សេក្ខៈ *ន.* (បា.ក្ល.) អ្នកដែលនៅកំពុងសិក្សា, អ្នករៀន។

អសេក្ខៈ *ន.* (បា.ក្ល.) អ្នកដែលអស់កិច្ចក្នុងការសិក្សាហើយ; អ្នកដែលឈប់លែងសិក្សាតទៅទៀតហើយ។

📖 **សេក្ខបុគ្គល** **ពាក្យផ្ទុយ** **អសេក្ខបុគ្គល**

សេក្ខបុគ្គល *ន.* (បា.) បុគ្គលអ្នកនៅកំពុងសិក្សាតទៅទៀត។

អសេក្ខបុគ្គល *ន.* (បា.) បុគ្គលដែលអស់ការសិក្សាតទៅទៀតហើយ។

📖 **សេក្ខភូមិ** **ពាក្យផ្ទុយ** **អសេក្ខភូមិ**

សេក្ខភូមិ *ន.* (បា.) ថ្នាក់នៃសេក្ខបុគ្គល។

អសេក្ខភូមិ *ន.* (បា.) ថ្នាក់នៃអសេក្ខបុគ្គល។

📖 **សេខៈ** **ពាក្យផ្ទុយ** **អសេខៈ**

សេខៈ *ន.* (បា.ក្ល.) អ្នកដែលនៅកំពុងសិក្សា, អ្នករៀន។

អសេខៈ *ន.* (បា.ក្ល.) អ្នកដែលអស់កិច្ចក្នុងការសិក្សាហើយ; អ្នកដែលឈប់លែងសិក្សាតទៅទៀតហើយ។

📖 **សេរប្បទេស** **ពាក្យផ្ទុយ** **អសេរប្បទេស**

សេរប្បទេស *ន.* (បា.) ប្រទេសឯករាជ្យដែលមានអំណាចលើខ្លួនឯង។

អសេរប្បទេស *ន.* (បា.) ប្រទេសមិនមានឯករាជ្យដែលមិនមានអំណាចលើខ្លួនឯង។

📖 **សេរិនី** **ពាក្យផ្ទុយ** **អសេរិនី**

សេរិនី *ន.* (បា.) ស្ត្រីអ្នកដែលមានអំណាចលើខ្លួនឯង។

អសេរិនី *ន.* (បា.) ស្ត្រីអ្នកដែលមិនមានអំណាចលើខ្លួនឯង, ស្ត្រីអ្នកដែលនៅក្រោមបង្គាប់គេ។

📖 **សេរី** **ពាក្យផ្ទុយ** **អសេរី**

សេរី *ន.* (បា.) អ្នកដែលមានអំណាចលើខ្លួនឯង, អត្តាធីន។

អសេរី *ន.* (បា.) អ្នកដែលមិនមានអំណាចលើខ្លួនឯង, អ្នកដែលនៅក្រោមបង្គាប់គេ។

📖 **សេរីបទេស** **ពាក្យផ្ទុយ** **អសេរីបទេស**

សេរីបទេស *ន.* (បា.) ប្រទេសឯករាជ្យដែលមានអំណាចពេញទី។

អសេរីបទេស *ន.* (បា.) ប្រទេសឥតអំណាច, ប្រទេសជាចំណុះគេ។

📖 **សេរីភាព** **ពាក្យផ្ទុយ** **អសេរីភាព**

សេរីភាព *ន.* (បា.ភ្ល.) អំណាចដែលអាចធ្វើអ្វីបានតាមអំពើចិត្ត ប៉ុន្តែនៅក្រោមច្បាប់, អំណាចពេញទី (ប៉ុន្តែមានមាត្រាច្បាប់ជាគោលដែរ) :

- ❖ ទៅមកដោយសេរីភាព
- ❖ ចិញ្ចឹមជីវិតដោយសេរីភាព។

អសេរីភាព *ន.* (បា.ភ្ល.) ភាវៈនៃអ្នកឥតអំណាច។

📖 **សំហារិម ពាក្យផ្ទុយ អសំហារិម**

សំហារិម *គុ.* (បា.) ដែលនាំយកទៅមកបាន, ដែលលើកយកទៅមកបាន, ដែលអាចធ្វើឱ្យកម្រើកចាកទីបាន, ដែលអាចធ្វើឱ្យឃ្លាតចាកទីបាន :

- ❖ ចាន
- ❖ កៅអី។

អសំហារិម *គុ.* (បា.) ដែលនាំយកទៅមកពុំបាន, ដែលលើកយកទៅមកពុំបាន, ដែលពុំអាចធ្វើឱ្យកម្រើក, ដែលពុំអាចធ្វើឱ្យឃ្លាតចាកទីបាន :

- ❖ ស្រែ
- ❖ ចម្ការ។

📖 **ស្រលាញ់ ពាក្យផ្ទុយ ស្អប់**

ស្រលាញ់ *កិ.* គាប់ចិត្តដោយស្នេហា, គាប់ចិត្តដោយមេត្តា, ពេញចិត្តដោយ

ស្នេហា, ពេញចិត្តដោយមេត្តា, ក្តួចកាន់ចិត្តដោយស្នេហា, ក្តួចកាន់ចិត្តដោយមេត្តា, ជាប់ចិត្តដោយស្នេហា, ជាប់ចិត្តដោយមេត្តា :

❖ មាតាបិតាស្រលាញ់បុត្រ។

ស្អប់ *កិ.* មិនស្រលាញ់, ទាស់ចិត្ត មិនចង់ឱ្យប៉ះអារម្មណ៍ :

❖ ស្អប់មិនចង់ឃើញមុខ។

📖 **ស្រូវធ្ងន់** **ពាក្យផ្ទុយ** **ស្រូវស្រាល**

ស្រូវធ្ងន់ *ន.* ស្រូវដែលធ្វើយូរខែទើបបានផ្លែទុំ។

ស្រូវស្រាល *ន.* ស្រូវដែលធ្វើតិចខែបានផ្លែទុំ។

📖 **ស្វាគម្ពុល** **ពាក្យផ្ទុយ** **ស្វាខ្ចី, ស្វាស្ងឹង**

ស្វាគម្ពុល *ន.* ផ្លែស្វាទុំដែលផ្អាប់ទុកឱ្យរលួយសំបក។

ស្វាខ្ចី *ន.* ផ្លែស្វាខ្ចីស្រស់។

ស្វាស្ងឹង *ន.* ស្វាទុំសាច់ស្ងួត។

📖 **ស្វៃរិន** **ពាក្យផ្ទុយ** **អស្វៃរិន**

ស្វៃរិន *ន.* (សំ.) អ្នកដែលមានអំណាចលើខ្លួនឯង, អត្តាធីន។

អស្វៃរិន *ន.* (សំ.) អ្នកដែលមិនមានអំណាចលើខ្លួនឯង, អ្នកដែលនៅក្រោមបង្គាប់គេ។

📖 **ស្វៃរិនី** **ពាក្យផ្ទុយ** **អស្វៃរិនី**

ស្វៃរិនី *ន.* (សំ.) ស្ត្រីអ្នកដែលមានអំណាចលើខ្លួនឯង។

អស្វៃរិនី *ន.* (សំ.) ស្ត្រីអ្នកដែលមិនមានអំណាចលើខ្លួនឯង, ស្ត្រីអ្នកដែលនៅក្រោមបង្គាប់គេ។

📖 **ស្វៃរីប្រទេស** **ពាក្យផ្ទុយ** **អស្វៃរីប្រទេស**

ស្វៃរីប្រទេស *ន.* (សំ.) ប្រទេសឯករាជ្យដែលមានអំណាចពេញទី។

អស្វៃរីប្រទេស *ន.* (សំ.) ប្រទេសឥតអំណាច, ប្រទេសជាចំណុះគេ។

📖 **ស្វៃរីភាព** **ពាក្យផ្ទុយ** **អស្វៃរីភាព**

ស្វៃរីភាព *ន.* (សំ.ភ្ល.) អំណាចដែលអាចធ្វើអ្វីបានតាមអំពើចិត្ត ប៉ុន្តែនៅក្រោមច្បាប់, អំណាចពេញទី (*ប៉ុន្តែមានមាត្រាច្បាប់ជាគោលដែរ*) :

- មានស្វៃរីភាព
- ចិញ្ចឹមជីវិតដោយស្វៃរីភាព។

អស្វៃរីភាព *ន.* (សំ.ភ្ល.) ភាពនៃអ្នកឥតអំណាច។

📖 **ហិត** **ពាក្យផ្ទុយ** **អហិត**

ហិត *ន.* (បា.សំ.) ផលប្រយោជន៍, ប្រយោជន៍ដ៏ល្អ; សេចក្ដីសុខក្សេមក្សាន្ត; ការទំនុកបម្រុង, ការផ្គងផ្គើម; សម្ដាញ់ភ្ងា; ...។

អហិត *គុ.* (បា.សំ.) ដែលឥតផលប្រយោជន៍; ដែលមិនមែនជាការទំនុកបម្រុង, ដែលមិនមែនជាការផ្គងផ្គើម។

📖 **ហិតកម្ម** **ពាក្យផ្ទុយ** **អហិតកម្ម**

ហិតកម្ម *ន.* (បា.) អំពើមានផលប្រយោជន៍។

អហិតកម្ម *ន.* (បា.) អំពើឥតផលប្រយោជន៍។

📖 **ហិតករ** **ពាក្យផ្ទុយ** **អហិតករ**

ហិតករ *ន.* (បា.) អ្នកធ្វើផលប្រយោជន៍, អ្នកទំនុកបម្រុង, អ្នកផ្គងផ្គើម។

អហិតករ *ន.* (បា.) អ្នកដែលធ្វើអំពើឥតផលប្រយោជន៍, អ្នកដែលធ្វើឱ្យឥតផលប្រយោជន៍។

📖 **ហិតការកៈ** **ពាក្យផ្ទុយ** **អហិតការកៈ**

ហិតការកៈ *ន.* (បា.ក្ល.) អ្នកធ្វើផលប្រយោជន៍ឱ្យ, អ្នកទំនុកបម្រុង, អ្នកផ្គងផ្គើម។

អហិតការកៈ *ន.* (បា.ក្ល.) អ្នកដែលធ្វើអំពើឥតផលប្រយោជន៍, អ្នកដែលធ្វើឱ្យឥតផលប្រយោជន៍។

📖 **ហិតការិកា** **ពាក្យផ្ទុយ** **អហិតការិកា**

ហិតការិកា *ន.* (បា.) ស្ត្រីអ្នកធ្វើផលប្រយោជន៍ឱ្យ, ស្ត្រីអ្នកទំនុកបម្រុង,

ស្ត្រីអ្នកផ្គុងផ្តើម។

អហិតការិកា *ន.* (បា.) ស្ត្រីអ្នកដែលធ្វើអំពើឥតផលប្រយោជន៍, ស្ត្រីអ្នកដែលធ្វើឱ្យឥតផលប្រយោជន៍។

📖 **ហិតការិនី ពាក្យផ្ទុយ អហិតការិនី**

ហិតការិនី *ន.* (បា.) ស្ត្រីអ្នកធ្វើផលប្រយោជន៍ឱ្យ, ស្ត្រីអ្នកទំនុកបម្រុង, ស្ត្រីអ្នកផ្គុងផ្តើម។

អហិតការិនី *ន.* (បា.) ស្ត្រីអ្នកដែលធ្វើអំពើឥតផលប្រយោជន៍, ស្ត្រីអ្នកដែលធ្វើឱ្យឥតផលប្រយោជន៍។

📖 **ហិតការី ពាក្យផ្ទុយ អហិតការី**

ហិតការី *ន.* (បា.) អ្នកធ្វើផលប្រយោជន៍ឱ្យ, អ្នកទំនុកបម្រុង, អ្នកផ្គុងផ្តើម។

អហិតការី *ន.* (បា.) អ្នកដែលធ្វើអំពើឥតផលប្រយោជន៍, អ្នកដែលធ្វើឱ្យឥតផលប្រយោជន៍។

📖 **ហិតប្រឹថពី ពាក្យផ្ទុយ អហិតប្រឹថពី**

ហិតប្រឹថពី *ន.* (សំ.ភ្ល.) ដីមានផលប្រយោជន៍ គឺដីដែលធ្វើរបរកើត។

អហិតប្រឹថពី *ន.* (សំ.ភ្ល.) ដីឥតផលប្រយោជន៍ គឺដីដែលធ្វើរបរអ្វីពុំកើត។

📖 **ហិតពាក្យ ពាក្យផ្ទុយ អហិតពាក្យ**

ហិតពាក្យ *ន.* (បា.ភ្ន.) សម្ដីមានផលប្រយោជន៍។

អហិតពាក្យ *ន.* (បា.ភ្ន.) សម្ដីឥតមានផលប្រយោជន៍។

📖 **ហិតវាចា ពាក្យផ្ទុយ អហិតវាចា**

ហិតវាចា *ន.* (បា.) សម្ដីមានផលប្រយោជន៍។

អហិតវាចា *ន.* (បា.) សម្ដីឥតមានផលប្រយោជន៍។

📖 **ហិតវាទ ពាក្យផ្ទុយ អហិតវាទ**

ហិតវាទ *ន.* (បា.) សម្ដីមានផលប្រយោជន៍។

អហិតវាទ *ន.* (បា.) សម្ដីឥតផលប្រយោជន៍។

📖 **ហិតវាទិន ពាក្យផ្ទុយ អហិតវាទិន**

ហិតវាទិន *ន.* (សំ.) អ្នកដែលពេញចិត្តនិយាយតែអំពីការមានផលប្រយោជន៍។

អហិតវាទិន *ន.* (សំ.) អ្នកដែលច្រើនតែនិយាយសម្ដីឥតផលប្រយោជន៍។

📖 **ហិតវាទិនី ពាក្យផ្ទុយ អហិតវាទិនី**

ហិតវាទិនី *ន.* (បា.) ស្ត្រីអ្នកដែលពេញចិត្តនិយាយតែអំពីការមានផលប្រយោជន៍។

អហិតវាទិនី *ន.* (បា.) ស្ត្រីអ្នកដែលច្រើនតែនិយាយសម្ដីឥតផលប្រយោជន៍។

📖 **ហិតវាទី ពាក្យផ្ទុយ អហិតវាទី**

ហិតវាទី *ន.* (បា.) អ្នកដែលពេញចិត្តនិយាយតែអំពីការមានផលប្រយោជន៍។

អហិតវាទី *ន.* (បា.) អ្នកដែលច្រើនតែនិយាយសម្ដីឥតផលប្រយោជន៍។

📖 **ហិតានុគ្រោះ ពាក្យផ្ទុយ អហិតានុគ្រោះ**

ហិតានុគ្រោះ *កិ.* (សំ.ភ្ល.) អនុគ្រោះដោយការមានផលប្រយោជន៍។

អហិតានុគ្រោះ *កិ.* (សំ.ភ្ល.) អនុគ្រោះដោយការឥតផលប្រយោជន៍។

📖 **ហិតេសិនី ពាក្យផ្ទុយ អហិតេសិនី**

ហិតេសិនី *ន.* (បា.) ស្ត្រីអ្នកស្វែងរកផលប្រយោជន៍, ស្ត្រីអ្នកត្រូវការផលប្រយោជន៍។

អហិតេសិនី *ន.* (បា.) ស្ត្រីអ្នកស្វែងរកតែអំពើឥតផលប្រយោជន៍, ស្ត្រីអ្នកត្រូវការរកតែអំពើឥតផលប្រយោជន៍។

📖 **ហិតេសី ពាក្យផ្ទុយ អហិតេសី**

ហិតេសី *ន.* (បា.) អ្នកស្វែងរកផលប្រយោជន៍, អ្នកត្រូវការផលប្រយោជន៍។

អហិតេសី *ន.* (បា.) អ្នកស្វែងរកតែអំពើឥតផលប្រយោជន៍, អ្នកត្រូវការរកតែអំពើឥតផលប្រយោជន៍។

📖 **ហិម ពាក្យផ្ទុយ អហិម**

ហិម *ន.* (បា.) ទីមានទឹកសន្សើម, ប្រទេសមានទឹកសន្សើម :

❖ ព្រៃហិម។

អហិម *គុ.* (បា.សំ.) ដែលឥតទឹកសន្សើម; ដែលមិនមែនរងា។

📖 **ហិមកាល** **ពាក្យផ្ទុយ** **អហិមកាល**

ហិមកាល *ន.* (បា.សំ.) រដូវមានទឹកសន្សើម។

អហិមកាល *ន.* (បា.សំ.) រដូវឥតទឹកសន្សើម (គិម្ហរដូវ, រដូវក្ដៅ)។

📖 **ហិមដ្ឋាន** **ពាក្យផ្ទុយ** **អហិមដ្ឋាន**

ហិមដ្ឋាន *ន.* (បា.) ទីកន្លែងមានទឹកសន្សើម, ទីកន្លែងដែលរងា។

អហិមដ្ឋាន *ន.* (បា.) ទីកន្លែងឥតទឹកសន្សើម, ទីកន្លែងដែលមិនរងា។

📖 **ហិមប្បទេស** **ពាក្យផ្ទុយ** **អហិមប្បទេស**

ហិមប្បទេស *ន.* (បា.) ប្រទេសមានទឹកសន្សើម, ប្រទេសរងា។

អហិមប្បទេស *ន.* (បា.) ប្រទេសឥតទឹកសន្សើម, ប្រទេសឥតរងា។

📖 **ហិមប្រទេស** **ពាក្យផ្ទុយ** **អហិមប្រទេស**

ហិមប្រទេស *ន.* (សំ.) ប្រទេសមានទឹកសន្សើម, ប្រទេសរងា។

អហិមប្រទេស *ន.* (សំ.) ប្រទេសឥតទឹកសន្សើម, ប្រទេសឥតរងា។

📖 **ហិមស្ថាន** **ពាក្យផ្ទុយ** **អហិមស្ថាន**

ហិមស្ថាន *ន.* (សំ.) ទីកន្លែងមានទឹកសន្សើម, ទីកន្លែងដែលរងា។

អហិមស្ថាន *ន.* (សំ.) ទីកន្លែងឥតទឹកសន្សើម, ទីកន្លែងដែលមិនរងា។

📖 **ហេដ្ឋិម ពាក្យផ្ទុយ ឧបរិម**

ហេដ្ឋិម *គុ.* (បា.) ដែលជាខាងក្រោម, ដែលជាខាងក្រោយ; ដែលយ៉ាងអន់, ដែលយ៉ាងទាប, ដែលយ៉ាងចុងគេបំផុត។

ឧបរិម *កិ.វិ.* ឬ *គុ.* (បា.សំ.) ខាងលើ, ដែលខ្ពង់ខ្ពស់។

📖 **ហេដ្ឋិមដ្ឋាន ពាក្យផ្ទុយ ឧបរិមដ្ឋាន**

ហេដ្ឋិមដ្ឋាន *ន.* (បា.) ទីខាងក្រោម។

ឧបរិមដ្ឋាន *ន.* (បា.) ទីខាងលើ។

📖 **ហេដ្ឋិមទិស ពាក្យផ្ទុយ ឧបរិមទិស**

ហេដ្ឋិមទិស *ន.* (បា.) ទិសខាងក្រោម (រាប់ក្នុងពួកទិស១០)។

ឧបរិមទិស *ន.* (បា.) ទិសខាងលើ (រាប់ក្នុងពួកទិស១០)។

📖 **ហេដ្ឋិមបរិច្ឆេទ ពាក្យផ្ទុយ ឧបរិមបរិច្ឆេទ**

ហេដ្ឋិមបរិច្ឆេទ *ន.* (បា.) ការកំណត់យ៉ាងទាប, ការកំណត់យ៉ាងចុងគេបំផុត។

ឧបរិមបរិច្ឆេទ *ន.* (បា.) ការកំណត់យ៉ាងខ្ពស់, ការកំណត់យ៉ាងលើគេបំផុត។

📖 **ហេដ្ឋិមបរិយាយ ពាក្យផ្ទុយ ឧបរិមបរិយាយ**

ហេដ្ឋិមបរិយាយ *ន.* (បា.) បរិយាយយ៉ាងអន់។

ឧបរិមបរិយាយ *ន.* (បា.) បរិយាយដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់។

📖 **ហេដ្ឋិមភាគ** **ពាក្យផ្ទុយ** **ឧបរិមភាគ**

ហេដ្ឋិមភាគ *ន.* (បា.) ប៉ែកខាងក្រោម, ភាគខាងក្រោម។

ឧបរិមភាគ *ន.* (បា.) ប៉ែកខាងលើ, ភាគខាងលើ។

📖 **ហេដ្ឋិមភូមិ** **ពាក្យផ្ទុយ** **ឧបរិមភូមិ**

ហេដ្ឋិមភូមិ *ន.* (បា.) ជាន់ខាងក្រោម, ថ្នាក់ខាងក្រោម។

ឧបរិមភូមិ *ន.* (បា.) ជាន់ខាងលើ, ថ្នាក់ខាងលើ។

📖 **អគ្ឃ** **ពាក្យផ្ទុយ** **អនគ្ឃ**

អគ្ឃ *គុ.* (បា.សំ.) ដែលមានតម្លៃ។

អនគ្ឃ *គុ.* (បា.សំ.) ដែលកាត់ថ្លៃពុំបាន, ដែលមានតម្លៃឥតបើគណនា :

- ❖ របស់អនគ្ឃ
- ❖ ទ្រព្យអនគ្ឃ។

📖 **អង្គ** **ពាក្យផ្ទុយ** **អនង្គ**

អង្គ *ន.* (បា.សំ.) អវយវៈ, រូប, តួរូប, កាយ, រាងកាយ, ខ្លួន, ខ្លួនប្រាណ; ភាគ; ចំណែកនៃរាងកាយ; ប្រភេទ; សេចក្ដីដែលចែកឱ្យឃើញចំនួន; រូបសេចក្ដី; លក្ខណៈ; ហេតុ, ការណ៍, ដើមហេតុ។

អនង្គ *ន.* (សំ.) អទិស្សមានកាយពួកមួយហៅថា **កាមទេព** ជាអ្នកនាំបណ្ដាលឱ្យកើតសេចក្ដីត្រេកត្រអាល។

☞ ខ្មែរប្រើជាពាក្យប្រៀបសំដៅសេចក្ដីថា "ស្ត្រីមានរូបល្អ, នាងមានលម្អ, នាងឆើតឆោម" :

❖ អនង្គថ្លៃ

❖ អនង្គមាសស្ងួន។

📖 **អង្គណ ពាក្យផ្ទុយ អនង្គណ**

អង្គណ *ន.* (បា.) កិលេស, មន្ទិលសៅហ្មង, គ្រឿងសៅហ្មងចិត្ត។

អនង្គណ *គុ.* ឬ *ន.* (បា.) ដែលឥតកិលេស; អ្នកដែលឥតកិលេស; ដែលឥតសៅហ្មង; អ្នកបរិសុទ្ធ។

📖 **អញ្ញ ពាក្យផ្ទុយ អនញ្ញ**

អញ្ញ *គុ.* (បា.) ដែលដទៃ, ដែលផ្សេងគ្នា គឺដែលមិនត្រូវគ្នា។

អនញ្ញ *គុ.* (បា.) ដែលពុំមែនដទៃ, ដែលមិនមែនផ្សេងគ្នា គឺដែលត្រូវគ្នា, តែមួយ, តែបែបមួយ, តែម្នាក់។

📖 **អតជាតបុត្រ, អនុជាតបុត្រ ពាក្យផ្ទុយ អវជាតបុត្រ**

អតជាតបុត្រ *ន.* (សំ.) កូនប្រុសប្រសើរកន្លង។

អនុជាតបុត្រ *ន.* (សំ.) កូនប្រុសដែលមានចរិយាធម៌ល្អតាមបែបបទរបស់មាតាបិតា។

អវជាតបុត្រ *ន.* (សំ.) កូនប្រុសដែលមានចរិយាធម៌ថោកទាបជាងត្រកូលរបស់ខ្លួន, កូនប្រុសក្រៅគន្លងធម៌។

📖 **អតិជាតបុត្រី, អនុជាតបុត្រី ពាក្យផ្ទុយ អវជាតបុត្រី**

អតិជាតបុត្រី *ន.* (សំ.) កូនស្រីប្រសើរកន្លង។

អនុជាតបុត្រី *ន.* (សំ.) កូនស្រីដែលមានចរិយាធម៌ល្អតាមបែបបទរបស់មាតាបិតា។

អវជាតបុត្រី *ន.* (សំ.) កូនស្រីដែលមានចរិយាធម៌ថោកទាបជាងត្រកូលរបស់ខ្លួន, កូនស្រីក្រៅគន្លងធម៌។

📖 **អតិបរមា ពាក្យផ្ទុយ អប្បបរមា**

អតិបរមា *គុ.* ឬ *ន.* (បា.) កម្រិតយ៉ាងច្រើន, កម្រិតយ៉ាងខ្ពស់, កម្រិតយ៉ាងឆ្ងាយបំផុត; ដែលច្រើនបំផុត, ក្រៃលែង, ដ៏លើសលុបបំផុត។

អប្បបរមា *គុ.* ឬ *ន.* (បា.) កម្រិតយ៉ាងតិច, កម្រិតយ៉ាងតូចបំផុត; ដែលតិចបំផុត, ដែលមានកំណត់យ៉ាងតូចបំផុត។

📖 **អន្លា ពាក្យផ្ទុយ អនន្លា**

អត្តា *ន.* (បា.) ខ្លួន; ចិត្ត (អាត្ម័ន, អាត្មា)។

អនត្តា *គុ.* (បា.) ដែលមិនមែនជារបស់ចិត្ត, ដែលមិនលុះក្នុងអំណាចចិត្ត; ដែលឥតខ្លឹមសារ។

📖 **អត្តាធីន** **ពាក្យផ្ទុយ** **អនត្តាធីន**

អត្តាធីន *ន.* (បា.) អ្នកដែលមានអំណាចលើខ្លួនឯង។

អនត្តាធីន *ន.* (បា.) អ្នកដែលមិនមានអំណាចលើខ្លួនឯង, អ្នកដែលពឹងផ្អែកផ្អែកអាស្រ័យអ្នកដទៃ, អញ្ញាធីន។

📖 **អត្ថ** **ពាក្យផ្ទុយ** **អនត្ថ**

អត្ថ *ន.* (បា.) ប្រយោជន៍; សេចក្ដី; សេចក្ដីពន្យល់; ពាក្យប្រែស្រាយ; សេចក្ដីចម្រើន; គតិ; រឿង, ហេតុ, ការណ៍; ដំណើរ; ផល; ផលប្រយោជន៍; បំណង; សេចក្ដីប្រាថ្នា; ទ្រព្យ, សម្បត្តិ; របស់; វត្ថុ; អីវ៉ាន់; កិច្ច, កិច្ចការ; ធុរៈ, រវល់; ...។

អនត្ថ *គុ.* ឬ *ន.* (បា.) ដែលឥតប្រយោជន៍, ដែលមិនមែនសេចក្ដីចម្រើន, ដែលមិនបានការ, ដែលយកជាការពុំបាន; អ្វីៗដែលយកជាការពុំបាន។

📖 **អត្ថកម្ម** **ពាក្យផ្ទុយ** **អនត្ថកម្ម**

អត្ថកម្ម *ន.* (បា.) អំពើមានប្រយោជន៍។

អនត្ថកម្ម *ន.* (បា.) អំពើឥតប្រយោជន៍។

📖 **អត្ថការិកា ពាក្យផ្ទុយ អនត្ថការិកា**

អត្ថការិកា *ន.* (បា.) ស្ត្រីអ្នកដែលមានប្រយោជន៍។

អនត្ថការិកា *ន.* (បា.) ស្ត្រីអ្នកដែលឥតប្រយោជន៍។

📖 **អត្ថការី ពាក្យផ្ទុយ អនត្ថការី**

អត្ថការី *ន.* (បា.) អ្នកដែលមានប្រយោជន៍។

អនត្ថការី *ន.* (បា.) អ្នកដែលឥតប្រយោជន៍។

📖 **អត្ថបដិរូប ពាក្យផ្ទុយ អត្ថានុរូប**

អត្ថបដិរូប *ន.* (បា.) សេចក្តីប្រៀបធៀប, ន័យប្រដូច គឺន័យរបស់ពាក្យដែលបង្វិលបញ្ចៀសពីន័យត្រង់ៗដូចជាពាក្យថា "ស៊ី" តាមអត្ថានុរូប គឺន័យត្រង់ៗទៅតាមដំណើរដើមថា "បរិភោគភោជនាហារ"។

អត្ថានុរូប *ន.* (បា.) ន័យរបស់ពាក្យដែលសមទៅតាមសេចក្តី, ន័យរបស់ពាក្យត្រង់ៗ, ន័យដែលមិនបង្វិលបញ្ចៀសខុសឃ្លាតចាកសេចក្តីដើម គឺពាក្យដែលមិនប្រើជាសេចក្តីប្រៀបប្រដូច។

📖 **អត្ថពាក្យ ពាក្យផ្ទុយ អនត្ថពាក្យ**

អត្ថពាក្យ *ន.* (បា.ក្ល.) សម្តីមានប្រយោជន៍។

អនត្ថពាក្យ *ន.* (បា.ភ្ល.) សម្ដីឥតប្រយោជន៍។

📖 **អត្ថវាចា ពាក្យផ្ទុយ អនត្ថវាចា**

អត្ថវាចា *ន.* (បា.) សម្ដីមានប្រយោជន៍។

អនត្ថវាចា *ន.* (បា.) សម្ដីឥតប្រយោជន៍។

📖 **អត្ថវាទ ពាក្យផ្ទុយ អនត្ថវាទ**

អត្ថវាទ *ន.* (បា.) សម្ដីមានប្រយោជន៍។

អនត្ថវាទ *ន.* (បា.) សម្ដីឥតប្រយោជន៍។

📖 **អត្ថវាទិនី ពាក្យផ្ទុយ អនត្ថវាទិនី**

អត្ថវាទិនី *ន.* (បា.) ស្ត្រីអ្នកដែលច្រើនតែនិយាយសម្ដីមានប្រយោជន៍យកជាការបាន។

អនត្ថវាទិនី *ន.* (បា.) ស្ត្រីអ្នកដែលច្រើនតែនិយាយសម្ដីឥតប្រយោជន៍យកជាការពុំបាន។

📖 **អត្ថវាទី ពាក្យផ្ទុយ អនត្ថវាទី**

អត្ថវាទី *ន.* (បា.) អ្នកច្រើនតែនិយាយសម្ដីមានប្រយោជន៍យកជាការបាន។

អនត្ថវាទី *ន.* (បា.) អ្នកច្រើនតែនិយាយសម្ដីឥតប្រយោជន៍យកជាការពុំបាន។

📖 **អនន្ត ពាក្យផ្ទុយ អន្ត**

អនន្ត *គុ.* (បា.) ដែលមិនមានទីបំផុត; ដែលមិនចេះចប់; ច្រើនហួសប្រមាណ។

អន្ត *គុ.* (បា.) ដែលជាទីបំផុត; ដែលចប់, ដែលស្រេច; លាមក; អាក្រក់; ថោកទាប, ដែលខ្ជីខ្ជា, ដែលពុំប្រសើរ។

📖 **អនន្តរ ពាក្យផ្ទុយ អន្តរ**

អនន្តរ *គុ.* (បា.) ដែលមិនមានចន្លោះ, ដែលមិនមានរវាង, ដែលមិនមានឱកាស; ដែលចេះតែជាប់បន្តរឿយៗទៅ; ដែលជាលំដាប់តៗទៅ។

អន្តរ *ន.* (បា.) ចន្លោះ, រវាង; ដទៃ; រយៈ; ប្រហោង, រូង, រន្ធ; ទោស ភ្លាំងភ្លាត់; ឱកាស; ចំណែកខាងក្នុង, ប៉ែកខាងក្នុង; ចិត្ត, វិញ្ញាណ; សំពត់, សំពត់ស្លៀក។

📖 **អនន្តរកថា ពាក្យផ្ទុយ អន្តរកថា**

អនន្តរកថា *ន.* (បា.) សម្ដីដែលចេះតែបង្ហូរទៅមិនឈប់។

អន្តរកថា *ន.* (បា.) សម្ដីដែលចេះតែភ្លាំងភ្លាត់។

📖 **អនន្តរគមនាគមន៍ ពាក្យផ្ទុយ អន្តរគមនាគមន៍**

អនន្តរគមនាគមន៍ *ន.* (បា.សំ.) ការទៅមកបន្តគ្នាមិនដាច់។

អន្តរគមនាគមន៍ *ន.* (បា.សំ.) ការមិនទៅមកបន្តគ្នា។

📖 **អនន្តរបុស្ស ពាក្យផ្ទុយ អន្តរបុស្ស**

អនន្តរបុស្ប *ន.* (សំ.) ឈើដែលមានផ្កាមិនដាច់, វល្លិដែលមានផ្កាមិនដាច់។

អន្តរបុស្ប *ន.* (សំ.) ឈើដែលមិនសូវមានផ្កា, វល្លិដែលមិនសូវមានផ្កា។

📖 **អនន្តរផល ពាក្យផ្ទុយ អន្តរផល**

អនន្តរផល *ន.* (បា.) ឈើដែលមានផ្លែមិនដាច់, ដំណាំដែលមានផ្លែមិនដាច់។

អន្តរផល *ន.* (បា.) ឈើដែលមិនសូវមានផ្លែ, ដំណាំដែលមិនសូវមានផ្លែ។

📖 **អនភិសិត្តរាជ ពាក្យផ្ទុយ អភិសិត្តរាជ**

អនភិសិត្តរាជ *ន.* (បា.សំ.) ព្រះរាជាដែលពុំទាន់បានអភិសេកនៅឡើយ។

អភិសិត្តរាជ *ន.* (បា.សំ.) ព្រះរាជាដែលបានអភិសេករួចហើយ។

📖 **អនរិយ ពាក្យផ្ទុយ អរិយ**

អនរិយ *គុ.* (បា.) ដែលមិនមែនជាអរិយ; ដែលពុំប្រសើរ; មិនល្អ; ថោកទាប; ដែលមិនចម្រើន; ដែលមិនចុះរបៀប, ដែលឆ្គង, ដែលខ្ជីខ្ជា។

អរិយ *គុ.* (បា.) ប្រសើរ; ត្រឹមត្រូវ; សុភាព; រៀបរយ; មានបែបបទល្អ; ស្អាតត្រង់; ដែលឥតទោស។

📖 **អនរិយជន ពាក្យផ្ទុយ អរិយជន**

អនរិយជន *ន.* (បា.) ជនពុំប្រសើរ, ជនមានសណ្ដាប់ធ្នាប់ខ្ជីខ្ជា។

អរិយជន *ន.* (បា.) ជនមានរបៀបបែបបទទំនៀមសណ្ដាប់ល្អនាំឱ្យមាន

សេចក្ដីចម្រើន។

📖 **អនរិយធម៌ ពាក្យផ្ទុយ អរិយធម៌**

អនរិយធម៌ *ន.* (បា.) សណ្ដាប់ធ្នាប់ខ្ជីខ្ជា, បែបបទខ្ជីខ្ជា, បែបបទរយីករយាក; អំពើព្រៃផ្សៃ, កំណាចឃោរឃៅ, អំពើសាហាវយង់ឃ្នង។

អរិយធម៌ *ន.* (បា. និង សំ.) ធម៌ដែលនាំឱ្យកើតសេចក្ដីសុខចម្រើន; ធម៌របស់អរិយជន, ទំនៀមសណ្ដាប់ល្អ; សណ្ដាប់ធ្នាប់រៀបរយ, បែបបទរៀបរយ។

📖 **អនរិយប្បទេស ពាក្យផ្ទុយ អរិយប្បទេស**

អនរិយប្បទេស *ន.* (បា.) ប្រទេសមិនចម្រើន, ប្រទេសឥតរបៀប។

អរិយប្បទេស *ន.* (បា.) ប្រទេសរីកចម្រើន, ប្រទេសមានរបៀប។

📖 **អនស្ចារ្យ ពាក្យផ្ទុយ អស្ចារ្យ**

អនស្ចារ្យ *គុ.* (សំ.ភ្ល.) ដែលមិនមែនជាអស្ចារ្យ, ដែលមិនគួរទះដៃស្ងើច, ដែលមិនគួរស្ងើច។

អស្ចារ្យ *គុ.* (សំ.ភ្ល.) ដែលគួរស្ងើចក្រៃពេក, ដែលគួរទះដៃស្ងើចសរសើរ; ដែលគួរស្ញែងក្រៃពេក។

📖 **អនាកុល ពាក្យផ្ទុយ អាកុល**

អនាកុល *គុ.* (បា.សំ.) ដែលមិនច្រល្បូកច្រល់, ដែលមិនច្របូកច្របល់, ដែល

មិនសៅហ្មង, ដែលមិនមានទោស។

អាកុល *គុ.* (បា.សំ.) ដែលច្រលូកច្រលំ, ច្របូកច្របល់, អាកិណ្ណ; សៅហ្មង; ដែលវឹវរ, ដែលវឹកវរ; វិលវល់; សុកមម៉ុក; មិងមាំង, មមិងមមាំង, ស្រឡាំងកាំង; តេងតាង, តតេងតតាង; ដែលខ្វល់ខ្វាយ, ដែលខ្វះខ្វែង។

📖 **អនាគត** **ពាក្យផ្ទុយ** **អាគត**

អនាគត *ន.* (បា.សំ.) កាលខាងមុខ, សម័យខាងមុខ។

អាគត *ន.* (បា.សំ.) កាលដែលមកដល់, សម័យដែលមកដល់ហើយ។

📖 **អនាគម** **ពាក្យផ្ទុយ** **អាគម**

អនាគម *ន.* (បា.សំ.) ការមិនមក; ដំណើរមិនទាន់មកដល់។

អាគម *ន.* (បា.សំ.) ការមក, ដំណើរមកដល់; ការរៀនសូត្រ; សេចក្ដីដឹង; ការចេះដឹង; គម្ពីរ, សាស្ត្រា, ពុទ្ធមន្ត; គាថាដែលរៀនចេះចាំតៗគ្នាមក; របៀន។

📖 **អនាគាមី** **ពាក្យផ្ទុយ** **អាគាមី**

អនាគាមី *ន.* (បា.) អ្នកមិនមកកាន់កាមធាតុទៀត គឺអរិយបុគ្គលដែលបានសម្រេចផលទី៣នៃលោកុត្តរធម៌ហើយ, លុះអស់អាយុអំពីជាតិនេះតែងតែទៅកើតក្នុងសុទ្ធាវាសព្រហ្មលោកបានសម្រេចអរហត្តផល ហើយបរិនិព្វានក្នុងទីនោះ (បើស្ត្រីជា អនាគាមិនី)។

អាគាមី *ន.* (បា.) អ្នកដែលមក។

📖 **អនាគារ** **ពាក្យផ្ទុយ** **អាគារ**

អនាគារ *ន.* (បា.សំ.) អ្នកគ្មានផ្ទះ គឺអ្នកដែលលះបង់ផ្ទះលំនៅហើយបួស (បព្វជិត)។

អាគារ *ន.* (បា.) អ្នកដែលមានផ្ទះ, អ្នកដែលមានប្រយោជន៍ដោយផ្ទះសំបែង (គ្រហស្ថ)។

📖 **អនាគារធម៌** **ពាក្យផ្ទុយ** **អាគារធម៌**

អនាគារធម៌ *ន.* (សំ.) ធម៌សម្រាប់បព្វជិត។

អាគារធម៌ *ន.* (សំ.) ធម៌សម្រាប់គ្រហស្ថ។

📖 **អនាគារិយធម៌** **ពាក្យផ្ទុយ** **អាគារិយធម៌**

អនាគារិយធម៌ *ន.* (សំ.) ធម៌សម្រាប់បព្វជិត។

អាគារិយធម៌ *ន.* (សំ.) ធម៌សម្រាប់គ្រហស្ថ។

📖 **អនាគារវិន័យ** **ពាក្យផ្ទុយ** **អាគារវិន័យ**

អនាគារវិន័យ *ន.* (បា.សំ.ភ្ជ.) វិន័យសម្រាប់អ្នកបួស។

អាគារវិន័យ *ន.* (បា.សំ.ភ្ជ.) វិន័យសម្រាប់គ្រហស្ថ, ច្បាប់គ្រហស្ថ។

📖 **អនាគារិយ** **ពាក្យផ្ទុយ** **អាគារិយ**

អនាគារិយ *ន.* (បា.) អ្នកដែលមិនមានប្រយោជន៍ដោយផ្ទះ, អ្នកដែលមិនមានប្រយោជន៍ដោយការគ្រប់គ្រងផ្ទះ (បព្វជិត)។

អាគារិយ *ន.* (បា) អ្នកដែលមានផ្ទះ, អ្នកដែលមានប្រយោជន៍ដោយផ្ទះសំបែង (គ្រហស្ថ)។

📖 **អនាគារិយវិន័យ ពាក្យផ្ទុយ អាគារិយវិន័យ**

អនាគារិយវិន័យ *ន.* (បា.សំ.ក្ល.) វិន័យសម្រាប់អ្នកបួស។

អាគារិយវិន័យ *ន.* (បា.សំ.ក្ល.) វិន័យសម្រាប់គ្រហស្ថ។

📖 **អនាចារ ពាក្យផ្ទុយ អាចារ**

អនាចារ *ន.* (បា.សំ.) ការប្រព្រឹត្តខុសបែបបទ, ការខុសសណ្ដាប់ធ្នាប់; ការប្រព្រឹត្តអាក្រក់, ការខ្ជីខ្ជា, ការពុំសមគួរ; ការឥតមារយាទ; មារយាទអាក្រក់។

អាចារ *ន.* (បា.សំ.) ការប្រព្រឹត្ត, ចរិយា; ឫក, ឫកពា, មារយាទ, ឫកមារយាទ; បែបបទ, សណ្ដាប់ធ្នាប់។

📖 **អនាតុរភាព ពាក្យផ្ទុយ អាតុរភាព**

អនាតុរភាព *ន.* (បា.សំ.ក្ល.) ភាពឥតជំងឺ, ដំណើរមិនឈឺចាប់, ភាពសុខសប្បាយ, ដំណើរស្រួលខ្លួន, ភាពជាខ្លួន។

អាតុរភាព *ន.* (បា.សំ.ភ្ល.) ភាពនៃជំងឺ, ភាពនៃជំងឺគ្រុនក្ដៅខ្លាំង។

📖 **អនាទរ ពាក្យផ្ទុយ អាទរ**

អនាទរ *ន.* (បា.សំ.) សេចក្ដីមិនអើពើ; ការពុំគោរព, ការពុំយកចិត្តទុកដាក់; ការមិនប្រុងប្រយត្ន; ការពុំនាំពា; ការពុំស្រវាស្រទេញ; ដំណើរតោះតើយ, ដំណើរសោះអង្គើយ; ការមើលងាយ។

អាទរ *ន.* (បា.សំ.) សេចក្ដីអើពើ, ការគោរព; ការយកចិត្តទុកដាក់; ការប្រុងប្រយត្ន; ការស្រវាស្រទេញ, ការនាំពា។

📖 **អនាទរប្បដិសណ្ឋារ ពាក្យផ្ទុយ អាទរប្បដិសណ្ឋារ**

អនាទរប្បដិសណ្ឋារ *ន.* (បា.) ការមិនទទួលរាក់ទាក់ដោយគោរព, ការមិនទទួលរាក់ទាក់ដោយស្រវាស្រទេញ។

អាទរប្បដិសណ្ឋារ *ន.* (បា.) ការទទួលរាក់ទាក់ដោយគោរព, ការទទួលរាក់ទាក់ដោយស្រវាស្រទេញ។

📖 **អនាទរប្រតិបត្តិ ពាក្យផ្ទុយ អាទរប្រតិបត្តិ**

អនាទរប្រតិបត្តិ *កិ.* (សំ.) ប្រតិបត្តិដោយមិនយកចិត្តទុកដាក់, ប្រតិបត្តិដោយមិនគោរព។

អាទរប្រតិបត្តិ *កិ.* (សំ.) ប្រតិបត្តិដោយយកចិត្តទុកដាក់, ប្រតិបត្តិដោយ

គោរព។

📖 **អនាទរភាព** **ពាក្យផ្ទុយ** **អាទរភាព**

អនាទរភាព *ន.* (បា.សំ.ក្ល.) ភាវៈតោះតើយ, ភាពតោះតើយ។

អាទរភាព *ន.* (បា.សំ.ក្ល.) ភាវៈនៃសេចក្ដីអើពើ, ភាពនៃសេចក្ដីអើពើ។

📖 **អនាទរមិត្ត** **ពាក្យផ្ទុយ** **អាទរមិត្ត**

អនាទរមិត្ត *ន.* (បា.) មិត្តដែលរាប់អានគ្នាដោយការមិនស៊ប់ចិត្ត។

អាទរមិត្ត *ន.* (បា.) មិត្តដែលរាប់រកគ្នាដោយយកចិត្តទុកដាក់។

📖 **អនាទិភាព** **ពាក្យផ្ទុយ** **អាទិភាព**

អនាទិភាព *ន.* (បា.សំ.ក្ល.) ភាវៈគ្មានដើម, ភាពគ្មានដើម, ដំណើរគ្មានដើម, ដំណើរគ្មានដើមទង :

❖ រឿងនុះជាអនាទិភាព។

អាទិភាព *ន.* (បា.សំ.ក្ល.) ភាវៈដើម, ភាពដើម, ដំណើរដើម, ដំណើរដើមទង :

❖ រឿងនុះជាអាទិភាព។

📖 **អនាធិបតេយ្យ** **ពាក្យផ្ទុយ** **អាធិបតេយ្យ**

អនាធិបតេយ្យ *ន.* (បា.) ការដែលគ្មានអាធិបតេយ្យ, ការដែលគ្មានឥស្សរភាព, ដំណើរឥតសិទ្ធិសេរីភាពក្នុងការគ្រប់គ្រង, ភាពនៃប្រជារាស្ត្រដែលមិនមាន

មគ្គុទ្ទេសក៍។

អាធិបតេយ្យ *ន.* (បា.) អធិបតីភាព, ភាពនៃបុគ្គលជាអធិបតី, ឥស្សរភាព, អំណាចដាច់ខាតលើខ្លួនតាមគន្លងច្បាប់បើកសិទ្ធិឱ្យ។

📖 **អនាបត្តិ ពាក្យផ្ទុយ អាបត្តិ**

អនាបត្តិ *ន.* (បា.) ដំណើរមិនត្រូវអាបត្តិ។

អាបត្តិ *ន.* (បា.) ទោសដែលភិក្ខុត្រូវព្រោះកន្លងពុទ្ធប្បញ្ញត្តិ, ទោសដែលភិក្ខុត្រូវព្រោះល្មើសពុទ្ធប្បញ្ញត្តិ (ព.វិ.ពុ.)។

📖 **អនាមយ ពាក្យផ្ទុយ អាមយ**

អនាមយ *ន.* (បា.សំ.) ដំណើរមិនមានរោគ, ដំណើរមិនមានជំងឺ, សេចក្តីសុខសប្បាយខ្លួន, ដំណើរជាខ្លួន។

អាមយ *ន.* (បា.សំ.) រោគ, អាពាធ, ព្យាធិ, ជំងឺ។

📖 **អនាមយភាព ពាក្យផ្ទុយ អាមយភាព**

អនាមយភាព *ន.* (បា.សំ.ភ្ជ.) ភាវៈនៅជាសុខឥតរោគាព្យាធិ។

អាមយភាព *ន.* (បា.សំ.ភ្ជ.) ភាពនៃជំងឺ; ដំណើរមានជំងឺ, ការខ្វះសុខភាព។

📖 **អនាម័យ ពាក្យផ្ទុយ អាម័យ**

អនាម័យ *ន.* (បា.សំ.ភ្ជ.) ដំណើរមិនមានរោគ, ដំណើរឥតជំងឺ, សេចក្តីសុខ

សប្បាយខ្លួន, ដំណើរជាខ្លួន។

អាម័យ *ន.* (បា.សំ.ភ្ជ.) រោគ, អាពាធ, ព្យាធិ, ជំងឺ។

📖 **អនារ្យ ពាក្យផ្ទុយ អារ្យ**

អនារ្យ *គុ.* (សំ.) ដែលមិនមែនជាអនារ្យ; ដែលពុំប្រសើរ; មិនល្អ; ថោកទាប; ដែលមិនចម្រើន; ដែលមិនចុះរបៀប, ឆ្គង, ខ្ជីខ្ជា។

អារ្យ *គុ.* (សំ.) ប្រសើរ; ត្រឹមត្រូវ; សុភាព; រៀបរយ; មានបែបបទល្អ; ស្អាតត្រង់; ដែលឥតទោស។

📖 **អនារ្យជន ពាក្យផ្ទុយ អារ្យជន**

អនារ្យជន *ន.* (សំ.) ជនពុំប្រសើរ, ជនមានសណ្ដាប់ធ្នាប់ខ្ជីខ្ជា។

អារ្យជន *ន.* (សំ.) ជនពួកអារ្យៈ គឺជនមានរបៀបបែបបទទំនៀមសណ្ដាប់ល្អនាំឱ្យមានសេចក្ដីចម្រើន។

📖 **អនារ្យធម៌ ពាក្យផ្ទុយ អារ្យធម៌**

អនារ្យធម៌ *ន.* (សំ.) សណ្ដាប់ធ្នាប់ខ្ជីខ្ជា, បែបបទខ្ជីខ្ជា, បែបបទរឃីករឃាក; អំពើព្រៃផ្សៃ, អំពើកំណាចឃោរឃៅ, អំពើសាហាវយង់ឃ្នង។

អារ្យធម៌ *ន.* (សំ.) ធម៌ដែលនាំឱ្យកើតសេចក្ដីសុខចម្រើន; ធម៌របស់អរិយជន, ទំនៀមសណ្ដាប់ល្អ; សណ្ដាប់ធ្នាប់រៀបរយ, បែបបទរៀបរយ។

📖 **អនារ្យប្រទេស ពាក្យផ្ទុយ អារ្យប្រទេស**

អនារ្យប្រទេស *ន.* (សំ.) ប្រទេសមិនចម្រើន, ប្រទេសឥតរបៀប។

អារ្យប្រទេស *ន.* (សំ.) ប្រទេសរីកចម្រើន, ប្រទេសមានរបៀប។

📖 **អនាល័យ ពាក្យផ្ទុយ អាល័យ**

អនាល័យ *ន.* (បា.សំ.ភ្ល.) ដំណើរឥតលំនៅ; អ្នកដែលឥតលំនៅ, អ្នកដែលឥតផ្ទះ, អ្នកដែលឥតអាល័យ; ដំណើរអស់បំណង, ដំណើរអស់អាល័យ, ដំណើរអស់សេចក្ដីប្រាថ្នា; ព្រះនិព្វាន។

អាល័យ *ន.* (បា.សំ.ភ្ល.) លំនៅ, ផ្ទះលំនៅ; សេចក្ដីជាប់ចិត្ត, ការក្ដួចកាន់, ដំណើរនឹកឆ្ពោះទៅរកដោយសេចក្ដីជាប់ចិត្ត; តណ្ហា។

📖 **អនាវាស ពាក្យផ្ទុយ អាវាស**

អនាវាស *ន.* (បា.សំ.) ទីដែលឥតមនុស្សនៅ; វត្តដែលគេបោះបង់ចោលឥតមានបព្វជិតនៅ, អារាមដែលគេបោះបង់ចោលឥតមានបព្វជិតនៅ។

អាវាស *ន.* (បា.សំ.) ទីនៅ, លំនៅ, ផ្ទះ, ផ្ទះលំនៅ; វត្ត; ការនៅគ្រប់គ្រង។

📖 **អនាសវៈ ពាក្យផ្ទុយ អាសវៈ**

អនាសវៈ *គុ.* ឬ *ន.* (បា.ភ្ល.) ដែលមិនមានអាសវៈ; អ្នកដែលឥតកិលេសជាគ្រឿងត្រាំក្នុងសន្ដាន (អរហន្ត)។

អាសវៈ *ន.* (បា.ក្ល.) គ្រឿងត្រាំ; ទឹកតម្រាំ; ទឹកដម; ស្រាត្រាំ គឺសុរាឬមេរ័យកើតពីទឹកអំពៅឬទឹកឃ្មុំ, ទឹកត្នោតជាដើមដែលត្រាំគ្រឿងផ្សំផ្សេងៗ; គ្រឿងជ្រក់, ទឹកជ្រក់; គ្រឿងសៅហ្មង, ហេតុមោះហ្មង; ឧបទ្រព, ចង្រៃ។

📖 **អនិដ្ឋ** **ពាក្យផ្ទុយ** **ឥដ្ឋ**

អនិដ្ឋ *គុ.* (បា.) ដែលមិនគួរប្រាថ្នា, ដែលមិនត្រូវចិត្ត។

ឥដ្ឋ *ន.* (បា.) ដែលគួរប្រាថ្នា, ដែលត្រូវចិត្ត, ដែលពេញចិត្ត។

📖 **អនិដ្ឋកម្ម** **ពាក្យផ្ទុយ** **ឥដ្ឋកម្ម**

អនិដ្ឋកម្ម *ន.* (បា.) អំពើដែលមិនត្រូវចិត្ត, កិច្ចការដែលមិនត្រូវចិត្ត។

ឥដ្ឋកម្ម *ន.* (បា.) អំពើដែលត្រូវចិត្ត, កិច្ចការដែលត្រូវចិត្ត។

📖 **អនិដ្ឋារម្មណ៍** **ពាក្យផ្ទុយ** **ឥដ្ឋារម្មណ៍**

អនិដ្ឋារម្មណ៍ *ន.* (បា.ក្ល.) អារម្មណ៍ដែលមិនគួរប្រាថ្នា, អារម្មណ៍ដែលទាស់ចិត្ត។

ឥដ្ឋារម្មណ៍ *ន.* (បា.ក្ល.) អារម្មណ៍ដែលគួរប្រាថ្នា, អារម្មណ៍ដែលត្រូវចិត្ត, អារម្មណ៍ដែលចាប់ចិត្ត។

📖 **អនិស្សរ** **ពាក្យផ្ទុយ** **ឥស្សរ**

អនិស្សរ *គុ.* ឬ *ន.* (បា.) ដែលមិនមែនជាធំ; អ្នកដែលមិនមែនជាធំលើគេ,

ចិត្តដែលមិនមែនជាធំលើរូបកាយ។

ឥស្សរ *គុ.* ឬ *ន.* (បា.) ឥស្សរ។

📖 **អនិស្សរជន ពាក្យផ្ទុយ ឥស្សរជន**

អនិស្សរជន *ន.* (បា.) ជនដែលមិនមែនជាធំលើគេ, បុគ្គលដែលមិនមែនជាធំលើគេ។

ឥស្សរជន *ន.* (បា.) ជនជាឥស្សរៈ, បុគ្គលជាឥស្សរៈ (អ្នកធំ)។

📖 **អនិស្សរបុគ្គល ពាក្យផ្ទុយ ឥស្សរបុគ្គល**

អនិស្សរបុគ្គល *ន.* (បា.) បុគ្គលដែលមិនមែនជាធំលើគេ។

ឥស្សរបុគ្គល *ន.* (បា.) បុគ្គលជាឥស្សរៈ (អ្នកធំ)។

📖 **អនិស្សរា ពាក្យផ្ទុយ ឥស្សរា**

អនិស្សរា *គុ.* ឬ *ន.* (បា.) ដែលមិនមែនជាធំ; ស្ត្រីអ្នកដែលមិនមែនជាធំលើគេ, ចិត្តដែលមិនមែនជាធំលើរូបកាយ។

ឥស្សរា *គុ.* ឬ *ន.* (បា.) ដែលជាធំ; ស្ត្រីអ្នកដែលជាធំលើគេ, ចិត្តដែលជាធំលើរូបកាយ។

📖 **អនុត្តរ ពាក្យផ្ទុយ ឧត្តរ**

អនុត្តរ *គុ.* (បា.សំ.) ដែលប្រសើរផុត, ដែលឥតមានអ្វីស្មើ។

ឧត្តរ *គុ.* ឬ *ន.* (បា.) ខ្ពស់; លើ; ឆ្វេង; ក្រោយ; ខាងលើ; ខាងខ្ពស់; ខាងជើង; ខាងឆ្វេង; ខាងចុង; ខាងក្រោយ។

📖 **អនុបការ ពាក្យផ្ទុយ ឧបការ**

អនុបការ *គុ.* (បា.សំ.) ដែលមិនមានឧបការ; ដែលមិនមែនជាឧបការ។

ឧបការ *ន.* (បា.) ការទំនុកបម្រុង, ការផ្គត់ផ្គង់, ការផ្ដុំផ្ដើម; ការអនុលោមតាម; ប្រយោជន៍, គុណប្រយោជន៍។

📖 **អនុបចារ ពាក្យផ្ទុយ ឧបចារ**

អនុបចារ *គុ.* (បា.សំ.) ដែលមិនមានឧបចារ; ដែលឥតព្រំជាសម្គាល់។

ឧបចារ *ន.* (បា.សំ.) ការចូលជិត; ទីជិត; ព្រំ; ខេត្ត។

📖 **អនុបត្ថម្ភ ពាក្យផ្ទុយ ឧបត្ថម្ភ**

អនុបត្ថម្ភ *គុ.* (បា.) ដែលឥតសេចក្ដីទំនុកបម្រុង :

❖ មនុស្សអនុបត្ថម្ភ។

ឧបត្ថម្ភ *ន.* (បា.) ការទំនុកបម្រុង, គ្រឿងទំនុកបម្រុង; ការទល់ទ្រ, គ្រឿងទល់ទ្រ; ពំនាក់, ទីពំនាក់, គ្រឿងពឹងផ្អែក, បង្អែក :

❖ មានឧបត្ថម្ភ។

📖 **អនុបត្ថម្ភក ពាក្យផ្ទុយ ឧបត្ថម្ភក**

អនុបត្ថម្ភក *គុ.* (បា.) ដែលមិនមានអ្នកទំនុកបម្រុង :

❖ មនុស្សអនុបត្ថម្ភក។

ឧបត្ថម្ភក *ន.* (បា.) អ្នកទំនុកបម្រុង; អ្នកទល់ទ្រ, អ្នកគាំទ្រ; អ្នកដែលជាទីពឹងផ្អែក, អ្នកដែលជាទីពំនាក់ :

❖ ខ្ញុំមានបងប្រុសជាឧបត្ថម្ភក។

📖 **អនុបទេស ពាក្យផ្ទុយ ឧបទេស**

អនុបទេស *គុ.* (បា.សំ.) ដែលឥតឧបទេស គឺដែលឥតបានស្ដាប់ដំបូន្មាន, ដែលឥតបានស្ដាប់ពាក្យប្រៀនប្រដៅ, ដែលឥតបានស្ដាប់ការពន្យល់ឡើង :

❖ មនុស្សអនុបទេស (ប្រើជា និរុបទេស ក៏បាន)។

ឧបទេស *ន.* (បា.) ការពន្យល់, ការណែនាំ, ការឱ្យន័យឱ្យទំនង; ការបញ្ចោះ, ការប្រៀនប្រដៅ :

❖ ឱ្យឧបទេស

❖ ធ្វើតាមឧបទេសរបស់គ្រូ។

📖 **អនុបទ្រព ពាក្យផ្ទុយ ឧបទ្រព**

អនុបទ្រព *គុ.* (សំ.ភ្ល.) ដែលឥតឧបទ្រព :

❖ ផ្ទះអនុបទ្រព។

ឧបទ្រព *ន.* (សំ.ភ្ល.) ចង្រៃ; អពមង្គល; គ្រោះកាច, ភ័យ, អន្តរាយដែលកើតមានក្នុងបច្ចុប្បន្នទាន់ភ្នែក; ហេតុអាក្រក់ :

❖ មានឧបទ្រព។

📖 **អនុបធិ ពាក្យផ្ទុយ ឧបធិ**

អនុបធិ *គុ.* (បា.សំ.) ដែលឥតឧបធិ គឺដែលឥតកិលេស។

ឧបធិ *ន.* (បា.សំ.) កិលេស, កិលេសជាគ្រឿងទាក់ទិន; ដំណើរឆបោក, ការប្រវញ្ច, ការបញ្ឆោត; កិរិយាកោងកាច។

📖 **អនុបភោគ ពាក្យផ្ទុយ ឧបភោគ**

អនុបភោគ *គុ.* (បា.សំ.) ដែលឥតគ្រឿងឧបភោគ :

❖ មនុស្សអនុបភោគ។

ឧបភោគ *ន.* (បា.សំ.) គ្រឿងសម្រាប់ប្រើប្រាស់ជិតខ្លួន :

❖ មានគ្រឿងឧបភោគនិងគ្រឿងបរិភោគគ្រប់គ្រាន់។

📖 **អនុបមា ពាក្យផ្ទុយ ឧបមា**

អនុបមា (បា.សំ.) *គុ.* ដែលឥតឧបមា, ដែលឥតមានអ្វីប្រៀបផ្ទឹមបាន។

ឧបមា *ន.* (បា.សំ.) សេចក្តីប្រៀប, សេចក្តីប្រៀបធៀប, ការប្រៀបប្រដូច, ការប្រដូច, ការប្រៀបផ្ទឹម, ការទាញយកដំណើរមកប្រៀប, ការទាញយក

ហេតុជាដើមមកប្រៀប, ការទាញយកហេតុជាដើមមកប្រដូចឱ្យងាយយល់។

📖 **អនុបមេយ្យ ពាក្យផ្ទុយ ឧបមេយ្យ**

អនុបមេយ្យ *គុ.* (បា.សំ.) ដែលឥតឧបមេយ្យ (ប្រើជា អនូបមេយ្យ ក៏បាន)។

ឧបមេយ្យ *គុ.* (បា.សំ.) ដែលគួរប្រៀបផ្ទៀបគ្នាបាន, ដែលអាចប្រៀបផ្ទៀបគ្នាបាន។

📖 **អនុបវាទ ពាក្យផ្ទុយ ឧបវាទ**

អនុបវាទ *ន.* (បា.សំ.) អ្នកដែលមិនពោលតិះដៀល; អ្នកដែលឥតដំណៀល; អ្នកនៅស្ងៀមជាកណ្ដាល; ការមិនពោលតិះដៀល; ការអត់ធ្មត់នៅស្ងៀម។

ឧបវាទ *ន.* (បា.សំ.) ការពោលតិះដៀល, ការពោលទោស; ពាក្យតិះដៀល, ពាក្យពោលទោស។

📖 **អនុបវាទិន ពាក្យផ្ទុយ ឧបវាទិន**

អនុបវាទិន *ន.* (សំ.) អ្នកដែលមិនពេញចិត្តនឹងការពោលតិះដៀល, អ្នកដែលមិនចេះនិយាយតិះដៀលគេ; អ្នកដែលសុខចិត្តនៅស្ងៀមមិនស្ដីថាទៅលើអ្នកណា។

ឧបវាទិន *ន.* (សំ.) អ្នកដែលហែខាងការនិយាយតិះដៀលគេ; អ្នកនិយាយពាក្យឧបវាទ។

📖 **អនុបវាទិនី ពាក្យផ្ទុយ ឧបវាទិនី**

អនុបវាទិនី *ន.* (បា.) ស្ត្រីអ្នកដែលមិនពេញចិត្តនឹងការពោលតិះដៀល, ស្ត្រីអ្នកដែលមិនចេះនិយាយតិះដៀលគេ; ស្ត្រីអ្នកដែលសុខចិត្តនៅស្ងៀមមិនស្តីថាទៅលើអ្នកណា។

ឧបវាទិនី *ន.* (បា.) ស្ត្រីអ្នកដែលហៃខាងការនិយាយតិះដៀលគេ; ស្ត្រីអ្នកនិយាយពាក្យឧបវាទ។

📖 **អនុបវាទី ពាក្យផ្ទុយ ឧបវាទី**

អនុបវាទី *ន.* (បា.) អ្នកដែលមិនពេញចិត្តនឹងការពោលតិះដៀល, អ្នកដែលមិនចេះនិយាយតិះដៀលគេ; អ្នកដែលសុខចិត្តនៅស្ងៀមមិនស្តីថាទៅលើអ្នកណា។

ឧបវាទី *ន.* (បា.) អ្នកដែលហៃខាងការនិយាយតិះដៀលគេ; អ្នកនិយាយពាក្យឧបវាទ។

📖 **អនុបសគ្គ ពាក្យផ្ទុយ ឧបសគ្គ**

អនុបសគ្គ *គុ.* (បា.) ដែលមិនមានឧបសគ្គ គឺដែលមិនមានហេតុទើសទាក់។

ឧបសគ្គ *ន.* (បា.) ឧបទ្រព, ចង្រៃ; គ្រឿងទើសទាក់, គ្រឿងជំទាស់, គ្រឿងរារាំងដំណើរ។

📖 **អនុបសម្បន្ន ពាក្យផ្ទុយ ឧបសម្បន្ន**

អនុបសម្បន្ន *គុ.* ឬ *ន.* (បា.សំ.) ដែលមិនទាន់បានដល់ថ្នាក់ខ្ពស់; អ្នកដែលមិនមែនជាឧបសម្បន្ន គឺសាមណេរនិងបុរសជាគ្រហស្ថ។

ឧបសម្បន្ន *គុ.* ឬ *ន.* (បា.សំ.) ដែលបានឧបសម្បទាហើយ; សាមណេរដែលបានឧបសម្បទាហើយ (ភិក្ខុ)។

📖 **អនុបាទិន្នក ពាក្យផ្ទុយ ឧបាទិន្នក**

អនុបាទិន្នក *គុ.* (បា.) ដែលមិនមានវិញ្ញាណចូលអាស្រ័យនៅ។

ឧបាទិន្នក *គុ.* (បា.) ដែលមានវិញ្ញាណចូលអាស្រ័យនៅ។

📖 **អនុបាទិសេសនិព្វាន ពាក្យផ្ទុយ ឧបាទិសេសនិព្វាន**

អនុបាទិសេសនិព្វាន *ន.* (បា.) និព្វានឥតសេសសល់រូបរាង, ខន្ធនិព្វាន។

ឧបាទិសេសនិព្វាន *ន.* (បា.) ការរលត់កិលេសនៅសល់ខន្ធ គឺការបានសម្រេចអរហត្តផល (ហៅ *សឧបាទិសេសនិព្វាន* ឬ *កិលេសនិព្វាន* ក៏បាន)។

📖 **អនុបាទិសេសបរិនិព្វាន ពាក្យផ្ទុយ ឧបាទិសេសបរិនិព្វាន**

អនុបាទិសេសបរិនិព្វាន *ន.* (បា.) បរិនិព្វានឥតសេសសល់រូបរាង, ខន្ធនិព្វាន។

ឧបាទិសេសបរិនិព្វាន *ន.* (បា.) ការរលត់កិលេសនៅសល់ខន្ធ គឺការបានសម្រេចអរហត្តផល។

📖 **អនេក ពាក្យផ្ទុយ ឯក**

អនេក *គុ.* (បា.សំ.) មិនមែនតែមួយ គឺច្រើនដែលរាប់ពុំបាន, ប្រមាណពុំអស់។

ឯក *សំខ្យា* (បា.សំ.) មួយ; ម្នាក់។

📖 **អនេសនៈ ពាក្យផ្ទុយ ឯសនៈ**

អនេសនៈ *ន.* (បា.ភ្ល.) ការស្វែងរកពុំត្រូវតាមធម៌, ការស្វែងរកពុំត្រូវតាមបែបបទ។

ឯសនៈ *ន.* (បា.ភ្ល.) ការស្វែងរក។

📖 **អនេសនា ពាក្យផ្ទុយ ឯសនា**

អនេសនា *ន.* (បា.ភ្ល.) ការស្វែងរកពុំត្រូវតាមធម៌, ការស្វែងរកពុំត្រូវតាមបែបបទ។

ឯសនា *ន.* (បា.) ការស្វែងរក។

📖 **អនោកាស ពាក្យផ្ទុយ ឱកាស**

អនោកាស *គុ.* (បា.) ដែលមិនមានឱកាស :

❖ ពេលអនោកាស។

ឱកាស *ន.* (បា.) ហេតុ, ការណ៍; ស្ថាន, ទី, ទីទំនេរ, ចន្លោះ; វេលា, វេលាទំនេរ, ពេលស្រួល; ផ្លូវ, ទំនង; សិទ្ធិជោគ; ការនិយម, ការអនុលោម;

សេចក្ដីអនុញ្ញាតឱ្យ; ការយល់ព្រមតាម។

📖 **អនោតត្ត** **ពាក្យផ្ទុយ** **ឱតត្ត**

អនោតត្ត *ន.* (បា.) ឈ្មោះស្រះធំឬបឹងធំមួយក្នុងពួកស្រះធំឬបឹងធំដែលហៅមហាស្រះទាំង៧ក្នុងទីប្រជុំភ្នំហិមពាន្ត :

❖ ស្រះអនោតត្តមានទឹកថ្លាឆ្វាញ់គួរឱ្យនឹកចង់ផឹកចង់ងូត។

ឱតត្ត *ន.* (បា.) ស្រះធំមានទឹកត្រូវកម្ដៅថ្ងៃ។

📖 **អនោម** **ពាក្យផ្ទុយ** **ឱម**

អនោម *គុ.* (បា.សំ.) ដែលមិនថោកទាប, ដែលមិនទន់ទាប, ដែលមិនថយថោក, ដែលមិនមែនល្មោក់ល្មម (លើសលែង, ប្រសើរ, ថ្កើងថ្កា, ខ្ពង់ខ្ពស់)។

ឱម! *ន.* ឬ *ឧ.* (សំ.) ពាក្យសង្ខេបជាបទសន្ធិនៃអក្សរ៣តួ គឺ អ.ឧ.ម., អ + ឧ > ឱ + ម > ឱម ឬ ឱំ; អ. គឺ ៈវិស្ណុ, ឧ. គឺ សិវៈ, ម. គឺ ព្រហ្ម; ជាត្រៃសរណៈរបស់ពួកព្រាហ្មណិកសម្រាប់បញ្ចេញរចីភេទ គោរពចំពោះទេវតាសក្ដិសិទ្ធិ៣អង្គ គឺ ព្រះវិស្ណុ, ព្រះឥសូរ, ព្រះព្រហ្ម; ប្រើរៀងក្នុងខាងដើមបទវេទ, មន្តនិងសេចក្ដីសូត្រផ្សេងៗ, ប្រើជាពាក្យបន្ទឺសូមពរសូមជ័យស្រីសួស្ដីឬប្រកាសជ័យជម្នះ (ត្រូវគ្នានឹងពាក្យ ជយោ!) ក៏មាន, ប្រើជាពាក្យបន្ទឺទទួលអំណរ (ត្រូវគ្នានឹងពាក្យ សាធុ!) ក៏មាន។ ខ្មែរសម័យបុរាណ

ប្រើជា ឱម! ឬ ឱ្ម! តាមបែបដើម, លុះចំណេរកាលតមកច្រើនប្រើក្លាយជា ឳម (អូម), សម្រាប់រៀងក្នុងខាងដើមមន្តអាគម។ ឱម > អោម ក៏មាន; ខ្មែរក្នុងអបរសម័យច្រើនប្រើ អោម ជាបរិវារសព្ទរបស់ ឳម, និយាយថា ឳមអោម។ ពួកពុទ្ធសាសនិកក្នុងអបរសម័យរៀងមកដល់បច្ចុប្បន្ននេះយកពាក្យ ឱម! មកប្រើជា រត្នត្រ័យសង្ខេប គឺ អ.ឧ.ម. ដូចបែបដើមដែរ ប៉ុន្តែសំដៅសេចក្ដីថា អ. គឺអរហំសម្មាសម្ពុទ្ធ, ឧ. គឺឧត្តមធម៌, ម. គឺមហាសង្ឃ (ព្រះពុទ្ធ, ព្រះធម៌, ព្រះសង្ឃ); នមស្ការថា នមោ ឱមស្ស! សូមនមស្ការចំពោះ អ.ឧ.ម. គឺ ព្រះពុទ្ធ ព្រះធម៌ ព្រះសង្ឃ! ឬថា នមោ ឱមរតនត្តយស្ស! សូមនមស្ការចំពោះ អ.ឧ.ម. រត្នត្រ័យគឺ ព្រះពុទ្ធ ព្រះធម៌ ព្រះសង្ឃ!។

📖 **អនោមសត្ត ពាក្យផ្ទុយ ឱមសត្ត**

អនោមសត្ត *ន.* (បា.) សត្តប្រសើរ។

ឱមសត្ត *ន.* (បា.) សត្តថោកទាប។

📖 **អនោមកសត្ត ពាក្យផ្ទុយ ឱមកសត្ត**

អនោមកសត្ត *ន.* (បា.) សត្តប្រសើរ។

ឱមកសត្ត *ន.* (បា.) សត្តថោកទាប។

📖 **អនោមសត្វ ពាក្យផ្ទុយ ឱមសត្វ**

អនោមសត្វ *ន.* (បា.) សត្វប្រសើរ។

ឱមសត្វ *ន.* (បា.) សត្វថោកទាប។

📖 **អនោមកសត្វ ពាក្យផ្ទុយ ឱមកសត្វ**

អនោមកសត្វ *ន.* (បា.) សត្វប្រសើរ។

ឱមកសត្វ *ន.* (បា.) សត្វថោកទាប។

📖 **អន្លូញប៉ប៉ក ពាក្យផ្ទុយ អន្លូញមក្លាំ, អន្លូញស្មើ**

អន្លូញប៉ប៉ក *ន.* អន្លូញត្បាញដោយអំបោះអន្ទងសចាក់ខ្មៅសាច់គ្រើមៗ។

អន្លូញមក្លាំ *ន.* អន្លូញត្បាញចាក់ជាក្រឡាបួនជ្រុងល្អិតៗលាយពណ៌ក្រហម និងខ្មៅឆ្លាស់គ្នាស្រដៀងនឹងសម្បុរគ្រាប់អង្រ្គេមអង្ក្រមទុំ។

អន្លូញស្មើ *ន.* អន្លូញត្បាញចម្រុះពណ៌អំបោះឬសូត្រចាក់និងអន្ទងខុសគ្នា ប៉ុន្តែស្មើភាគគ្នាឬត្បាញចាក់និងអន្ទងលាយសូត្រនិងអំបោះឆ្លាស់ពីរសរសៃៗ ស្មើគ្នា។

📖 **អលសភាព ពាក្យផ្ទុយ វីរិយភាព, ឧយ្យាមភាព**

អលសភាព *ន.* (បា.សំ.ក្ល.) ភាពនៃបុគ្គលខ្ជិលច្រអូស, អំពើច្រអូស, ការទម្រន់ មិនចង់អើពើនឹងកិច្ចការទាំងពួង, ការកៀចមិនចង់អើពើនឹងកិច្ចការទាំងពួង។

វីរិយភាព *ន.* (បា.សំ.ក្ល.) ភាពនៃសេចក្ដីព្យាយាម, ភាពនៃសេចក្ដីខំប្រឹង,

ឧយ្យាមភាព។

ឧយ្យាមភាព *ន.* (បា.សំ.ក្ល.) ភាពនៃសេចក្ដីព្យាយាម, ភាពនៃសេចក្ដីខំប្រឹង, វីរិយភាព។

📖 **អាគន្តុកវត្ត ពាក្យផ្ទុយ អាវាសិកវត្ត**

អាគន្តុកវត្ត *ន.* (បា.) វត្តដែលភិក្ខុសាមណេរអ្នកនៅក្នុងអាវាសត្រូវធ្វើចំពោះភិក្ខុសាមណេរជា អាគន្តុកៈ។

អាវាសិកវត្ត *ន.* (បា.) កិច្ចវត្តដែលអាគន្តុកភិក្ខុត្រូវធ្វើចំពោះ អាវាសិកភិក្ខុ។

📖 **អាគន្តុកភិក្ខុ, អារញ្ញកភិក្ខុ ពាក្យផ្ទុយ អាវាសិកភិក្ខុ**

អាគន្តុកភិក្ខុ *ន.* (បា.) ភិក្ខុអ្នកមករក។

អារញ្ញកភិក្ខុ *ន.* (បា.) ភិក្ខុអ្នកនៅក្នុងព្រៃ។

អាវាសិកភិក្ខុ *ន.* (បា.) ភិក្ខុអ្នកនៅក្នុងវត្ត។

📖 **ឧបច្ឆេទកកម្ម ពាក្យផ្ទុយ ឧបត្ថម្ភកកម្ម**

ឧបច្ឆេទកកម្ម *ន.* (បា.) អកុសលកម្មពីព្រេងនាយដែលអន្ទោលជាប់តាមមកចេញមុខឱ្យផលផ្ដាច់ជីវិត។

ឧបត្ថម្ភកកម្ម *ន.* (បា.) កុសលកម្មពីព្រេងនាយដែលចេញមុខទំនុកបម្រុងឱ្យបានសេចក្ដីសុខចម្រើន។

📖 **ឧបជ្ឈាយ៍មាន់ ពាក្យផ្ទុយ ឧបជ្ឈាយ៍អណ្ដើក**

ឧបជ្ឈាយ៍មាន់ *ន.* ឧបជ្ឈាយ៍ដូចជាមេមាន់។

ឧបជ្ឈាយ៍អណ្ដើក *ន.* ឧបជ្ឈាយ៍ណាដែលគ្រាន់តែបំបួសកុលបុត្រមក ហើយក៏បោះបង់ចោលមិនបីបាច់រក្សា, អ្នកប្រាជ្ញលោកពោលដោយឧបមាថា ឧបជ្ឈាយ៍នោះឯងដូចជាមេអណ្ដើកដែលគ្រាន់តែបញ្ចេញស៊ុត ហើយក៏កកាយដីលុបកប់ស៊ុតហើយបោះបង់ចោលឥតនឹកនាដូច្នោះដែរ; លទ្ធិពុទ្ធពោលថា ទោះបីយ៉ាងនេះក៏ដោយឧបជ្ឈាយ៍នោះក៏ឈ្មោះថាជា ឧបជ្ឈាយ៍នៃកុលបុត្រនោះហើយ, កាលបើកុលបុត្រនោះបានស្គាល់ថាជាឧបជ្ឈាយ៍របស់ខ្លួនក៏ត្រូវតែកុលបុត្រនោះជា កតវេទី ឬ កតវេទិនី ចំពោះឧបជ្ឈាយ៍នោះដែរ។

📖 **ឧបត្ថម្ភកកម្ម ពាក្យផ្ទុយ ឧបឃាតកកម្ម, ឧបបីឡកកម្ម**

ឧបត្ថម្ភកកម្ម *ន.* (បា.) កុសលកម្មពីព្រេងនាយដែលចេញមុខទំនុកបម្រុងឱ្យបានសេចក្ដីសុខចម្រើន។

ឧបឃាតកកម្ម *ន.* (បា.) អំពើប្រហារជីវិតគេ។

ឧបបីឡកកម្ម *ន.* (បា.) អកុសលកម្មពីព្រេងនាយដែលជាប់តាមមកផ្ដល់បៀតបៀនឱ្យបាននូវសេចក្ដីទុក្ខលំបាកវិនាសទ្រព្យធនជាដើម។

📖 **ឧភតោ ពាក្យផ្ទុយ ឯកតោ**

ឧភតោ *និ.* (បា.) ទាំងពីរ, ខាងទាំងពីរ, ទាំងពីរខាង, អំពីខាងទាំងពីរ, តាមខាងទាំងពីរ។

ឯកតោ *និ.* (បា.) ខាងម្ខាង, តែម្ខាង, ខាងម្នាក់; ជាមួយ, ជាមួយគ្នា, ដំណាលគ្នា។

📖 **ឧភតោធារ ពាក្យផ្ទុយ ឯកតោធារ**

ឧភតោធារ *គុ.* (បា.) ដែលមានមុខមុតទាំងពីរខាង :

❖ សស្ត្រាឧភតោធារ។

ឯកតោធារ *គុ.* (បា.) ដែលមានមុខតែម្ខាង :

❖ សស្ត្រាឯកតោធារ។

📖 **ឧភតោសុទ្ធិ ពាក្យផ្ទុយ ឯកតោសុទ្ធិ**

ឧភតោសុទ្ធិ *ន.* (បា.) បរិសុទ្ធិទាំងពីរខាង។

ឯកតោសុទ្ធិ *ន.* (បា.) បរិសុទ្ធិតែខាងម្ខាង, បរិសុទ្ធិតែអ្នកម្ខាង។

📖 **អ្នកក្រ ពាក្យផ្ទុយ អ្នកមាន**

អ្នកក្រ *ន.* ជនដែលក្រទ្រព្យ។

អ្នកមាន *ន.* អ្នកដែលមានទ្រព្យច្រើន។

សូមគោរពប្រគេនជូនដំណឹងចំពោះ

ព្រះតេជព្រះគុណ សម្តេច ទ្រង់ ឯកឧត្តម ឧកញ៉ា លោកជំទាវ បញ្ញវន្ត លោកគ្រូ អ្នកគ្រូ និស្សិតទាំងអស់គោរពមេត្តាជួយកែតម្រូវអត្ថន័យ អត្ថរូប អត្ថរស អក្ខរាវិរុទ្ធ ខ្លឹមសារក្នុងគំនិតស្ថាបនាបសាទសទ្ធាជ្រះថ្លា តាមការគួរដោយក្តីអនុគ្រោះ!

ទូលព្រះបង្គំ ខ្ញុំព្រះករុណា ខ្ញុំបាទសូមគោរពថ្លែងអំណរព្រះគុណ អរគុណ និងកតញ្ញូកតវេទិតាធម៌យ៉ាងជ្រាលជ្រៅបំផុត!

ចំពោះទឹកព្រះទ័យនិងទឹកចិត្តប្រកបដោយកុសលចេតនាជ្រះថ្លា!

ទូរសព្ទលេខ : **០១២ ៦២ ៧០ ៧០**

: **០៩២ ៤៧ ៦៦ ២២**

គន្ថនិទ្ទេស

១- អៀវ-កើស ភាសាខ្មែរ

២- ហ៊ីង-ធីឫទ្ធិ អត្ថាធិប្បាយវចនានុក្រមច្បាប់

៣- បាលីវេយ្យាករណ៍ ការផ្សាយរបស់ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ព.ស.២៥៤៤

៤- សព្ទានុក្រមពាក្យច្បាប់និងរដ្ឋបាល (អង់គ្លេស-បារាំង-ខ្មែរ)

៥- វចនានុក្រមអក្ខរាវិរុទ្ធនៃភាសាខ្មែរ ការផ្សាយនៃវិទ្យាស្ថានភាសាជាតិ

៦- វចនានុក្រមខ្មែរ KHMER DICTIONARY ការផ្សាយបណ្ណាគារអង្គរធំ ព.ស.២៥៥៥ គ.ស.២០១១

៧- ជួន-ណាត វចនានុក្រមខ្មែរ ការផ្សាយរបស់ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ បោះពុម្ពគ្រាទី៥ ព.ស.២៥១១- ២៥១២ គ.ស.១៩៦៧-១៩៦៨។

៨- ច័ន្ទ សំណព្វ (១៩៩៩) វជ្ជមានន័យ អវជ្ជមានន័យ និងបរិធាតុរបស់វា សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទភ្នំពេញ

៩- ច័ន្ទ សំណព្វ (២០០២) គោលការណ៍នៃការបង្កើតពាក្យនិងកម្ចីពាក្យ សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទភ្នំពេញ

១០- ច័ន្ទ សំណព្វ (២០០៣) ធាតុវេយ្យាករប្រើសម្រាប់បង្កើតពាក្យក្នុងភាសាខ្មែរ សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទភ្នំពេញ

១១- ច័ន្ទ សំណព្វ (២០០៦) ការកំណត់ប្រភេទពាក្យក្នុងភាសាខ្មែរ : តួនាទីនៃបុរេបទ ការ និងផ្នត់ដែក [-អ់ម/ណា-] / [-អ៊់ម/ន-] សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទភ្នំពេញ។

សៀវភៅដែលរៀបរៀងនិងចេញផ្សាយដោយទូលព្រះបង្គំ ខ្ញុំព្រះករុណា ខ្ញុំបាទ

នួច-គីមស្រ៊ាង

សមាជិកក្រុមប្រឹក្សាជាតិភាសាខ្មែរ

១- ពុទ្ធភាសិត

២- សទ្ទានុក្រមសទិសន័យ

៣- សទ្ទានុក្រមពាក្យទំនឹមបុរាណ

៤- សទ្ទានុក្រមពន្យល់ពាក្យនិងកំណាព្យ

៥- សទ្ទានុក្រមរបៀបប្រើពាក្យ

៦- សទ្ទានុក្រមសទិសសូរ

៧- សទ្ទានុក្រមពាក្យថ្មី

៨- សទ្ទានុក្រម រ

៩- សទ្ទានុក្រមពាក្យផ្ទុយ

ជីវប្រវត្តិ

ខ្ញុំ **ទូច-គីមស្រ៊ាង** កើតនៅឆ្នាំ១៩៧៤ នៅក្នុងភូមិកាប៉ូ ឃុំអូរឫស្សី

ស្រុកក្រចេះ ខេត្តក្រចេះ ជាកូនទី៥ ក្នុងចំណោមបងប្អូនប្រុសស្រី៦នាក់ ស្រី៤ ប្រុស២

ឪពុកឈ្មោះ **ទុំ-យ៉េន** ស្លាប់

ម្ដាយឈ្មោះ **អ៊ុំ-មាស** ស្លាប់

ការសិក្សា

២០០៩ បរិញ្ញាបត្រជាន់ខ្ពស់អក្សរសាស្ត្រខ្មែរ នៅសាកលវិទ្យាល័យខេមរៈ

២០០៧ បរិញ្ញាបត្រអក្សរសាស្ត្រអង់គ្លេស នៅសាកលវិទ្យាល័យបៀលប្រាយ

២០០៣ សញ្ញាបត្រពុទ្ធិកមធ្យមសិក្សាទុតិយភូមិ នៅពុទ្ធិកសាកលវិទ្យាល័យព្រះសីហនុរាជ

២០០១ សញ្ញាបត្រពុទ្ធិកមធ្យមសិក្សាបឋមភូមិ នៅពុទ្ធិកវិទ្យាល័យសម្ដេច **ជួន-ណាត**

១៩៩៦ ពុទ្ធិកបឋមសិក្សាវត្តសុន្ទរវង្ស ឃុំក្រចេះ ស្រុកក្រចេះ ខេត្តក្រចេះ

១៩៨០ សាលាបឋមសិក្សាភូមិកាប៉ូ ឃុំអូរឫស្សី ស្រុកក្រចេះ ខេត្តក្រចេះ

មុខតំណែងនិងការងារ

សមាជិកក្រុមប្រឹក្សាជាតិភាសាខ្មែរនៃទីស្ដីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី

សមាជិកគណៈកម្មការភាសាវិទ្យាខ្មែរនៃទីស្ដីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី

សមាជិកគណៈកម្មការនៃការបង្កើតពាក្យនិងកម្រងពាក្យនៃទីស្ដីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី

សមាជិកគណៈកម្មការអក្ខរាវិរុទ្ធនិងអំណាននៃទីស្ដីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី

សមាជិកក្រុមជំនុំព្រះត្រៃបិដកនៃវិទ្យាស្ថានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ

ប្រធានសមាគមទ្រទ្រង់អក្សរសាស្ត្រនិងវប្បធម៌ខ្មែរនៃវត្តខ្ចណ្ណាលោម

ISBN-13 : 978-99963-705-8-8
9 789996 370588